

Kandidatafhandling

Copenhagen Business School 2012
Cand.merc.aud.-studiet
Institut for Regnskab og Revision

Afhandlingens omfang:

Antal anslag inkl. mellemrum: 151.634 (2.762 linjer)

Antal normalsider: 79

Revisionspåtegning

Modificeret revisionspåtegning som følge af going concern problemer

Vejleder: Leif Christensen

Censor:

Dato for aflevering: 31. januar 2012

Udarbejdet af:

Torpong Muadchaiyaphum

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
Executive summary	3
1. Indledning	5
2. Afhandlingens indhold og struktur	7
2.1 Problemformulering	7
2.2 Afgrænsning	7
2.3 Metode- og modelvalg	10
2.4 Målgruppe	12
2.5 Dataindsamling	12
2.6 Litteratur og kildekritik	12
3. Behov for revisionspåtegning	14
3.1 Principal-agent teori	14
3.2 Principal-agent teori med revisor som en yderligere agent	15
3.3 Den uafhængige revisors overordnede formål med revision af regnskaber	16
3.4 Delkonklusion	17
4. Revisors skriftlige erklæringer	18
4.1 Lovgrundlag	18
4.2 Særlige forhold, der skal sikre afgivelse af erklæringer, er i overensstemmelse med lovgrundlaget	22
4.3 Delkonklusion	25
5. Erklæringer med sikkerhed	26
5.1 Begrebsrammen om erklæringer med sikkerhed	26
5.2 Opgaveaccept	28
5.3 Elementer i en erklæringsopgave	28
5.4 Delkonklusion	34
6. Revisionspåtegning	35
6.1 Indhold af revisionspåtegning	35
6.2 Delkonklusion	45
7. Going concern og revisionspåtegning	47
7.1 Going concern	47
7.2 Going concerns betydning for udformning af revisionspåtegning	48
7.3 Delkonklusion	55

8. Analyse af going concern modifikation	57
8.1 Dataindsamling	57
8.2 Definition af fejltyper i revisionspåtegning	60
8.3 Gennemgang af udvalgte revisionspåtegning	64
8.4 Gennemgang af konstaterede fejl	65
8.5 Opsamling af fejlene	76
8.6 Delkonklusion	78
9. Hovedkonklusion	79
10. Perspektivering	82
11. Litteraturliste	84
12. Bilagsfortegnelse	88
13. Bilag	89
Bilag 1 - Opslag fra Navne & Numre Erhverv	89
Bilag 2 - Databasen til analysen	94
Bilag 3 - Ledelsesberetning samt revisionspåtegning til regnskab nr. 78	96
Bilag 4 – Oversigt over fejl	103
Bilag 5 – Ledelsesberetning og revisionspåtegning til regnskab nr. 55	104
Bilag 6 – Ledelsesberetningen til regnskab nr. 69	107
Bilag 7 – Cd-rom	110

Executive summary

Since the financial crisis really took its hold over the summer and autumn of 2008, there has been increased public focus on the enterprises and their financial statements. Many enterprises have gone bankrupt since the beginning of the financial crisis. A development which places severe demands on internal and external players in the enterprises.

One of the players is the auditor or the audit business who/which plays an important role as representative of the public. This is a role which has become more important concurrently with the globalisation and increased investments across borders.

The importance of auditor's opinion on financial statements giving a true and fair view, including an auditor's report, has increased since this is something an investor can include in the decision-making process of a given investment.

The conflict of interests between the owners and management of an enterprise creates a need for supervision of the management's performance from the owner's part. An enterprise makes financial reporting on a regular basis, including financial statements.

If the management presents the financial statements in accordance with the Danish Financial Statements Act, it is a requirement that the enterprise is to have its financial statements audited by one or several auditors. An auditor's report helps strengthening the intended users' trust in the financial statements.

The auditor shall in an auditor's report state an opinion or refuse to state an opinion. This depends on the effect of a qualification on the opinion. If there is a qualification which auditor would like to inform the intended users of, this is to be stated in a paragraph under emphasis of matters. Since emphasis of matters may not affect auditor's opinion, this paragraph is placed after the opinion paragraph.

The concept of going concern is defined as the enterprise's ability to continue its operation. Going concern is one of the underlying assumptions for the preparation of financial statements in accordance with the Danish Financial Statements Act.

Auditor's responsibility is to obtain sufficient and appropriate evidence of management's use of the going concern assumption being appropriate. Based on this, auditor has to assess whether material uncertainty exists in relation to going concern, and in case state the consequences for the opinion.

In the analysis, 26 auditor's reports have been examined. 17 out of 26 auditor's reports contained misstatements. One incident has been observed in which an auditor's report had an incorrect opinion. Auditor had given a qualified opinion as to the annual report which was presented on the assumption of going concern, but concluded that the annual report gives a true and fair view. In addition, it has been observed that the auditors in certain situations have tried to compensate for incomplete management commentaries by describing this under emphasis of matters – in situations where it is actually a clarification or interpretation of the management commentaries. In these situations, the auditors should have made a qualified statement concerning incomplete or insufficient statements by management concerning going concern.

The audit firms are responsible for establishing a quality assurance system which ensures that the auditor's reports issued are appropriate in the circumstances. This comprises, among other things, a quality review of risky cases which imply going concern considerations. The review is to ensure that the auditor's report is phrased in accordance with applicable law. The analysis indicates that the quality review among audit firms in relation to the auditor's reports issued has not been performed sufficiently as the misstatements have not been detected during the quality review.

1. Indledning

Siden finanskrisen rigtig tog fat hen over sommeren og efteråret 2008, har der været større offentlig fokus på virksomhederne og deres regnskab. Mange af virksomhederne er gået konkurs siden starten af finanskrisen. I 2009 måtte 5.789 danske virksomheder dreje nøglen om, hvilket var en stigning på mere end 50 % i forhold til 2008¹. En udvikling som stiller større krav til interne og eksterne aktører i virksomhederne.

En af aktørerne er revisor eller revisionsbranchen, der spiller en væsentlig rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant. Rollen som er blevet mere betydningsfuld i takt med globaliseringen og øget investeringer over landegrænser.

Betydningen for en revisors udtalelse om et regnskab er retvisende, herunder en revisionspåtegning er blevet større, da det er noget en investor kan inddrage i sin beslutningsproces for en given investering. Det kan måske undre mange i samfundet, hvordan der kunne være blanke revisionspåtegning på de virksomheder, der efterfølgende gik konkurs. Det bedste og måske mest kendte eksempel fra nyere tid er Roskilde Bank. Årsrapporten for Roskilde Bank for 2006 og 2007 indeholdt hverken et forbehold eller supplerende oplysninger. I august 2008 krakkede banken med et underskud på 5,2 mia.kr.²

Revisionsbranchen har mærket fokus fra offentlighed i form af adskillige artikler, der sætter branchen i dårligt lys, herunder hvorvidt de udarbejdede påtegninger er korrekte. Senest i bladet "Revision & Regnskabsvæsen" nr. 8 - 2011 erkender formanden og den administrative direktør for FSR³, at medierne igen stiller spørgsmålstejn ved revisors rolle og værdien af revision. Hvad kan en revisionspåtegning bruges til, når man oplever bankkrak og konkurser fra den ene dag til den anden?⁴

Denne kandidatafhandling er inspireret af typer af udtalelser som ovenfor samt en dom afsagt af Revisornævnet den 29. juni 2011⁵. I sagen blev to revisorer dømt for overtrædelse af revisorloven

¹ "2009 sætter rekord for antallet af konkurser", Experian, pressemeddelelse 5. januar 2010

² <http://finans-dyn.tv2.dk/nyheder/article.php/id-19361211:roskilde-bank-mist%C3%A6nkt-for-regnskabsfusk.html>

³ En brancheorganisation for godkendte revisorer i Danmark

⁴ Revision & Regnskabsvæsen nr. 8 – 2011, leder, side 4.

⁵ Sag nr. 51/2010

samt erklæringsbekendtgørelsen, herunder udformning af revisionspåtegning, som ikke levede op til erklæringsbekendtgørelsen⁶.

⁶ Sag nr. 51/2010

2. Afhandlingens indhold og struktur

2.1 Problemformulering

Formålet med denne afhandling er konkretiseret nedenfor.

Formål:

At identificere og diskutere problemstillinger omkring udformning af en revisionspåtegning i forbindelse med revision af fuldstændigt regnskab med generelt formål samt de problemstillinger, der er i relation til en modificeret påtegning, herunder overholdelse af relevant lovgivning samt at belyse udvalgte problemstillinger ved praktiske eksempler.

Dette formål søges ved besvarelse af en for afhandlingen overordnet problemstilling.

Overordnet problemstilling:

"Hvordan skal en modificeret påtegning, som følge af going concern problemer i forbindelse med revision af fuldstændigt regnskab med generelt formål udformes i henhold til de relevante lovgivninger"

Fra denne overordnet problemstilling er udledt følgende arbejdsspørgsmål.

Arbejdsspørgsmål:

1. Hvorfor er der behov for en revisionspåtegning?
2. Hvilke relevante lovgivninger samt regelsæt regulerer en revisors skriftlig erklæring?
3. Hvad er erklæringer med sikkerhed?
4. Hvilke elementer indgår der i en revisionspåtegning for revision af fuldstændigt regnskab med generelt formål?
5. Hvad betyder going concern for udformning af en revisionspåtegning?
6. Hvilke forhold i de udvalgte regnskab har påvirket revisionspåtegningerne, og lever påtegninger op til de relevante lovgivninger?

2.2 Afgrænsning

I nærværende afsnit angives de områder, der enten ikke bliver berørt i denne afhandling, eller som alene bliver behandlet kortfattet.

Revisors erklæringer

Revisor afgiver en række erklæringer. I denne afhandling er fokus på afgivelse af erklæring med sikkerhed, herunder erklæring til revision af fuldstændigt regnskab med generelt formål. Øvrige erklæringer vil blive nævnt for forståelse af erklæringer. Nedenfor i figur 1 er der vist afgrænsning af erklæringstyper, der behandles i afhandlingen.

Figur 1: Egen tilvirkning - Inspireret af "Vejledning om udarbejdelse af revisionspåtegninger på regnskaber med generelt formål"

Going concern

Begrebet vil blive behandlet i relation til udformning af revisionspåtegning. Begrebets betydning for revisionshandlingerne samt ledelsens handlinger ved vurdering af forudsætningen vil ikke blive behandlet.

Revision

Revisionshandlingerne, som en revisor gennemfører for at opnå et tilstrækkelig revisionsbevis til afgivelse af revisionspåtegning, vil ikke blive behandlet. Afhandlingens fokus er, at revisor har udført de krævede revisionshandling til afgivelse af revisionspåtegningen.

Regnskabsmæssig begrebsramme

Årsregnskabsloven vil være den begrebsramme, som fokuseres på i relation til de krav, der stilles til udformning af en revisionspåtegning. Øvrige regnskabsmæssige begrebsrammer vil blot blive nævnt uden nærmere forklaring.

Principal-agent teori

Teorien bliver nævnt som en del af afsnittet behov for revision. De forskellige aspekter af teorien, herunder kritisk vurdering af fordele og ulemper ved anvendelse af teorien frem for andre teorier vil ikke blive behandlet.

Juridiske aspekter

Bestyrelsens og revisors ansvar mv. bliver nævnt i opgaven, men beskrivelse af konsekvenser vil være omfattende, hvorfor konsekvenserne blot er nævnt, men ikke nærmere behandlet. Ligeledes vil konsekvenser af brud på øvrige love ikke blive behandlet.

Revisionsstandarderne

International Standards on Auditing (ISA) samt International Standards on Quality Control (ISQC) er oversat til dansk og gælder for revision af regnskabsperioder, der begynder 15. december 2010 eller senere. En detaljeret analyse af revisionsstandarderne vil ikke blive behandlet. Der afgrænses desuden kun til behandling af de revisionsstandarder, der måtte være relevante for udformning af en revisionspåtegning.

Virksomhedsformer

Afhandlingen afgrænses til primært at omhandle aktie- og anpartsselskaber. Virksomhedsbegrebet anvendes derfor synonymt med de to typer af virksomhedsformer. Se afsnit 8.1 beskrivelse af dataindsamling for afgrænsning af virksomheder til analysen.

Blanke revisionspåtegninger

I analysen afgrænses der fra at inddrage blanke revisionspåtegninger til analysen. Analysen har til formål at påse, om hvorvidt påtegninger lever op til reglerne i tilfælde af going concern problemer. Det vil kræve indgående kendskab til virksomhedernes forhold samt revisors arbejdspapirer for at kunne foretage en vurdering om, hvorvidt der skal være et forbehold eller supplerende oplysninger på de blanke revisionspåtegninger, hvorfor dette forhold ligger uden for denne opgave.

2.3 Metode- og modelvalg

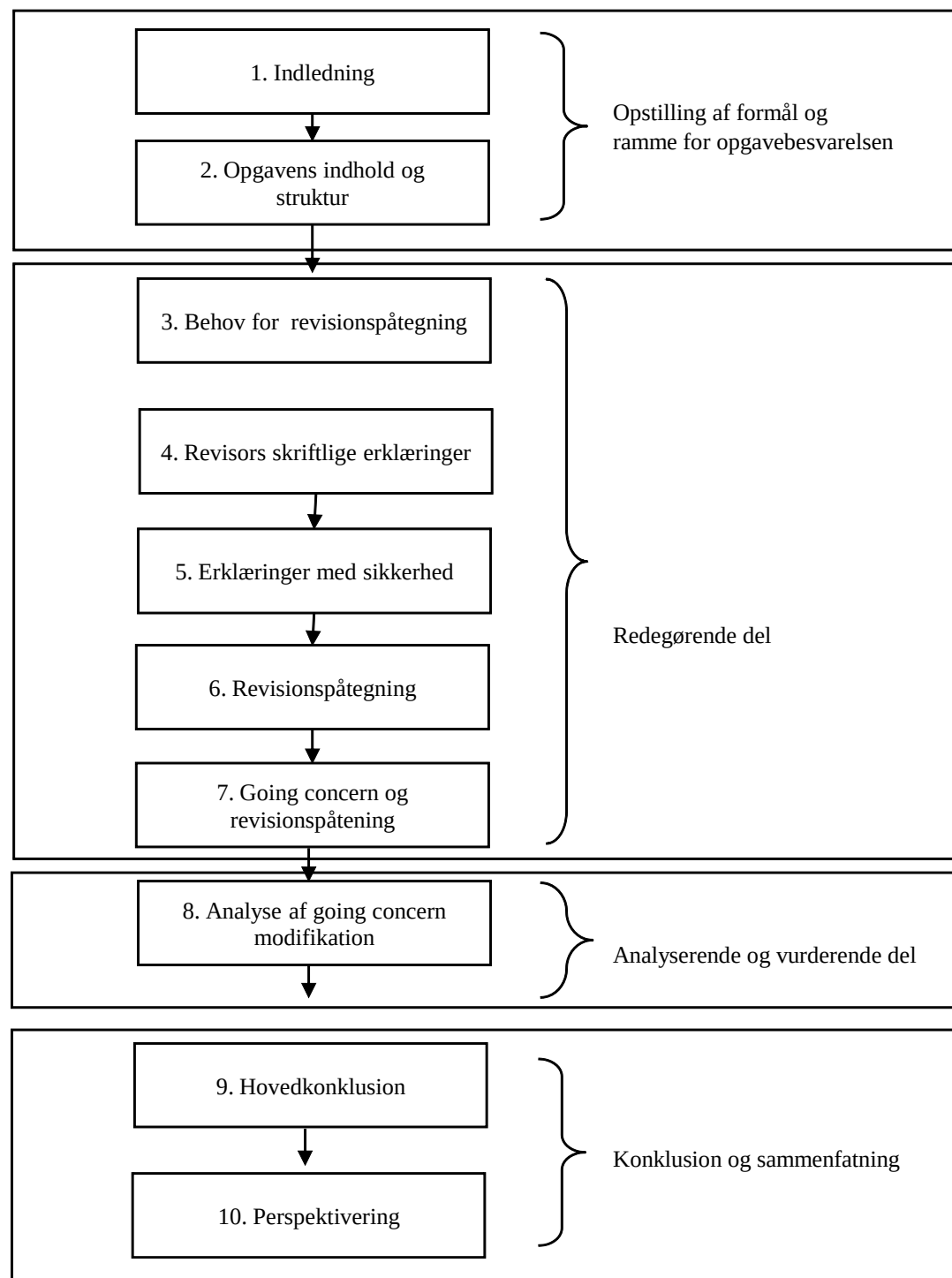
Det har ved udarbejdelsen af denne afhandling været ønsket at belyse de problemstillinger, som going concern forudsætning rejser i relation til udformning af en revisionspåtegning på et fuldstændigt regnskab med generelt formål. Den optimale løsningsmodel bør indeholde et praktisk element som supplement til diskussionen og redegørelsen. Deduktion anvendes som videnskabelig metode. Den praktiske anvendelse af bekendtgørelser, revisionsstandarderne, begrebsrammer, rapporter m.m. tager udgangspunkt i de konklusioner, som drages i forbindelse med de redegørelser, som teorianerne har udledt.

Anvendelse af den ovennævnte metode kan virke subjektiv, idet der ikke tages udgangspunkt i en empirisk undersøgelse. Metodens udledning af problemstillingerne ud fra en diskussion og redegørelse kan resultere i, at ikke alle væsentlige kritikpunkter ved de behandlede bekendtgørelser, revisionsstandarderne, begrebsrammer, rapporter m.m. identificeres.

Der er valgt som en støtte til diskussioner og redegørelser i de indledende dele af opgaven at bruge udvalgte revisionspåtegninger på konkursramte virksomheder i slutningen af afhandlingen til yderligere praktisk eksemplificering af problemstillingerne. Valget begrundes ved, at brugen af praktiske eksempler på trods af, at der ikke er tale om empirisk undersøgelse, der giver et bedre indtryk af de diskuteret problemstillinger og har baggrund i virkelige forhold.

Skitsen af afhandlingens opbygning jf. figur 2 på den efterfølgende side.

Figur 2: Afhandlingens struktur

Kilde: Egen tilvirkning

2.4 Målgruppe

Afhandlingen henvender sig primært til andre studerende på samme akademisk niveau som inspirationskilde og til dem, hvor emnet er interessant eller relevant for deres arbejde eller studie.

På samme måde betragtes vejleder samt censor som værende en del af målgruppen.

Der er tale om en afhandling på cand.merc.aud.-studiet, hvorfor det forudsættes, at læseren af afhandlingen har kendskab til almindelig anvendte forkortelser og begreber inden for revision og regnskab. Den teoretiske redegørelse i afhandlingen vil derfor forudsætte et vist kendskab til going concern, men det er dog ikke en forudsætning for at få udbytte af afhandlingen.

2.5 Dataindsamling

I henhold til formålet med afhandlingen er det vurderet, at det ikke har været nødvendigt at skaffe kvalitative data såsom interview. Der er i stedet for benyttet kvantitative data i form af årsrapporter for de udvalgte konkursramte virksomheder.

Data til analysen er hentet via søgning hos Navn & Numre Erhverv, <http://erhverv.nnmarkedssdata.dk>. Det vurderes til at være en anerkendt database, anvendt af adskillige virksomheder i Danmark. Med udgangspunkt i databasen er der foretaget en selektiv søgning på aktie- og anpartsselskaber, der enten er opløst efter konkurs eller under konkursbehandling. Senest offentliggjorte årsrapporter for de udvalgte virksomheder er ligeledes hentet fra samme database. Fremgangsmåden for yderligere sortering af population til analysen er nærmere beskrevet i afsnit 7.

2.6 Litteratur og kildekritik

Størstedelen af den litteratur, der har været brugt i afhandlingen, er primært årsrapporter, bekendtgørelser, begrebsrammer samt revisionsstandarder eller fortolkning heraf. Selve bekendtgørelserne og standarderne kan være svære at tolke, hvorfor eksterne fortolkninger er anvendt som supplerende materiale. Fortolkningerne kan være subjektive, eftersom de bygger på, hvordan den enkelte vælger at læse og forstå teksten. Derfor er der indhentet så vidt muligt flere fortolkninger om samme emne, således at der opnås en bred fortolkning af emnerne.

Herudover er der anvendt bøger, artikler og udstedte notater, der er udarbejdet af interesseorganisationer samt fagfolk inden for regnskab og revision. Disse bøger, artikler og notater kan være præget af subjektive holdninger fra forfatterne.

Der er forsøgt i så vidt muligt omfang at forholde sig objektiv og kritisk til de anvendte litteraturen under hensyntagen til ovenstående forhold. Her skal det påpeges, at egen fortolkning af anvendt litteratur kan variere i forhold til opgavelæserens fortolkning af samme litteratur.

3. Behov for revisionspåtegning

Efterspørgsel for revisors udtalelser stammer fra hvervgivernes behov for, at der bliver tilføjet en vis sikkerhed omkring erklæringsemnet. I dette afsnit vil der blive set på behov for revisionspåtegninger ud fra principal-agent teorien, der suppleres med revisors overordnede mål med revision af regnskaber ifølge International Standard on Auditing (ISA) 200.

3.1 Principal-agent teori

En af de mest diskuterede og brugte teorier til forståelse af forholdet mellem virksomhedens ejer og dens ledelse er principal-agent teori.

Teorien forklarer relation mellem en person, principal, som antager en anden person, agenten, til at udføre et arbejde på principalens vegne. I relation til corporate governance er principalen den part, der besidder ejerandele i virksomheden, herunder aktionærene eller anpartshaverne. Ejerne har ifølge teorien uddelegeret beslutningskompetence til agenten. Person eller personer som får tildelt en opgave af ledelsen, der i Danmark typisk består af en bestyrelse og en direktion.

Denne separation af ejerskab og ledelse oplever man typisk i større selskaber med en større ejerkreds, som ikke deltager aktivt i ledelsen. Dermed kan disse ejere betragtes som passive ejere, der typisk udøver deres indflydelse til en generalforsamling. I virksomheder, hvor ejerne deltager i de daglige aktiviteter eller involverer sig på anden vis i ledelsen, vil separationen mellem ejerskab og ledelse være mindre.

Separation mellem ejerskab og ledelse medfører visse problemer. Spredning af ejerkreds kan medføre svækkelse af ejernes indflydelse og dermed fare for, at ledelsen foretrækker at forfølge mål, der ikke nødvendigvis deles af ejerne⁷. Ejerne kan have en interesse i at opnå så stort et afkast som muligt i forhold til den investering, de har foretaget. Ledelsen kan have en interesse i at opnå den højeste fortjeneste via incitamentsordninger eller lignende. I forhold til den arbejdsindsats og økonomiske risiko, ledelsen skal investere i sit arbejde for ejerne.

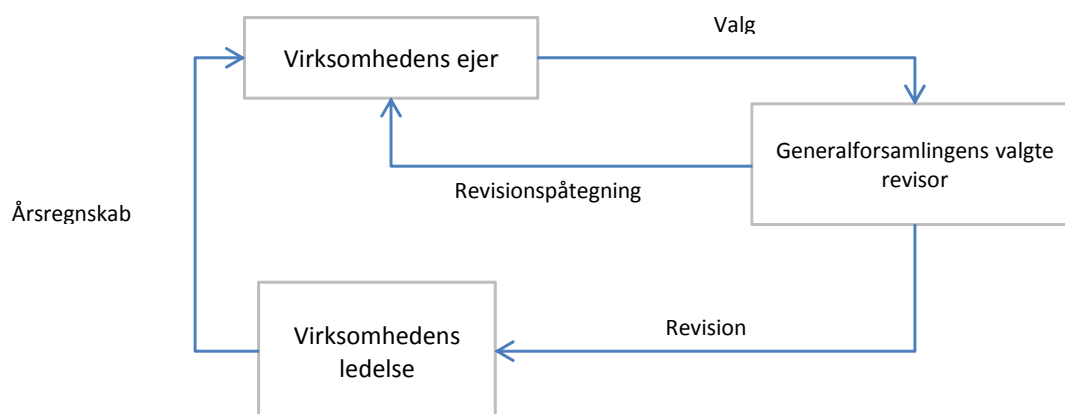
Denne interessekonflikt og forskellige holdninger til risiko forværres ved, at det er stort set umuligt for ejerne eller forholdsvist omkostningsfuldt at overvåge ledelsens faktiske bidrag til udførelse af

⁷ Nørby-udvalgets rapport om Corporate Governance i Danmark, side 23

den tildelte opgave⁸. En form for overvågning for en passiv ejerkreds er finansielle rapporteringer fra ledelsen. Når udøvelse af indflydelse først sker til generalforsamlingen, er årsregnskabet oplagt værktøj til overvågningsformål. Det er her revisor kommer ind i billedet som en yderligere agent.

3.2 Principal-agent teori med revisor som en yderligere agent

I et selskab bliver revisor valgt af ejerne ved den årlige generalforsamling. Her antager principalen endnu en agent til at overvåge og kontrollere en anden agent. I figur 8 nedenfor er forholdet mellem principalen og agenterne illustreret.

Figur 3: Egen tilvirkning

Baggrunden for behovet for en revisor er fremkommet af, at virksomhederne foretager regelmæssige finansielle rapporteringer, bl.a. aflæggelse af et årsregnskab. Det er ledelse, som har ansvaret for at udarbejde et årsregnskab. Det er bl.a. årsregnskabet, som ejerne kan bruge til vurdering af ledelsens forvaltning af virksomhedens aktiver. Som tidligere nævnt kan der være forskellige interesser mellem ledelsen og ejerne. Ledelsen kan have en interesse i udarbejde et årsregnskab, der udviser et billede, der tilgodeser deres interesse og dermed ikke retvisende billede af virksomhedens finansielle stilling. Revisor kommer hermed ind i billedet, som en uafhængig revisor og fagkyndig tredje person.

Årsregnskabsloven (ÅRL) § 135 kræver, at virksomheder, der har pligt til udarbejde en årsrapport efter reglerne for regnskabsklasse B, C eller D, skal lade deres årsregnskab revidere af en eller flere revisorer⁹.

⁸ Revisionskomiteer i danske virksomheder i danske børsnoterede selskaber – ud fra et corporate governance perspektiv, side 15

Alle erhvervsdrivende virksomheder er underlagt reglerne i årsregnskabsloven, medmindre de er underlagt regnskabsregler for Finanstilsynet, statens regnskabsvæsen, lov om fonde og visse foreninger eller lov om kommunernes styrelse, jf. ÅRL § 1. Der er dog en undtagelse, som betyder, at visse virksomheder ikke har pligt til at aflægge regnskabet efter årsregnskabsloven, jf. lovens § 4-6. Såfremt de frivilligt vælger at aflægge regnskabet efter årsregnskabsloven, vil de selvfølgelig være underlagt reglerne.

3.3 Den uafhængige revisors overordnede formål med revision af regnskaber

Formålet med revisionen er at styrke de tiltænkte brugeres tillid til regnskabet. Dette opnås ved, at revisor udtrykker en konklusion om, hvorvidt regnskabet i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med en relevant regnskabsbegrebsramme¹⁰. De tiltænkte brugere af et regnskab kunne eksempelvis være virksomhedens ejer, medarbejdere, lånegivere, offentlige myndigheder, kunder og leverandører.

En revision udføres i overensstemmelse med revisionsstandarderne under forudsætning af, at den daglige ledelse og den øverste ledelse, hvor det er relevant, påtager visse ansvar, der er grundlæggende for udførelsen af revisionen. Revisionsstandarderne kræver som grundlag for revisors konklusion, at revisor opnår en høj grad af sikkerhed for, at regnskabet som helhed ikke indeholder væsentlige fejlinformationer. Imidlertid er høj grad af sikkerhed ikke absolut sikkerhed som følge af en revisions iboende risiko¹¹.

Revisor er pålagt etiske krav, herunder krav vedrørende uafhængighed, i forbindelse med revision af regnskaber¹². Relevante etiske regler er nærmere beskrevet i afsnit 4.1.3. Disse krav skal overholdes, således at der ikke kan være tvivl om revisors uafhængighed.

Ud fra ISA 200 kan det konstateres, at revisors overordnede mål ved revision af regnskaber er at opnå en høj grad af sikkerhed for, at regnskabet ikke indeholder væsentlige fejlinformationer, og det er udarbejdet i overensstemmelse en relevant regnskabsmæssig begrebsramme. Revisor skal efterfølgende forsyne regnskabet med en erklæring.

⁹ Visse virksomheder i regnskabsklasse B kan fravælge revision, jf. ÅRL § 135 stk. 1

¹⁰ ISA 200, afsnit 3

¹¹ ISA 200, afsnit 4-5

¹² ISA 200, pkt. A14

Revisors overordnede formål med revision af regnskaber synes derfor, at passe med ejernes interesse i at overvåge og kontrollere ledelsens finansielle rapporteringer.

3.4 Delkonklusion

Interessekonflikt mellem ejerne og ledelsen i en virksomhed skaber behov for overvågning af ledelsens præstation fra ejerens side. En virksomhed foretager regelmæssige finansielle rapporteringer, heri blandt et årsregnskab. Et årsregnskab kan benyttes af ejerne til at vurdere ledelsens forvaltning af virksomhedens aktiver, men der er behov for at få tilføjet noget sikkerhed til regnskabet i form af en revisionspåtegning.

Aflægger ledelsen et årsregnskab efter årsregnskabsloven, er der et krav om, at virksomheden skal lade sit årsregnskab revidere af en eller flere revisorer.

En revisionspåtegning er med til at styrke de tiltænkte brugeres tillid til regnskabet. For at revisor skal kunne afgive en revisionspåtegning, skal revisor opnå høj grad af sikkerhed for, at regnskabet som helhed ikke indeholder væsentlige fejlinformationer, og det er udarbejdet i overensstemmelse med en relevant regnskabsmæssig begrebsramme. Revision skal udføres i overensstemmelse med revisionsstandarderne, der bl.a. kræver, at revisor overholder de relevante etiske krav, herunder uafhængighed. Som en uafhængig part kan revisor derfor give ejerne en høj grad af sikkerhed, at regnskabet viser det retvisende billede af virksomhedens finansielle stilling.

4. Revisors skriftlige erklæringer

En revisors skriftlige afrapportering på en lang række opgaver benævnes typisk erklæringer. Afrapporteringer kan i grove træk summeres til følgende¹³:

- Revisionspåtegning på reviderede regnskaber
- Erklæringer om gennemgang (review) af regnskaber
- Andre erklæringer med sikkerhed, der ikke udelukkende er bestemt til hvervgivers eget brug
- Andre erklæringer, der i øvrigt kræves i henhold til lovgivningen eller ikke udelukkende bestemt til hvervgivers eget brug.

Dette kapitel omhandler teorien og begrebet revisors erklæring og er baseret på "Revisors skriftlige erklæringer" kapitel 2-3. Der vil blive foretaget en gennemgang af de love og regelsæt, der regulerer en revisors skriftlige erklæring.

4.1 Lovgrundlag

Revisorloven er den øverste lov og regulerer godkendte danske revisors virke. Revisorloven og erklæringsbekendtgørelse regulerer erklæringer afgivet af godkendte revisorer i Danmark.

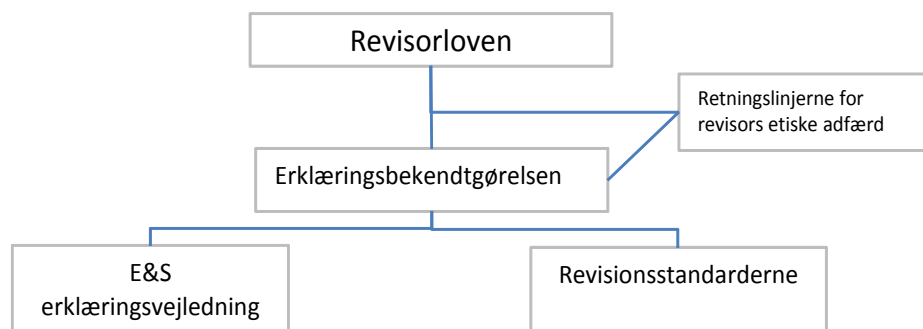
Erklæringsbekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i revisorloven¹⁴. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen samt FSR har uarbejdet vejledning og revisionsstandarder som en fortolkning samt udfyldende regler for lovgrundlaget.

Revisorloven omfatter kun revisors erklæringer samt udtalelse til ledelsesberetningen, og der skelnes mellem erklæringer med sikkerhed og andre erklæringer.

Erklæringer med sikkerhed er omfattet af hele revisorloven og erklæringsbekendtgørelsen. Andre erklæringer er kun omfattet af få bestemmelser i revisorloven og ikke af erklæringsbekendtgørelsen. Arbejdet med erklæringer er desuden omfattet af retningslinjerne for revisors etiske adfærd. Figur 4 viser en sammenhæng mellem de forskellige regelsæt, som vil blive gennemgået i de efterfølgende afsnit.

¹³ Revisors skriftlige erklæringer, side 17

¹⁴ Revisors skriftlige erklæringer, side 25

Figur 4: Egen tilvirkning

4.1.1 Erklæringsbekendtgørelsen

Erklæringsbekendtgørelsen opdeler erklæringer i 3 typer, herunder revisionspåtegninger på reviderede regnskaber, erklæringer om gennemgang af regnskaber (review) og andre erklæringer med sikkerhed.

Fælles for de første to typer er, at der skal være tale om et regnskab. Dette er defineret i erklæringsbekendtgørelsen § 2 som værende en årsrapport, et årsregnskab, et koncernregnskab, en delårsrapport, et delårsregnskab og et delkoncernsregnskab i henhold til årsregnskabsloven samt et andet tilsvarende regnskab¹⁵.

I erklæringsvejledningen har man udbygget definitionen af "*et andet tilsvarende regnskab*" som værende et regnskab, der indeholder bestanddele svarende til et årsregnskab mv. i henhold til årsregnskabsloven. Et regnskab skal mindst indeholde en resultatopgørelse, en balance samt noter. Regnskabet skal endvidere omfatte hele virksomheden. Afdelingsregnskab eller projektregnskab, der kun omfatter dele af virksomheden, falder uden definitionen af et regnskab¹⁶.

I erklæringsbekendtgørelsen § 2, nr. 2 er der et krav om, at regnskabet skal tjene et generelt formål samt rette sig imod en bred kreds af brugere. Dette afhænger af den regnskabsmæssige begrebsramme, som et regnskab aflægges efter. Hvis den regnskabsmæssige begrebsramme er udformet med henblik på at imødekomme almindelige oplysningsbehov hos en bred kreds af brugere, vil regnskabet være omfattet af bestemmelsen. Årsregnskabsloven er et eksempel på en begrebsramme, der anses for at være udformet til kunne opfylde oplysningsbehov hos brugerne¹⁷. Erklæringsvejlednin-

¹⁵ Erklæringsbekendtgørelsen § 2, nr. 1 og nr. 2

¹⁶ Vejledning om bekendtgørelsen om godkendte revisorerers erklæringer, side 15

¹⁷ Vejledning om bekendtgørelsen om godkendte revisorerers erklæringer, side 15

gen giver en række eksempler på, hvad der forstås ved et regnskab, og hvad der ikke opfylder kriterier som et regnskab.

4.1.2 Revisionsstandarderne

Internationale Standarder om Revision og Kvalitetsstyring (ISQC 1) er blevet oversat til dansk. Dette er sket efter aftale med International Federation of Accountants (IFAC) og efter IFAC's retningslinjer med henblik på at give en redelig oversættelse uden nationale fortolkninger eller tilpasninger¹⁸.

Via sit medlemskab i IFAC har FSR og FRR pligt at implementere samt anvende IFAC's International Standards on Auditing (ISA). Dette betyder, at alle godkendte revisorer i Danmark er pålagt at følge ISA'er i det omfang, det kan ske inden for de rammer, dansk lovgivning fastsætter for revisor og revision. Afledt af ikrafttrædelsen af de internationale standarder om revision, har FSR's Revisionsteknisk Udvalg (REVU) udgivet et bilag til ISA, der indeholder en oversigt over de bestemmelser i dansk revisorlovgivning, der skærper eller udvider krav i ISA'er. Ikrafttrædelsen af ISA og bilag om yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning for revisorer gælder for revision af regnskabsperioder, der begynder 15. december 2010 eller senere¹⁹. Gennemgang af revisors skriftlige erklæringer vil derfor tage udgangspunkt i de nye standarder samt tilhørende bilag.

I nedenstående figur er der en oversigt over de typiske dokumenter, som revisor erklærer sig på. Figuren giver et overblik over, hvilke regelsæt der regulerer dokumenternes typisk tilhørende erklæringer.

Typen af erklæringer	Eksempler	Revisorloven	Erklæringsbekendtgørelsen	Revisionsstandarderne
Revisionspåtegning på reviderede regnskaber	- Årsrapporter (1) - Årsregnskaber (1) - Koncernregnskaber (1) - Delårsregnskaber (1) - Tilsvarende regnskaber (1)	Hele loven	Omfattet af § 1-2, 3-8 og 17-18	ISA 700, 705, 706
Revisors udtalelse om ledelsesberetning henhold til årsregnskabsloven		Hele loven	Omfattet af § 1-2, 3-8 og 17-18	NA
Erklæring på gennemgang review af regnskaber	- Årsrapporter (1) - Årsregnskaber (1) - Koncernregnskaber (1) - Delårsregnskaber (1) - Tilsvarende regnskaber (1)	Hele loven	Omfattet af § 1-2, 9-12 og 17-18	RS 2400 eller 2410

¹⁸ Yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning, afsnit 1

¹⁹ Yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning, afsnit 1

<i>Typen af erklæringer</i>	<i>Eksempler</i>	<i>Revisorloven</i>	<i>Erklæringsbe- kendtgørelsen</i>	<i>Revisions- standarderne</i>
Andre erklæringer med sikkerhed, der ikke udelukkende er bestemt til hvervgivers eget brug	- Skatteregnskaber - Mellembalancer - Åbningsbalancer - Likvidationsregnskaber - Fusionsregnskaber - Afsluttende borerregnskab ved konkurs - Statusoversigt som grundlag for akkord - Projektregnskaber - Tilskudsregnskaber - Spaltningregnskaber - Overdragelsesbalance ved stiftelse - Omdannelsesbalance - ved selskabsomdannelse - Kapitalforklaring - Debitoropgørelse - Anlægskartotek - Nøgletalsopgørelse - Covenant-opgørelse	Hele loven	Omfattet af § 1-2, 13-16 og 17-18	ISA 800, 805 og 810
	- Erklæring fra revisor på vurderingsberetning på et aktieselskab i henhold til selskabslovens regler. - Erklæring vedrørende en syns- og skønsforretning efter retsplejelovens regler. - Erklæring vedrørende konkursbo til brug i skifteretten, hvor revisor er udpeget af skifteretten. - Miljøregnskab - Videnregnskab - Opfyldelse af tilskudsbetingelser - Erklæring med sikkerhed på et budget, som skal forelægges et pengeinstitut	Hele loven	Omfattet af § 1-2, 13-16 og 17-18	RS 3000, 3400 eller ISAE 3402
Andre erklæringer, der i øvrigt kræves i henhold til lovgivningen eller ikke udelukkende bestemt til hvervgivers eget brug	- Erklæringer om udført assistance, f.eks. i forbindelse med at revisor opstiller et regnskab på baggrund af bogføringen - Erklæring om assistance med udarbejdelse af skattemæssige specifikationshæfte eller andre skatteopgørelser til et regnskab for virksomheder eller personer - Erklæring af assistance med udarbejdelse af budgetter - Erklæring om aftalte arbejdshandlinger mellem virksomheden og revisor til brug for en lånegiver vedrørende sale and lease back transaktioner - Erklæring om aftalte arbejdshandlinger mellem virksomheden og revisor til Advokatrådet i relation til kontrol af advokaternes klientkontomidler	RL § 16, stk. 3, § 22, § 30, § 43-46 og § 54, stk. 4, 1. pkt.	Ej omfattet	RS 4400 eller 4410

Note 1: Aflægges efter årsregnskabsloven, regler fastsat af finanstillstyret, IFRS samt regnskaber for ikke-erhvervsdrivende fonde, friskoler og private grundskoler, frie kostskoler og institutioner for erhvervsrettede uddannelser

Figur 5: Kilde: Revisors skriftlige erklæringer side 28-30

4.1.3 Etiske regler

Retningslinjerne for revisors etiske adfærd bygger på fire grundlæggende antagelser, herunder (1) troværdighed, (2) professionalisme, (3) kvalitet og (4) tillid²⁰:

1. Der er behov for troværdig information og troværdige informationssystemer
2. Der er behov for personer, som anerkendes som professionelle specialister af virksomheder, ansatte, andre interessenter og offentlighed
3. Der er behov for en sikkerhed, at en revisors ydelser lever op til de højeste standarder
4. Brugere af revisors ydelser skal kunne have tillid til, at der er et regelsæt for professionel etik, som overholdes

De grundlæggende antagelser skal være medvirkende til, at revisorprofessionen overholder de højeste professionelle standarder og som følge heraf opnår de bedste resultater, der imødekommer offentlighedens interesse.

For at kunne opfylde de ovenfor beskrevne mål skal revisorer leve op til nogle fundamentale principper, som er beskrevet i retningslinjer for revisors etiske adfærd, herunder²¹:

- Integritet
- Objektivitet
- Professionel kompetence og fornøden omhu
- Fortrolighed
- Professionel adfærd

Retningslinjerne er blevet opdateret som følge af en opdatering af IFAC's Code of Ethics. Opdateringen har virkninger fra januar 2011, mens de tidligere udsendte retningslinjer fra december 2007 er gældende indtil da.

4.2 Særlige forhold, der skal sikre afgivelse af erklæringer, er i overensstemmelse med lovgrundlaget

Der er en række udtryk i loven og bekendtgørelsen, som er centrale for at sikre afgivelse af, at erklæringer lever op til loven. I de efterfølgende afsnit vil der blive forklaret, hvad udtrykkene betyder.

²⁰ Revisors skriftlige erklæringer, side 31

²¹ Retningslinjer for revisors etiske adfærd, udsendt af FSR og Danske Revisorforening, december 2010

4.2.1 Definition af modtager

Modtager anses som de personer, virksomheder, offentlige myndigheder mv., hvis beslutninger må forventes at blive påvirket af erklæringer og udtalelse fra en revisor. Forhold, hvor der tillægges betydning i en revisors erklæring, er individuel hos de enkelte interessenter. Som eksempler for interessegrupper og de forhold, der tillægges betydning, kan nævnes:

Modtager	Forhold, der normalt lægges vægt på
Virksomhedens ejer (aktionærer, anpartshaver el.)	Oplysninger, der skal være med til at danne beslutningsgrundlag til f.eks., valg af bestyrelse, køb og salg af aktie/anpart i selskabet
Medarbejdere	Ledelsens vurdering af resultatet af virksomhedens præstationer og forventninger til fremtidig økonomiske udvikling
Penge- og kreditinstitutterne samt øvrige lånegivere	Virksomhedens muligheder for at afvikle finansielle forpligtelser
Offentlige myndigheder	Virksomhedens overholdelse af gældende lovgivninger
Kunder	Virksomhedens evner som leverandør
Leverandør	Virksomhedens evne til at betale dens varekøb

Figur 6 – Egen tilvirkning baseret på "Revisors skriftlige erklæringer" kapitel 2-3

4.2.2 Definition af hvervgiver

Hvervgiveren er den, der har bedt revisor om at afgive erklæring. Hos ApS eller A/S er det generalforsamlingen, som er hvervgiveren, da det er den, som vælger en revisor. Revisionsstandarderne anvender begrebet tre- eller topartsforhold. Sondringen mellem erklæring til hvervgiverens eget brug eller til tredjemand kan fortolkes af FSR's begrebsramme, der giver en sontring mellem tre- eller topartsforhold. Dette vil blive gennemgået nærmere under gennemgang af begrebsrammen til erklæring med sikkerhed.

4.2.3 Revisors rollen som offentlighedens tillidsrepræsentant

Revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant, når der afgives erklæringer med sikkerhed, som udelukkende ikke er til hvervgiverens eget brug. Dette betyder, at revisoren i forbindelse med afgivelse af denne type erklæring varetager hensynet til virksomhedens omverden (modtagere af erklæringen).

4.2.3 Underskriftsforhold

Revisionspåtegning og andre erklæringer med sikkerhed samt andre erklæringer i øvrigt skal afgives af en godkendt revisionsvirksomhed, herunder statsautoriseret revisionsvirksomhed, registreret revisionsvirksomhed eller en godkendt revisionsvirksomhed²².

²² Revisors skriftlige erklæringer, side 35

Hvis andre end godkendte revisorer i henhold til revisorloven afgiver erklæringer til offentligheden, er disse erklæringer ikke omfattet af revisorloven. Loven finder heller ikke anvendelse, hvis en godkendt revisor optræder i egenskab af privat person, da loven regulerer erklæringer afgivet af en godkendt revisionsvirksomhed.

4.2.4 Underskrivelse af en fortrykt blanket

Skriver en revisor under på en fortrykt blanket, hvor en revisors arbejde ikke er tilstrækkelig beskrevet, overtræder revisor principperne i erklæringsbekendtgørelsen. Der vil også være tale om overtrædelse af erklæringsbekendtgørelsen, hvis en revisor undlader at tage de nødvendige forbehold og at give de nødvendige supplerende oplysninger.

4.2.5 Afgivelse af erklæringer til brug i udlandet samt erklæring på andet sprog end dansk

Selv om en erklæring er til brug i udlandet, skal en revisor fortsat følge den danske revisorlov og erklæringsbekendtgørelsen. Det er tilladt at afgive en erklæring på andet sprog end dansk. Kravet i erklæringsbekendtgørelsen, at revisor ordret skal skrive *"Revisionen har ikke givet anledning til forbehold"*, vil kunne opfyldes ved at oversætte det til det pågældende sprog, som erklæringen afgives på, jf. erklæringsbekendtgørelsen § 5, stk. 3.

4.2.6 Afgivelse af erklæringer på baggrund af ikke-danske standarder

I tilfælde af hvor udenlandske regler stiller særlige krav til formalia af en erklæring, skal disse regler overholdes samtidig med erklæringsbekendtgørelsens krav. I tilfælde af konflikter mellem regelsættene kan en revisor afvige erklæringsbekendtgørelsens krav. Dette bør være omtalt i revisors arbejdspapirer.

4.2.7 Særlige forhold ved afgivelse af erklæringer i Danmark

Når der afgives en erklæring i Danmark, skal en revisor altid som udgangspunkt overholde erklæringsbekendtgørelsen og anvende revisionsstandarderne som udfyldende regler.

4.2.8 Erklæringer med flere formål

Erklæringer med flere formål kan være i tilfælde af en revisor skal udtale sig om forvaltningsrevision ud over revision af årsregnskabet. ISA 700 tager højde for dette, og standarden beskriver, at i sådan et tilfælde, hvor revisor omtaler andre rapporteringsforpligtelser i sin revisionspåtegning, vil dette skulle anføres i et særskilt afsnit med en passende overskrift.

4.3 Delkonklusion

Revisorloven er den øverste lov og regulerer godkendte revisorers virke i Danmark. Revisorloven og erklæringsbekendtgørelsen regulerer erklæringer afgivet af godkendte revisorer i Danmark. Erklæringsbekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i revisorloven.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen samt FSR har udarbejdet vejledning og revisionsstandarder som en fortolkning samt udfyldende regler for lovgrundlaget. Arbejdet med erklæringer er desuden omfattet af retningslinjerne for revisors etiske adfærd.

Revisorloven og erklæringsbekendtgørelsen skelner mellem erklæringer med sikkerhed og andre erklæringer.

5. Erklæringer med sikkerhed

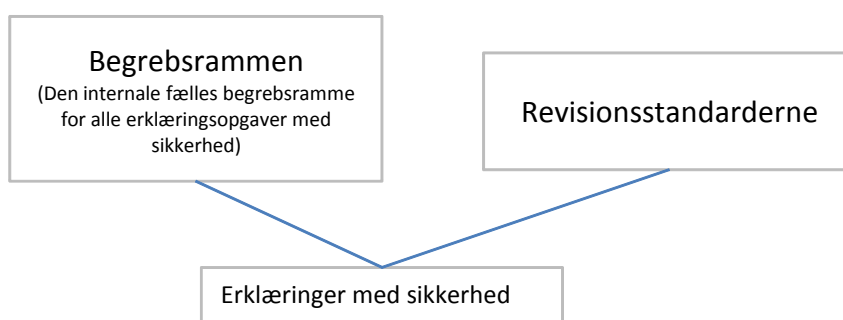
En revisor afgiver typisk en erklæring med sikkerhed. En erklæring med sikkerhed er en erklæringsopgave, hvor en revisor udtrykker en konklusion, der er udformet og medvirkende til at øge troværdigheden på emnet, som erklæringsopgaven omhandler.

Der er to former for sikkerhed, herunder høj grad af sikkerhed eller begrænset sikkerhed. Afgivelse af erklæringer med sikkerhed er omfattet af begrebsrammen for erklæringer med sikkerhed.

5.1 Begrebsrammen om erklæringer med sikkerhed

FRS vedtog og udsendte i januar 2005 en oversættelse af den internationale fælles begrebsramme for alle erklæringsopgaver med sikkerhed. Begrebsrammen definerer og beskriver elementer i erklæringsopgaver med sikkerhed. Den skal ikke betragtes som erklæringsstandard og angiver heller ikke retningslinjer for udførelse af erklæringsopgaver med sikkerhed. De enkelte revisionsstandarter indeholder derimod detaljerede retningslinjer for udførelse af erklæringsopgaver med sikkerhed.

Begrebsrammen skal betragtes som en referenceramme og henvender sig til praktiserende revisorer og andre, der afgiver erklæringer, brugere af erklæringer og de, som udvikler erklæringsstandarderne²³.

Figur 7: Egen tilvirkning

5.1.1 Definitionen af og målet med en erklæringsopgave med sikkerhed

En erklæringsopgave med sikkerhed er en opgave, hvor en revisor udtrykker en konklusion, der er udformet og medvirkende til at øge troværdigheden på emnet, som erklæringsopgaven omhandler.

²³ Begrebsrammen for erklæringer med sikkerhed, pkt. 2.

Eksempelvis at øge troværdigheden på et årsregnskab, hvor en revisor udtrykker en konklusion på revisionen over for de tiltænkte brugere.

5.1.2 Udsagnsbaserede eller direkte opgaver

Begrebsrammen omtaler to typer af opgaver inden for erklæringsopgaver, herunder udsagnsbaserede og direkte. Udsagnsbaserede erklæringsopgaver med sikkerhed er opgaver, hvor vurderingen eller målingen af erklæringsemnet foretages af den ansvarlige part, eksempelvis ledelse i en virksomhed, der aflægger et årsregnskab. Indholdet af emnet har derfor en karakter af et udsagn fra den ansvarlige part. Revision af et årsregnskab er et godt eksempel på en udsagnsbaserede erklæringsopgave, hvor ledelsens udsagn kommer til udtryk i det udarbejdede regnskab. Revisors erklæring forholder sig nemlig til ledelsens udsagn.

Direkte opgaver er hvor revisor selv står for vurderingen og målingen af emnet. Eksempel på sådan en opgave er en vurderingsberetning afgivet i forbindelse med stiftelse af et selskab.

5.1.3 Grad af sikkerhed

Begrebsrammen skelner mellem to typer af sikkerhed, herunder høj grad af sikkerhed eller begrænset sikkerhed.

I erklæringsopgaver med høj grad af sikkerhed udtrykker revisor en positiv konklusion, som er bekræftende. Såfremt omstændighederne kræver det, kan en konklusion være afkræftende, med et forbehold eller en revisor kan afvise at afgive en konklusion.

I erklæringsopgaver med begrænset sikkerhed udtrykker revisor en konklusion med en negativ bekræftelse. Eksempel på en konklusion med en negativ bekræftelse kan være *"vi er ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at årsregnskabet ikke giver et retvisende billede ..."*. Der kan også forekomme modifikation til konklusionen som følge af forbehold mv. lige som i erklæringer med høj grad af sikkerhed.

5.1.4 Begrebsrammens rækkevidde

Begrebsrammen omfatter erklæringsopgaver med sikkerhed, og der kan være opgaver, som udføres af revisorer, som ikke er omfattet af begrebsrammen. Eksempelvis rådgivningsopgaver, aftalt assistance og aftalte arbejdshandlinger mv.

Brugerne eller hvervgiveren kan føle, at revisorer via sine arbejdshandlinger tilfører troværdigheden til emnet, men revisor udtrykker ikke en konklusion med nogen form af sikkerhed i nævnte opgaver. Derfor er opgaverne ikke omfattet af begrebsrammen. I tilfælde af at revisor afgiver en erklæring, som ikke er omfattet af begrebsrammen, er det vigtigt, at udtrykkene *”sikkerhed”*, *”revision”* eller *”review”* ikke anvendes.

5.2 Opgaveaccept

Der er en række krav, som skal opfyldes ifølge begrebsrammen, før en revisor accepterer at påtage sig en erklæringsopgave, herunder²⁴:

- Opfyldelse af relevante etiske krav, såsom uafhængig og professionel kompetence
- Opgaven besidder alle de følgende karakteristika:
 - Erklæringsemnet er passende
 - Kriterierne, der tænkes anvendt, er egnede og er tilgængelige for de tiltænkte brugere
 - Revisor har adgang til tilstrækkeligt og egnet bevis som grundlag for sin konklusion
 - Revisors konklusion indgår i en skriftlig erklæring i den form, der passer til en opgave med høj grad af sikkerhed eller en opgave med begrænset sikkerhed
 - Revisor bedømmer, at der er et fornuftigt formål med opgaven.

Ifølge revisorlovens § 24, stk. 6 skal revisionsfirmaer opstille retningslinjer, som skal overholdes og udføres forud for accept. Derudover indeholder andre specifikke revisionsstandarder yderligere krav, som skal være opfyldt forud for accept af en opgave.

5.3 Elementer i en erklæringsopgave

Definition af elementer i en erklæringsopgave er vigtig, da det er med til at adskille erklæringsopgaver med sikkerhed fra andre opgaver. Begrebsrammen opstiller følgende elementer for en erklæringsopgave²⁵:

- Et trepartsforhold, der omfatter revisor, en ansvarlig part og tiltænkte brugere,
- Et passende erklæringsemne,
- Egnede kriterier,
- Tilstrækkeligt og egnet bevis og
- En skriftlig erklæring med passende udformning til henholdsvis en opgave med høj grad af sikkerhed og en opgave med begrænset sikkerhed.

²⁴ Begrebsrammen for erklæringer med sikkerhed, pkt. 17

²⁵ Begrebsrammen for erklæringer med sikkerhed, pkt. 20

5.3.1 Trepartsforhold

Der er tre parter i en erklæringsopgave med sikkerhed: revisor, en ansvarlig part og tiltænkte brugere²⁶.

I begrebsrammen dækker udtrykket *revisor* en "praktiserende revisor". I forhold til revisorloven må det tolkes som godkendt revisor.

Nogle erklæringsemner kan kræve involvering af specialister, der besidder viden, som en revisor normal ikke besidder. Revisor skal sikre sig, at de involverede personer besidder de nødvendige kompetencer til at løse opgaven. I henhold til begrebsrammen skal en revisor inden accept af opgaven sikre sig, at krav om faglig kompetence kan indfries²⁷.

Den ansvarlige part er den person eller de personer, der:

- I en direkte erklæringsopgave er ansvarlig for erklæringsemnet eller
- I en udsagnsbaseret erklæringsopgave er ansvarlig for emneindholdet og kan være ansvarlig for erklæringsemnet

Det er ikke et krav ifølge begrebsrammen, at den ansvarlige part er den, der engagerer revisor. I de fleste tilfælde er den ansvarlige part den, som er opdragsgiver over for revisor. Den ansvarlige part kan f.eks. være bestyrelsen i et selskab, som er ansvarlig for udarbejdelse af et regnskab.

De tiltænkte brugere er dem, som revisor henvender sig til i sin erklæring. Den ansvarlige part kan også være en af de tiltænkte brugere, men kan ikke være den eneste tiltænkte bruger. I teorien skal revisor adressere sin erklæring til alle tiltænkte brugere, men det kan dog vise sig at være umuligt, at identificere alle brugere. De tiltænkte brugere kan afgrænses til de vigtigste interessenter med betydelig og generel interesse.

5.3.2 Erklæringsemnet

Erklæringsemnet og emneindholdet i en erklæringsopgave med sikkerhed kan antage mange former, herunder finansielle præstationer, ikke finansielle præstationer, systemer og processer mv.

Forskelle i emnet og indholdet vil påvirke de data, som en erklæring skal måles og vurderes. Der kan være tale kvalitative eller kvantitative data, objektive eller subjektive data, historiske data eller urea-

²⁶ Begrebsrammen for erklæringer med sikkerhed, pkt. 21

²⁷ Begrebsrammen for erklæringer med sikkerhed, pkt. 24

liserede fremtidige forløb. Derfor er det vigtigt for en erklæring at præcisere, hvilke karakteristika der er specielt relevante for de tiltænkte brugere, og hvad erklæringen afdækker.

5.3.3 Egnede kriterier

Egnede kriterier er de målkriterier og sammenligningskriterier (benchmarks), som revisor anvender til at vurdere eller måle erklæringsemnet. Kriterierne kan eksempelvis være begrebsramme for udarbejdelse af et regnskab, herunder årsregnskabsloven eller IFRS.

Egnede kriterier kan enten være generelt anerkendte eller specifikt udviklede. Anerkendte kriterier er kriterier, der enten er indarbejdet i love og bekendtgørelser eller udgivet af anerkendte ekspertorganisationer.

Specifikt udviklede kriterier er de kriterier, der er fastlagt til erklæringsopgavens mål. Hvorvidt kriterier er egnede for en given erklæringsopgave, er det revisorens opgave at vurdere dette. En revisor vurderer, om kriterierne for en erklæringsopgave med sikkerhed er egnede i forhold til følgende karakteristika²⁸:

- Relevans: bidrager til konklusioner, der understøtter beslutningsprocessen hos de tiltænkte brugere.
- Fuldstændighed: relevante faktorer, som kunne påvirke konklusionerne i sammenhæng med opgavens omstændigheder, ikke udelades.
- Pålidelighed: pålidelige kriterier resulterer i rimelig konsistent vurdering eller måling af erklæringsemnet, når de er anvendt under lignende omstændigheder af andre revisorer med samme kvalifikationer, herunder vedrørende præsentation og oplysning, hvor det er relevant.
- Neutralitet: bidrager til konklusioner, der er fri af præferencer.
- Forståelighed: Forståelige kriterier bidrager til konklusioner, som er klare, dækkende, og som ikke kan fortolkes væsentligt forskelligt.

Egnede kriterier eller specifikke kriterier skal være tilgængelige for de tiltænkte brugere for at give dem mulighed for at forstå, hvordan erklæringsemnet er vurderet og målt. Uden mulighed for at kunne vurdere hvordan emnet er vurderet og målt, vil enhver konklusion være åben for fortolkning og i praksis uforståelig og dermed ubrugelig. Samtidig skal kriterierne også være tilgængelige for den ansvarlige part, der udarbejder eller sammenstiller oplysningerne i erklæringsemnet.

²⁸ Begrebsrammen for erklæringer med sikkerhed, pkt. 36

Tilgængelighed forstås ved eksempelvis, at kriterierne er offentligt tilgængelige. Kriterier kan også være tilgængelige alene for bestemte tiltænkte brugere, for eksempel tilskudsbetingelser for et projekt. I sådant et tilfælde er revisors erklæring begrænset til disse brugere eller til bestemte formål.

5.3.4 Tilstrækkeligt og egnet bevis

Revisor planlægger og udfører en erklæringsopgave med sikkerhed ved udvisning af faglig skepsis med det mål at opnå tilstrækkeligt og egnet bevis for, at erklæringsemnet ikke indeholder væsentlige fejl. Derfor kan og vil være uvæsentlige fejl i erklæringsopgaver med sikkerhed.

Ved planlægning af arbejdet overvejer revisor på vegne af brugerne væsentlighed. Herudover vurderer revisor opgaverisiko samt mængden og kvaliteten af tilgængeligt bevis ved planlægningen og udførelse af opgaven, i særdeleshed ved fastlæggelse af arten, tidspunktet og omfanget af arbejdet med bevisindsamling. Revisions- og review-standarderne definerer nærmere, hvorledes revisor planlægger og udfører revision eller review.

Nogle af de forhold, som en revisor skal være opmærksom på under udførelse af erklæringsopgaver med sikkerhed, omtales nedenfor:

Professionel/faglig skepsis

Revisor skal udvise faglig skepsis ved udførelse af en erklæringsopgave. Dette betyder, at revisor kritisk skal vurdere de indsamlede beviser og være opmærksom på beviser, der strider imod eller giver usikkerhed om pålideligheden af de dokumenter eller udtalelser, der er fremsat af den ansvarlige part.

Bevisets tilstrækkelighed og egnethed

Tilstrækkelighed er målestokken for kvantiteten af bevis, og egnethed er målestokken for bevisets kvalitet. Der er et indbyrdes forhold mellem tilstrækkelighed og egnethed, hvor opgavens risiko (det vil sige risiko for emneindholdet indeholder væsentlig fejlinformation) er bindeleddet. Jo større risiko, jo flere beviser, skal der sandsynligvis indsamles. Jo bedre kvalitet, jo mindre mængde af beviser, er sandsynligvis nødvendig.

Bevisets pålidelighed påvirkes af kilden samt arten og afhænger af de omstændigheder, hvordan beviset er blevet fremskaffet. I begrebsrammen er der opstillet følgende generalisering omkring bevisets pålidelighed:

- Bevis er mere pålideligt, når det indhentes fra uafhængige kilder uden for virksomheden
- Bevis fremskaffet internt er mere pålideligt, når de tilknyttede kontroller er effektive
- Bevis, der fremskaffes af revisor eksempelvis gennem observation er mere pålideligt end bevis fremskaffet indirekte eller som resultat af en forespørgsel
- Bevis er mere pålideligt, når det forefindes i form af dokumenter, enten i papirform eller elektronisk form eller på et andet medium
- Bevis fremskaffet gennem originale dokumenter er mere pålideligt end fotokopier eller fax.

Væsentlighed

Vurdering af væsentlighed er et vigtig element i udførelse af erklæringsopgaver med sikkerhed. Fastlæggelse af væsentlighed forud for revisors planlægning er afgørende for omfanget af arbejdet og tidsmæssige placering på en opgave. Revisor foretager en vurdering af væsentlighed på vegne af de tiltænkte brugere. Derfor må revisor ved fastlæggelse af væsentlighed overveje, hvilken faktorer der kan påvirke de tiltænkte brugeres beslutning.

Opgaverisiko

Opgaverisiko kan forstås som risiko for en revisor afgiver en forkert konklusion, når et erklæringsement indeholder væsentlig fejlinformation.

Erklæring med høj grad af sikkerhed giver ikke fuld sikkerhed. I praksis antages høj grad af sikkerhed at være udtryk for at konklusionen med 90-95 % er korrekt²⁹. Det er som følge af, at det ikke er omkostningseffektivt at eliminere al opgaverisiko.

Erklæringer med begrænset sikkerhed er udtryk for en mere begrænset sikkerhed end ved revision. Det er svært at kvantificere sikkerhed for udtrykket begrænset sikkerhed, da tilstrækkelig og egnet bevis ved review primært opnås ved analytiske handlinger og forespørgsler.

²⁹ Revisors skriftlige erklæringer, side 59

Risikoen, for at erklæringsemnet indeholder væsentlig fejlinformation, er sammensat af følgende³⁰:

- Iboende risiko: Risikoen som eksisterer, når der ikke eksisterer kontroller, og
- kontrolrisiko: Risikoen for væsentlig fejlformation kan opstå, hvis en etablerede kontrol fejler eller begrænsninger i en kontrol, og
- opdagelsesrisiko: Risikoen for en revisor ikke opdager en eksisterende væsentlig fejlinformation.

Arten, den tidsmæssige placering og omfanget af bevisindsamling

Arten, den tidsmæssige placering og omfanget af bevisindsamling vil variere fra erklæringsopgave til erklæringsopgave, og beskrivelse af revisors arbejdshandlinger i revisors erklæring vil være formuleret af hensyn hertil.

For at kunne være i stand til at afgive en positiv udtrykt konklusion, som krævet af erklæringsopgave med høj grad af sikkerhed skal en revisor have været igennem en proces, der omfatter følgende³¹:

- opnå forståelse af erklæringsemnet og øvrige omstændigheder ved opgaven
- vurdering af risici for, at emneindholdet indeholder væsentlig fejlinformation
- reaktion på vurderede risici, der medfører en fastlæggelse af art, den tidsmæssige placering og omfanget af yderligere arbejdshandlinger
- udførelse af yderligere arbejdshandlinger der omfatter kombination af arbejdshandlinger, der omfatter undersøgelser, observation, bekræftelse, efterregning, gentagelse, analytiske handlinger og forespørgsler. Disse arbejdshandlinger inkluderer substanshandlinger, herunder indhentning af bekræftelse fra uafhængige kilder samt eventuel test af kontroller og
- vurdering af bevisets tilstrækkelighed og egnethed.

5.3.5 Erklæringsafgivelse

Som afslutning på revisors arbejde med erklæringsopgaver skal der afgives en skriftlig erklæring, der indeholder en konklusion.

I en udsagnsbaserede erklæringsopgave med høj grad af sikkerhed kan en revisors konklusion eksempelvis udformes således: *"Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 20XX samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 20XX i overensstemmelse med årsregnskabsloven."*

³⁰ Begrebsrammen for erklæringer med sikkerhed, pkt. 49

³¹ Begrebsrammen for erklæringer med sikkerhed, pkt. 51

I en direkte erklæringsopgave med høj grad af sikkerhed kan en revisors konklusion udformes eksempelvis således: *"Det er vores opfattelse, at værdien af den indskudte virksomhed mindst svarer til det aftalte vederlag, herunder den pålydende værdi af de aktier med tillæg af overkurs, der skal udstedes som vederlag i forbindelse med kapitalforhøjelsen."*

I en direkte erklæringsopgave med begrænset grad af sikkerhed kan en revisors konklusion udformes: *"Ved det udførte review er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at årsregnskabet ikke giver et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 20XX samt af resultatet af virksomhedens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 20XX i overensstemmelse med årsregnskabsloven."*

Revisor afgiver en konklusion med modifikation i begge typer af erklæringsopgaver, såfremt:

- der er begrænsninger i revisors arbejde enten for tilstrækkelig og egnet bevis ikke kunne opnås, eller fordi der er lagt begrænsninger for revisors arbejde.
- den ansvarlige parts udsagn ikke er retvisende eller
- erklæringsemnet indeholder væsentlig fejlinformation

Yderligere forhold omkring konklusion med modifikation bliver nærmere gennemgået et afsnit 6.

5.3.6 Uretmæssig anvendelse af revisors navn

Såfremt revisor erfarer, at dennes navn misbruges, skal revisor kræve, at misbruget ophører hermed. Endvidere skal revisor overveje, hvilke yderligere skridt der skal tages, såsom søge juridisk bistand.

5.4 Delkonklusion

En erklæring med sikkerhed er en erklæringsopgave, hvor en revisor udtrykker en konklusion, der er udformet og medvirkende til at øge troværdigheden på emnet, som erklæringsopgaven omhandler.

Der er to former for sikkerhed, herunder høj grad af sikkerhed eller begrænset sikkerhed. Afgivelse af erklæringer med sikkerhed er omfattet af begrebsrammen for erklæringer med sikkerhed.

FRS vedtog og udsendte i januar 2005 en oversættelse af den internationale fælles begrebsramme for alle erklæringsopgaver med sikkerhed. Begrebsrammen definerer og beskriver elementer i erklæringsopgaver med sikkerhed. Begrebsrammen skal betragtes som en referenceramme og henvender sig til praktiserede revisorer og andre, der afgiver erklæringer, og de, som udvikler erklæringsstandarderne.

6. Revisionspåtegning

I revisionsopgaver udtrykker revisor som udgangspunkt en positiv konklusion, som fremhæver, at regnskabet giver et retvisende billede. I dette afsnit vil der blive foretaget en gennemgang af elementerne i en revisionspåtegning til revision af fuldstændigt regnskab med generelt formål.

6.1 Indhold af revisionspåtegning

En revisionspåtegning skal i det mindste indeholde følgende elementer:

1. Overskrift og adressat
2. Identifikationsafsnit
3. En omtale af virksomhedens ledelses ansvar
4. En omtale af revisors ansvar og den udførte revision
5. Forbehold eller oplysning om, at påtegningen er uden forbehold
6. Konklusion
7. Eventuelle supplerende oplysninger vedrørende:
 - a. forholdet i regnskabet
 - b. andre forhold
8. Eventuel udtalelse om ledelsesberetningen
9. Datering og underskrift

6.1.1 Overskrift og adressat

Dette afsnit er ikke krævet af erklæringsbekendtgørelsen, men af ISA 700. Det fremgår af erklæringsbekendtgørelsen § 5, at revisionspåtegningen skal indeholde ovennævnte elementer i nævnte rækkefølge. Som tidligere beskrevet så skal revisionsstandarderne betragtes som udfyldende regler for lovgrundlaget, hvorfor afsnittet er medtaget i en revisionspåtegning.

Ifølge ISA 700 skal overskriften til en revisionspåtegning klart indikerer, at der er tale om en erklæring fra en uafhængig revisor, f.eks. *"Den uafhængige revisors påtegning"*. Dette skal være med til at adskille den fra påtegning givet af andre parter, herunder direktion, bestyrelse eller interne revision. Revisor bekræfter samtidig at have opfyldt alle relevante etiske krav om uafhængighed³².

³² ISA 700, pkt. A15

Påtegningen skal herudover angive, hvem den henvender sig til. Påtegningen adresseres normalt til dem, som påtegningen er udarbejdet til. Uanset at revisor ifølge lovgivningen er offentlighedens repræsentant, stiles påtegningen til ejerne, f.eks. *"Til aktionærerne"*.³³

6.1.2 Identifikation

Dette afsnit er krav fra både erklæringsbekendtgørelse og ISA 700. I det indledende afsnit skal det anføres, at revisor har revideret regnskabet for virksomheden, der indeholder de bestanddele krævet af den relevante begrebsramme med angivelse af den periode regnskabet omfatter. Der foretages altså en opremsning af, hvad revision omfatter, således at der ikke opstår tvivl. Revisor skal herudover henvise til den begrebsramme, som ledelsen har anvendt ved udarbejdelse af regnskabet. Formuleringen af det indledende afsnit ved revision af et dansk aktieselskab kunne være:

"Vi har revideret årsregnskabet for Selskab B A/S for regnskabsåret 1. januar - 31. december 20XX omfattende (anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance og noter³⁴). Årsregnskabet udarbejdes efter årsregnskabsloven."

Efter ændringerne til årsregnskabsloven er der ikke længere krav om, at ledelsesberetningen skal revideres, hvorfor den ikke er en del af opremsningen.

6.1.3 Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Dette afsnit er ikke krævet af erklæringsbekendtgørelsen, men af ISA 700³⁵.

Det skal af påtegningen fremgå, at ledelsens har ansvar for udarbejdelse af årsregnskabet samt en uddybning af, hvad ansvaret omfatter. Det vil sige ansvaret for at udarbejde og aflægge årsregnskabet, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med den relevante begrebsramme. Derudover omfatter ansvaret også udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevant for at udarbejde og aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejl.

³³ Revisors skriftlige erklæringer, side 68

³⁴ Tilpasses regnskabets elementer hos de enkelte

³⁵ ISA 700, afsnit 24-27 samt pkt. A20-A23

Selvom ledelsesberetningen ikke længere kræves revideret, så er ledelsens ansvar fortsat uændret³⁶. Det fremgår ikke klart af erklæringsbekendtgørelsen eller revisionsstandarderne, hvor omtalen af ansvaret skal placeres.

I udkast til revisionspåtegning udarbejdet af REVU³⁷ er ledelsesansvar for ledelsesberetningen ikke nævnt. Det skal dog bemærkes, at udkastet til revisionspåtegning ligger på FSR's hjemmeside, således at medlemmerne kan kommentere på udkastet. Det kan ikke udelukkes, at der kommer ændringer til de enkelte afsnit.

Hos PWC og KPMG har man valgt at placere omtalen af ansvaret i dette afsnit³⁸. Deloitte har valgt at omtale ansvaret under afsnittet udtalelse om ledelsesberetningen³⁹. Det skal dog bemærkes, at der er tale om påtegning udarbejdet før ikrafttrædelse af de nye revisionsstandarder. Omtalen af ledelsesansvar omkring ledelsesberetningen i revisionspåtegning sikrer i alle 3 tilfælde, at regnskabslæseren bliver gjort opmærksom på ansvaret.

Det fremgår af erklæringsvejledningen⁴⁰, at omtalen af ledelsens ansvar i revisionspåtegningen kan henvises til ledespåtegning. I ISA 700 står det klart, at omtalen af ledelsens ansvar skal med i påtegningen. Omtalen af ledelsesansvar for udarbejdelse af ledelsesberetningen, som PWC, KPMG og Deloitte har formuleret, vil som minimum leve op til kravet i ISA 700.

6.1.4 Revisors ansvar og den udførte revision

Dette afsnit er påkrævet både af erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarderne. Derfor er det vigtigt, at formuleringen tager udgangspunkt i begge regelsæt. Afsnittet skal indeholde en omtale af revisors ansvar samt en omtale af den udførte revision. Revisor skal i hovedtræk beskrive revisionens formål og karakter samt angive de revisionsstandarder, der er anvendt ved revisionen⁴¹.

³⁶ Revisors skriftlige erklæringer, side 68

³⁷ FSR's Revisionsteknisk Udvalg

³⁸ Hos PWC kan dette ses i bilag 1-8 til "Regnskabshåndbogen 2011". Hos KPMG er dette set ved revisionspåtegning til J.F.-Fabriken, J. Freudendahl A/S årsrapport 2008/09

³⁹ Planova A/S' årsrapport 2009

⁴⁰ Vejledningen er udtryk for Erhvervs- og Selskabsstyrelsens fortolkning

⁴¹ Erklæringsvejledningen, side 18

Derudover skal der ligeledes anføres, at revisionsstandarden kræver, at revisor overholder etiske krav, og at revisor planlægger og udfører revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, at regnskabet er uden væsentlig fejlinformation⁴².

Endvidere skal det af skrivelse af revisionen fremgå, at⁴³:

- en revision omfatter udførelse af handlinger for at opnå revisionsbevis for beløbene og oplysningerne i regnskabet
- de valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risiciene for væsentlig fejlinformation i regnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Ved disse risikovurderinger overvejer revisor intern kontrol, der er relevant for virksomhedens udarbejdelse af regnskabet med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. I situationer hvor revisor også er ansvarlig for at udtrykke en konklusion om effektiviteten af intern kontrol i forbindelse med revisionen af regnskabet, skal revisor udelade omtalen af, at revisors overvejelse af intern kontrol ikke har til formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af intern kontrol, og
- en revision omfatter endvidere vurdering af, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, og om de regnskabsmæssige skøn, som ledelsen har foretaget, er rimelige samt en vurdering af den samlede præsentation af regnskabet.

Herudover skal revisor erklære, hvorvidt det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for revisors konklusion. Afsnittet kan eksempelvis formuleres således:

”Revisors ansvar og den udførte revision

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale revisionsstandarde om revision og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsregnskabet. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for selskabets udarbejdelse og aflæggelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udførte regnskabsmæssige skøn er rimelige samt en vurdering af den samlede præsentation af årsregnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.”

⁴² ISA 700, pkt. 30

⁴³ ISA 700, pkt. 31

6.1.5 Forbehold

Forbehold i en revisionspåtegning er reguleret af erklæringsbekendtgørelsen og af ISA 705. Her er det også vigtigt, at udformning af et forbehold tager udgangspunkt i begge regelsæt.

Afsnittet omkring forbehold skal medtages ifølge erklæringsbekendtgørelsen § 5, stk. 3. Såfremt revisionen ikke har givet anledning til forbehold, skal revisor tydeligt angive, at *"Revisionen ikke har givet anledning til forbehold"*. Der er ikke krav om overskrift⁴⁴, hvorfor angivelsen eksempelvis kan stå i forlængelse af revisors ansvar og den udførte revision. ISA 705 stiller ikke samme krav til angivelse af, at revisionen ikke har givet anledning til forbehold.

I tilfælde af at revisionen har givet anledning til forbehold, er der ikke angivet i erklæringsbekendtgørelsen eller erklæringsvejledningen, hvorvidt der skal stå *"revisionen har givet anledning til forbehold"*. Tidligere var det tilstrækkeligt at linjen fjernes, jf. "Revisionsudtalelse (UR) nr. 2007-3". Udtalelse er udarbejdet af FSR's Revisionstekniske Udvalg og indeholder vejledning til og eksempler på erklæringer til den nu udgåede RS 701 "Modifikation af den uafhængige revisionspåtegning". I afsnit "II Revisionspåtegning med forbehold" er det anført, at *"Når der tages forbehold i en revisionspåtegning fjernes linien: 'revisionen har givet anledning til forbehold'"*. I ISA 705 er det dog angivet, at såfremt en revisors konklusion er modificeret som følge af et forbehold, skal revisor ændre beskrivelse af revisors ansvar⁴⁵. I bilag 1 til ISA 705 er der et eksempel på en formulering:

"Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores revisionskonklusion med forbehold"

Derfor skal formuleringen medtages under afsnittet *"Revisors ansvar og den udførte revision"* for at kunne leve op til ISA 705.

Forbeholdssituationer kan opdeles i 2 hovedgrupper, jf. erklæringsbekendtgørelsen og ISA 705:

1. når revisor på grundlag af det opnåede revisionsbevis konkluderer, at regnskabet som helhed ikke er uden væsentlig fejlinformation, eller
2. når revisor ikke er i stand til at opnå tilstrækkelig og egnet revisionsbevis til at konkludere, at regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation

⁴⁴ Erklæringsvejledningen, side 18

⁴⁵ ISA 705, pkt. 26

Erklæringsbekendtgørelsen oplister 7 specifikke tilfælde, hvor en revisor altid skal tage forbehold⁴⁶:

1. Regnskabet ikke opfylder krav om, at det skal give et retvisende billede af virksomhedens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultatet i overensstemmelse med den anvendte regnskabsmæssige begrebsramme, eller det ikke opfylder andre tilsvarende kvalitetskrav
2. Regnskabet ikke indeholder de krævede oplysninger eller ikke opfylder betingelserne for at udelade krævede oplysninger, medmindre de manglende oplysninger er uvæsentlige
3. Usikkerhed vedrørende opgørelsen af regnskabet eller usædvanlige forhold, som har påvirket det, ikke er tilstrækkelig oplyst
4. Regnskabet er aflagt under forudsætning af fortsat drift, men revisor finder, at forudsætningen ikke er opfyldt
5. Forhold af betydning for regnskabet ikke er tilstrækkelig oplyst for revisor
6. Revisor ikke kan udtrykke en konklusion vedrørende dele af regnskabet eller regnskabet som helhed
7. Regnskabet i øvrigt ikke er aflagt i overensstemmelse med lovgivningens eller eventuelle andre bestemmelsers krav til regnskabsaflæggelsen.

I ISA 705 er forbehold situationer også beskrevet. Formuleringen omkring situationer er lidt anderledes, men betydningen er stort set den samme som de ovenfor oplistede situationer.

Et årsregnskab er ledelsens udsagn af, hvordan virksomheden har præsteret, hvorfor forbehold situationer i erklæringsbekendtgørelsen og ISA 705 kan kategoriseres i to fælles grupper, herunder uenighed med ledelse og utilstrækkelig revisionsbevis.

Forbehold skal begrundes og angives som en del af forbeholdet, således at modtageren får en forståelse af årsagen til forbeholdet. Forbehold kan skyldes mange ting, og alle forbehold skal oplistes, da et forbehold ikke kan erstatte et andet⁴⁷.

Forbeholdssituationer med fokus på going concern (fortsat drift) vil blive yderligere gennemgået i afsnit 7.

⁴⁶ Erklæringsvejledningen, side 19

⁴⁷ Revisors skriftlige erklæringer, side 85-86

6.1.6 Konklusion vedrørende den udførte revision

Konklusionsafsnittet indeholder den vigtige meddelelse til modtageren, herunder en bekræftelse fra den uafhængige revisor af, hvorvidt regnskabet er retvisende.

Der skal være en henvisning til det retvisende billede i forhold til den begrebsramme, som regnskabet aflægges efter. Angivelse af begrebsrammen skal være tydelig i konklusionsafsnittet. Der kan afgives tre former for konklusioner i en revisionspåtegning⁴⁸:

- En konklusion uden forbehold,
- en konklusion med forbehold eller
- en afkræftende konklusion

En konklusion uden forbehold skal afgives i den situation, hvor revisor kan konkludere, at regnskabet er retvisende i overensstemmelse med den valgte regnskabsmæssige begrebsramme.

En konklusion med forbehold skal afgives i de situationer, hvor uenighed med ledelsen eller begrænsning i revisionsomfanget. Uenighed med ledelsen er væsentlig, men ikke gennemgribende for regnskabet retvisende billede. Formuleringen for konklusion med forbehold kan formuleres *"Bortset fra det i forbeholdet anførte giver...."*.

En afkræftende konklusion skal afgives, når virkninger af uenighed er så væsentlig og gennemgribende for regnskabet, at revisor konkluderer, at en konklusion ikke er tilstrækkelig til at vise, at regnskabet er misvisende eller mangelfuldt.

Der kan også opstå situation, hvor en revisor ikke kan afgive en konklusion. Dette vil være aktuelt i det tilfælde af begrænsning i omfanget af revisors arbejde, der er så væsentlig og gennemgribende, at revisor ikke vil være i stand til at udtrykke en konklusion om regnskabet.

Jf. erklæringsbekendtgørelsen § 6, stk. 5 skal revisor anføre i sin revisionspåtegning, såfremt revisor finder et forbehold som af så afgørende betydning, at generalforsamlingen ikke bør godkende regnskabet. Dette vil kun være aktuelt i tilfælde med afkræftende konklusion eller manglende konklusion, da konklusion med forbehold efter hensigten har givet modtagere tilstrækkelig information til vurdering af regnskabet.

⁴⁸ Erklæringsvejledningen, side 24

Indvirkning på konklusion, om hvorvidt regnskabet giver et retvisende billede og revisors mulighed for at udtale sig herom, kan skitseres som nedenfor:

	1) Begrænsning af omfang af revisors arbejde	2) Uenighed med ledelsen
A) Konklusion med forbehold -Enkeltstående	"Bortset fra mulig indvirkning af det forbehold anførte giver..."	"Bortset fra af det forbehold anførte giver..."
B) Konklusion udtrykkes ikke: -Væsentlig og gennemgribende	"Som følge af det forbehold anførte kan vi ikke..."	Ikke relevant
C) Afkræftende konklusion -Væsentlig og gennemgribende	Ikke relevant	"Som følge af det forbehold anførte kan vi ikke..."

Figur 8: Kilde: Erklæringsvejledningen, side 25

6.1.7 Supplerende oplysninger

Supplerende oplysninger i en revisionspåtegning er reguleret af erklæringsbekendtgørelsen og af ISA 706. Ligesom et forbehold, skal formuleringen af supplerende oplysninger tage udgangspunkt i begge regelsæt.

Supplerende oplysninger udgør et supplement til modtagerens forståelse af regnskabet. Supplerende oplysninger må ikke være supplement til oplysninger, der mangler i regnskabet. Såfremt der mangler væsentlige oplysninger i regnskabet, og det er mangelfuldt, skal der tages forbehold, jf. opremsning af specifikke tilfælde opremsat i erklæringsbekendtgørelse § 6, stk. 2. Supplerende oplysninger må ikke erstatte et forbehold, og de må ikke have indflydelse på revisionspåtegningens konklusion, hvorfor afsnittet skal placeres særskilt efter konklusionen. Derfor er det vigtigt at fremhæve over for regnskabslæser, at supplerende oplysninger ikke er et forbehold. Dette fremhæves ved formuleringen af supplerende oplysninger. I bilag 3 til ISA 706 giver revisionsstandardens et eksempel på formuleringen:

"Uden at tage forbehold herfor henleder vi opmærksomhed på note X ..."

Supplerende oplysninger kan ifølge erklæringsbekendtgørelsen opdeles i to grupper, herunder⁴⁹:

- Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet eller
- Supplerende oplysninger vedrørende andre forhold

⁴⁹ Revisors skriftlige erklæringer, side 89

Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet må ikke tilføre modtageren nye oplysninger, men skal henlede modtagerens opmærksomhed på særlige forhold i regnskabet. Eksempel på supplerende oplysninger kan være en situation, hvor der er væsentlig usikkerhed forbundet med virksomhedens fortsatte drift. Ledelsen har i overensstemmelse med årsregnskabsloven redegjort dette i regnskabet. Revisor er enig i ledelsens redegørelse og vælger så at henlede modtagerens opmærksomhed på usikkerheden.

Er der en henvisning i revisionspåtegningen, skal henvisningen være konkrete. Det vil sige til konkrete poster eller noter i regnskabet samt konkrete afsnit i en eventuel ledelsesberetning⁵⁰. ISA 706 har samme krav til henvisning⁵¹.

Supplerende oplysninger vedrørende andre forhold berører forhold, som revisor er blevet bekendt med under sit arbejde, der giver en begrundet formodning om, at ledelsen kan ifalde erstatnings- og straffeansvar for sine handlinger eller undladelse heraf. Forholdet der berører virksomheden, tilknyttede virksomheder, virksomhedsdeltagere, kreditorer, medarbejdere. Der skal altid oplyses om overtrædelse af⁵²:

- Straffelovens kapitel 28 om berigelsesforbrydelser og andre strafbare formuekrænkelser samt skatte-, afgifts- og tilskudslovgivning
- Den for virksomheden fastsatte selskabsretlige eller tilsvarende lovgivning
- Lovgivning om regnskabsaflæggelse, herunder om bogføring og opbevaring af regnskabsmateriale.

Væsentlige overtrædelser skal omtales, uanset om forholdet har betydning for det retvisende billede for regnskabet. Der skal være tale om så bagatelagtige forhold, at det ikke tjener forhold at nævne dem, før et forhold kan undlades oplyst⁵³. Der vil være tale om en konkret vurdering i de enkelte tilfælde. Revisor vil i sin vurdering om overtrædelse væsentlig kunne lægge vægt på følgende forhold⁵⁴:

- Kan overtrædelse bringes til ophør?
- Ligger overtrædelse flere år tilbage?
- Gentagne overtrædelser?

⁵⁰ Erklæringsbekendtgørelsen § 8

⁵¹ ISA 706, afsnit 7

⁵² Erklæringsbekendtgørelsen § 7, stk. 2

⁵³ Erklæringsvejledningen, side 27

⁵⁴ Revisors skriftlige erklæringer, side 98-99

- Hvad er omfanget af overtrædelser?

I ISA 706 er supplerende oplysninger kategoriseret i følgende kategorier:

- Supplerende oplysninger vedrørende forståelse af regnskabet
- Supplerende oplysninger vedrørende forståelse af revisionen

Oplysninger der skal nævnes under *"Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet"* ifølge erklæringsbekendtgørelsen vil skulle oplyses under *"Supplerende oplysninger vedrørende forståelse af regnskabet"* i ISA 706. Erklæringsbekendtgørelsen nævner ikke *"Supplerende oplysninger vedrørende forståelse af revisionen"*, da den kun oplister minimumskravene til indholdet i revisionspåtegningen. Oplysninger vedrørende forståelse af revisionen vil skulle have et særskilt afsnit efter *"Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet"* og før *"Supplerende oplysninger vedrørende andre forhold"*⁵⁵.

6.1.8 Udtalelse om ledelsesberetningen

Efter ændringer til årsregnskabsloven skal revisor afgive en udtalelse om ledelsesberetning, da beretningen ikke længere skal revideres. En udtalelse der oplyser læseren, at i henhold til årsregnskabsloven er ledelsesberetningen er gennemlæst, og hvorvidt at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet.

I erklæringsbekendtgørelsen skal udtalelsen have et særskilt afsnit placeret efter konklusionen og eventuelle supplerende oplysninger. Såfremt der er uoverensstemmelser mellem regnskabet og ledelsesberetningen, der ikke er uvæsentlige, skal der oplyses, hvori disse uoverensstemmelser består. Herudover såfremt revisor konstaterer fejl eller mangler i ledelsesberetningen, skal de konstaterede fejl eller mangler beskrives.

Erklæringsbekendtgørelsen omtaler udtalelse af ledelsesberetningen som et særskilt afsnit under revisionspåtegninger på reviderede regnskaber. Dette betyder, at udtalelsen ikke kan behandles som *"anden rapporteringsforpligtelse"*⁵⁶.

6.1.9 Datering og underskrift

Revisionspåtegningen skal dateres den dag, revisionen afsluttes. Dateringen må ikke være før den dag, hvor ledelsen godkender og underskriver regnskabet. Dette giver meget god mening, da det er revisors opgave at påtegne det af ledelsens udarbejdede regnskab.

⁵⁵ Yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning, pkt. 4

⁵⁶ Revisors skriftlige erklæringer, side 100

Revisionspåtegningen skal underskrives af den eller de revisorer, som er valgt til at foretage revisionen. I tilfælde af hvor en revisionsvirksomhed er valgt, underskrives påtegning af den eller de revisorer, som revisionen er overdraget til.

Revisors navn og titel samt revisionsvirksomhedens navn skal fremgå.

6.1.10 Andre rapporteringsforpligtelser

Revisor kan have yderligere rapporteringspligter i tillæg til revisors ansvar for at udtrykke en konklusion om regnskabet. F.eks. kan en revisor have forpligtelse til at skulle erklære sig om forvaltningsrevision på regnskaber indenfor de offentlige.

Omtaler revisor andre rapporteringspligter i revisionspåtegningen på regnskabet, skal disse forpligtelser anføres i et særskilt afsnit efter konklusionsafsnittet. ISA foreskriver et udvidet brug af overskrifter i revisorerklæringer. Erklæringsbekendtgørelsen stiller ligeledes krav til anvendelse af overskrifter, og kravet kan ikke fraviges. Erklæringsbekendtgørelsen forhindrer dog ikke brug af yderligere overskrifter. Overskriften bør dog tilpasses, så den afspejler erklæringens indhold⁵⁷.

6.2 Delkonklusion

Erklæringsbekendtgørelsen samt revisionsstandarderne, ISA 700, 705 og 706 regulerer indholdet af en revisionspåtegning. En revisionspåtegning til revision af et fuldstændigt regnskab med generelt formål kan indeholde op til 9 afsnit som beskrevet i afsnit 6.1.

Revisionspåtegningen skal angive, hvem den henvender sig til. Påtegningen adresseres normalt til dem, som påtegningen er udarbejdet til, herunder aktionærerne i en virksomhed. Revisor skal angive, hvilke bestanddele af et regnskab der er revideret samt hvilken periode og begrebsramme, der er gældende.

Derudover skal der være afsnit, der tydeliggør ledelsens ansvar samt revisors ansvar og den udførte revision. Såfremt den udførte revision giver anledning til forbehold, skal et forbehold have et særskilt afsnit, der skal begrundes over for de tiltænkte brugere.

Revisoren skal i en påtegning afgive en konklusion eller afvise at afgive en konklusion. Dette afhænger af et forbeholds virkning på konklusionen.

⁵⁷ REVU's udtalelse om den uafhængige revisors erklæringer uden modifikationer og supplerende oplysninger ved revision af et fuldstændigt regnskab med generelle formål, side 1

Såfremt der er et forhold, som revisoren ønsker at gøre de tiltænkte brugere opmærksom på, skal dette gøres i afsnit under supplerende oplysninger. Da supplerende oplysninger ikke må have indflydelse for en revisors konklusion, er afsnittet placeret efter konklusionsafsnittet.

Efter ændringer til årsregnskabsloven skal revisor afgive en udtalelse om ledelsesberetningen, da beretningen ikke længere skal revideres. Udtalelsen placeres efter konklusionen og eventuelle supplerende oplysninger.

Til sidst skal påtegningen have en datering og underskrives af revisoren. Revisors navn og titel samt revisionsvirksomheds navn skal fremgå.

7. Going concern og revisionspåtegning

I dette afsnit vil begrebet "going concern" eller oversat til dansk "fortsat drift" blive gennemgået. Tidligere er udtrykket nævnt i sammenhæng med elementer i en revisionspåtegning, men her vil begrebet blive nærmere forklaret samt betydning af begrebet for en revisionspåtegning.

7.1 Going concern

Going concern er et begreb, der anvendes i forbindelse med aflæggelse af et regnskab. I Regnskabsvejledning er begrebet defineret som virksomhedens evne til at fortsætte driften⁵⁸. I ISA 570⁵⁹ og årsregnskabsloven⁶⁰ findes der også en definition eller forklaring til, hvad begrebet dækker. Fælles for dem alle er, at der er tale om en forudsætning for aflæggelse af et regnskab. Det vil sige, at et regnskab skal aflægges på forudsætning af, at virksomheden kan fortsætte driften, medmindre den ikke kan antages kunne fortsætte.

Som tidligere nævnt så er årsregnskabsloven en regnskabsmæssig begrebsramme. Overordnet er alle erhvervsdrivende virksomheder underlagt reglerne i årsregnskabsloven, medmindre de er underlagt regnskabsregler for Finanstilsynet, statens regnskabsvæsen, lov om fonde og visse foreninger eller lov om kommunernes styrelse, jf. årsregnskabsloven § 1. Der er dog en undtagelse, som betyder, at visse virksomheder ikke har pligt til at aflægge regnskabet efter årsregnskabsloven, jf. lovens § 4-6. Såfremt de frivilligt vælger at aflægge regnskabet efter årsregnskabsloven, vil de selvfølgelig være underlagt reglerne. ÅRL § 135 kræver, at virksomheder, der har pligt til udarbejde en årsrapport efter reglerne for regnskabsklasse B, C eller D, skal lade deres årsregnskab revidere af en eller flere revisorer⁶¹.

Ledelsesansvar omkring going concern er beskrevet i RV 1 som værende ansvar ved udarbejdelse af årsrapporten. Ledelsen skal foretage en vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften⁶². I ISA 570 henviser standarden til, at regnskabsmæssige begrebsrammer kan indeholde et udtrykkeligt

⁵⁸ RV 1, afsnit 44-46

⁵⁹ ISA 570, afsnit 2

⁶⁰ ÅRL § 13, stk. 1, nr. 4

⁶¹ Visse virksomheder i regnskabsklasse B kan fravælge revision, jf. ÅRL § 135 stk. 1

⁶² RV 1, afsnit 44

krav om, at den daglige ledelse skal foretage en vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften. F.eks. kræver IAS 1, at den daglige ledelse foretager denne vurdering⁶³.

Hvis vi kigger på årsregnskabsloven, som er centralt for den senere analyse i opgaven, så står det ikke direkte i loven, hvad den specifikt kræves af ledelsen omkring vurdering af going concern. Her må der bl.a. ses på lovens kapitel 3, særlig § 11-13, der indeholder det grundlæggende krav til en årsrapport.

Årsregnskabsloven har en overordnet generalklausul, at årsregnskabet skal give et retvisende billede, og ledelsesberetningen skal indeholde en retvisende redegørelse⁶⁴. Årsrapporten skal udarbejdes således, at den oplyser om forhold, der normalt er relevant for regnskabsbrugerne, og den skal kunne støtte dem i deres økonomiske beslutninger⁶⁵.

Ud fra ÅRL § 11-13 må det tolkes, at ledelsen skal foretage en vurdering om, hvorvidt virksomheden kan fortsætte driften i forbindelse med aflæggelse af regnskabet. En af de grundlæggende forudsætninger for aflæggelse efter årsregnskabsloven er netop going concern, jf. ÅRL § 13, stk. 1, nr. 4. Såfremt der er usikkerhed tilknyttet denne forudsætning, vil dette skulle redegøres af ledelsen, da andet vil betyde, at årsregnskabet ikke er retvisende. I ÅRL § 99 er det positivt nævnt, at ledelsesberetningen skal beskrive betydningsfulde hændelser, som er indtruffet efter regnskabsårets afslutning.

Ledelsens vurdering om going concern skal dække en periode på minimum 12 måneder fra balance-dagen⁶⁶.

7.2 Going concerns betydning for udformning af revisionspåtegning

I en revisionspåtegning udtrykker revisor en konklusion om, hvorvidt regnskabet giver et retvisende billede, og i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med en relevant regnskabsbegrebsramme. Dette indebærer bl.a., at revisor skal tage stilling til, om hvorvidt ledelsens vurdering af going concern forudsætning er opfyldt.

⁶³ IAS 1, afsnit 25-26

⁶⁴ ÅRL § 11

⁶⁵ ÅRL § 12

⁶⁶ RV 1, afsnit 44-46

ISA 570 omhandler revisors ansvar ved revision af regnskaber med hensyn til den daglige ledelses anvendelse af forudsætning om going concern ved udarbejdelse af regnskabet. Revisors ansvar er beskrevet som⁶⁷:

- at opnå tilstrækkelig og egnet revisionsbevis for, at ledelsens anvendelse af forudsætning om going concern ved udarbejdelse af regnskabet er passende
- på grundlag af det opnåede bevis at konkludere, hvorvidt der eksisterer en væsentlig usikkerhed, der kan rejse tvivl om virksomhedens evne til fortsætte driften, og
- at fastslå konsekvenserne for revisors erklæring

ISA 560 vedrørende efterfølgende begivenheder og ISA 570 vedrørende going concern indeholder detaljeret beskrivelse af, hvad revisor skal være opmærksom på ved vurdering af ledelsens anvendelse af forudsætning om going concern.

7.2.1 Forbehold vedrørende going concern i revisionspåtegning

Generelt er forbehold i revisionspåtegning reguleret af erklæringsbekendtgørelsen samt ISA 705. Udformning af forbehold skal således tage udgangspunktet i begge regelsæt.

Forbeholdssituationer kan opdeles i to hovedsituationer:

- Uenighed med ledelsen
- Utilstrækkeligt revisionsbevis

Erklæringsbekendtgørelsen oplister syv specifikke tilfælde, hvor en revisor skal tage forbehold, og en af dem er, hvis regnskabet er aflagt under forudsætning af going concern, men revisor finder, at forudsætningen ikke er opfyldt⁶⁸.

Aflægger ledelsen årsregnskabet under forudsætning af going concern, og revisor er uenig i forudsætningen, vil regnskabet i princippet være aflagt efter et forkert princip. Der skal tages forbehold for forkert anvendelse af et regnskabsprincip. Såfremt der er store usikkerheder omkring going concern, og revisor konkluderer, at virksomheden er going concern, skal ledelsen beskrive usikkerheden. Revisoren skal i forbindelse hermed henlede regnskabslæserens opmærksomhed på usikkerheder ved at henvise til beskrivelsen i en supplerende oplysning. I tilfælde af at ledelsen ikke har beskrevet usik-

⁶⁷ ISA 570, afsnit 9

⁶⁸ Erklæringsbekendtgørelsen § 6, stk. 2, nr. 4

kerheden, vil revisor skulle tage et forbehold for den manglende beskrivelse som tidligere nævnt krævet af erklæringsbekendtgørelsen på side 39 under punkt 3.

Det er vigtig for revisor at sondre mellem behandlingen af usikkerhed og beskrivelse heraf. Det vil sige, revisor skal vurdere, om usikkerheden er behandlet eller beskrevet i overensstemmelse med eksempelvis årsregnskabsloven. Er begge forhold opfyldt, skal der ikke tages forbehold, men give en supplerende oplysning. Er blot et af forholdene ikke opfyldt, skal der tages forbehold for et ikke retvisende regnskab, jf. punkt 1 på side 39 eller forbehold for manglende oplysninger, jf. punkt 3.

I revisors vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften, kan der indgå en vurdering om fremtiden. Enhver vurdering om fremtiden er baseret på oplysninger, der er til rådighed på det tidspunkt, vurderingen foretages⁶⁹. Graden af usikkerheden stiger betydeligt, jo længere ud i fremtiden en begivenhed, et forhold eller udfald finder sted.

Revisionspåtegning er en erklæring med høj grad af sikkerhed, men den giver ikke 100 % sikkerhed. Revisor kan ikke forudse fremtidige begivenheder eller udfald af dem, og som følge heraf er en manglende henvisning i en revisionspåtegning til usikkerhed, om fortsat drift ikke en garanti for virksomheden kan fortsætte driften.

Et forbehold, for regnskabet er aflagt efter et forkert regnskabsprincip, kan eksempelvis formuleres:

”Forbehold

Årsregnskabet er aflagt under forudsætning af fortsat drift. Som anført i årsregnskabets note 1 er det en forudsætning for selskabets fortsatte drift, at der tilføres ny aktiekapital, samt at selskabets nuværende kreditfaciliteter kan opretholdes og udvides i takt med finansieringsbehovet. En udvidelse af selskabets kreditfaciliteter er efter vores opfattelse ikke sandsynlig. Vi tager derfor forbehold for, at årsregnskabet er aflagt under forudsætning af fortsat drift.”

Et forbehold for ikke fyldestgørende omtale af usikkerhed om going concern kan eksempelvis formuleres:

”Forbehold

Der pågår forhandlinger med selskabets bankforbindelse om optagelse af lån på 3 mio.kr. Selskabets fortsatte drift er betinget af, at det nævnte lån opnås. Udfaldet af disse forhandlinger forventes først at foreligge ved udgangen af juni måned 2010. Ledelsen har ved regnskabsaflæggelsen forudsat, at lånet opnå, og har derfor aflagt regnskabet med fortsat drift for øje. Vi har ikke fundet grundlag for at anlægge en anden vurdering her-

⁶⁹ ISA 570, afsnit 5

af. Forholdet er ikke omtalt i ledelsesberetningen og noterne, hvilket er i strid med årsregnskabsloven. Vi tager forbehold for den manglende omtale.”

I begge eksempler er forbeholdet begrundet og angivet som en del af formuleringen, således at modtageren får en forståelse af årsagen til forbeholdet. Derudover er det vigtigt at anføre, at *revisionen har givet anledning til forbehold*. Der er ikke et krav om overskriften. Dette kan gøres i forlængelse af beskrivelse af revisors ansvar og den udførte revision.

7.2.2 Supplerende oplysninger vedrørende going concern i revisionspåtegning

Supplerende oplysninger er reguleret af erklæringsbekendtgørelsen og ISA 706.

Som nævnt under afsnit 7.2.1 kan der være behov for at give supplerende oplysninger i en revisionspåtegning om going concern. I de tilfælde, hvor regnskabet er aflagt under forudsætning af going concern, men der er væsentlig usikkerhed knyttet til begivenheder eller forhold, skal usikkerheden redegøres af ledelsen. Revisor skal i sin revisionspåtegning henlede regnskabslæserens opmærksomhed på usikkerhed ved at henvise til redegørelsen i en supplerende oplysning.

Revisors supplerende oplysninger i påtegningen skal som krævet af erklæringsbekendtgørelsen og ISA 706 have et særskilt afsnit efter konklusionsafsnittet. Forholdet omkring usikkerhed ved going concern hører til afsnittet *”Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet”*.

Efter ÅRL § 99 skal en redegørelse af usikkerhed vedrørende going concern foretages i ledelsesberetningen. Ændring i årsregnskabsloven har medført, at ledelsesberetningen ikke længere er underlagt det retvisende billede men derimod den retvisende redegørelse. FSR's Revisionssteknisk Udvalg har udtalt, at såfremt der er usikkerhed vedrørende going concern, skal forhold omtales som noteoplysninger. Omtalen kan ske i ledelsesberetningen ved henvisning til noterne eller med omtalen i ledelsesberetningen og henvisning hertil fra noterne⁷⁰. Det må tolkes som, at omtalen af usikkerhed på begge måder indgår i regnskabet og dermed underlagt det retvisende billede, jf. ÅRL § 11.

Det er vigtigt at bemærke, at det ikke er nok usikkerhed vedrørende going concern blot er redegjort. Såfremt revisor mener, at omtalen af usikkerhed er utilstrækkelig, skal der tages forbehold for manglende oplysninger som beskrevet under afsnit 7.2.1.

⁷⁰ Revisors skriftlige erklæringer, side 90

Supplerende oplysninger vedrørende going concern kan formuleres således:

”Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet

Uden at tage forbehold gør vi opmærksom på oplysningerne i note 1 og ledelsesberetningen afsnit 3, hvoraf det fremgår, at der pågår forhandlinger med selskabets bankforbindelse om optagelse af lån på 3 mio. kr. Selskabets fortsatte drift er betinget af, at det nævnte lån opnås. Udfaldet af disse forhandlinger forventes først at foreligge ved udgangen af juni måned 20XX. Ledelsen har ved regnskabsaflæggelsen forudsat, at lånet opnås, og har derfor aflagt årsregnskabet med fortsat drift for øje. Vi har ikke fundet grundlag for at anlægge en anden vurdering heraf.”

7.2.3 Påvirkning af going concern i konklusionsafsnittet i revisionspåtegning

Fastlæggelse af typen af modifikation til revisors konklusion sker ud fra et forbeholds indvirkning. Vurdering af indvirkningen sker ud fra en vægtning, hvorvidt *fejlinformationer* er væsentlige og *genemgribende*. For at få forståelse af hvordan dette sker, bør der ses på definition af de begreber, som er central for vægtning og markeret med kursiv.

Fejlinformationer er defineret i ISA 200 som⁷¹:

”Fejlinformation – en forskel mellem beløbet for, klassificeringen eller præsentation af eller oplysninger om en rapporteret regnskabspost og det beløb, den klassificering, den præsentation eller oplysninger der kræves, for at posten er i overensstemmelse med den relevante regnskabsmæssige begrebsramme. Fejlinformation kan skyldes fejl eller besvigelser.”

Ud fra definitionen kan det udledes, at fejlinformationer kan både være forskellen for et beløb eller oplysninger i årsregnskabet og et beløb eller oplysninger, der kræves af eksempelvis årsregnskabsloven.

Væsentlig er tidligere nævnt i afsnit 5.3.4 som en faktor, der kan påvirke de tiltænkte brugeres beslutning. Dette er i overensstemmelse med definitionen i ISA 320⁷²:

⁷¹ ISA 200, afsnit 13, pkt. i

⁷² ISA 320, afsnit 2, første punkt

"Fejlinformationer, herunder udeladelser, betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller tilsammen påvirker de økonomiske beslutninger, som brugere træffer på grundlag af regnskabet"

Eksempelvis vil udeladelse af redegørelse af usikkerhed vedrørende going concern blive betragtet som væsentlig, da dette må antages at kunne påvirke en økonomisk beslutning hos en bruger.

Gennemgribende er ikke defineret i erklæringsbekendtgørelsen, erklæringsvejledningen eller revisionsstandarderne. Fortolkningen af udtrykket må foretages ud fra de eksempler, der er givet omkring et forbehold samt indvirkning af forbehold i afsnit 6.1.6, side 40-41. I figur 10 er typer af forbeholdssituationer og deres indvirkning på konklusion gengivet:

	1) Begrænsning af omfang af revisors arbejde	2) Uenighed med ledelsen
A) Konklusion med forbehold -Enkeltstående	"Bortset fra mulig indvirkning af det forbehold anførte giver..."	"Bortset fra af det forbehold anførte giver..."
B) Konklusion udtrykkes ikke: -Væsentlig og gennemgribende	"Som følge af det forbehold anførte kan vi ikke..."	Ikke relevant
C) Afkræftende konklusion -Væsentlig og gennemgribende	Ikke relevant	"Som følge af det forbehold anførte kan vi ikke..."

Figur 10: Kilde: Erklæringsvejledningen, side 25

Ud fra situation A kan det udledes, at såfremt et forbehold er enkeltstående, det vil sige, noget kan isoleres til en bestemt regnskabspost, note eller et forhold, som ikke påvirker regnskabet som helhed, vil der være tale om en konklusion med forbehold. Derimod i situation C, hvor et forbehold eller flere forbehold ikke kan være isoleret til en bestemt regnskabspost, note eller et forhold og påvirker regnskabet som helhed, vil der være tale om en afkræftende konklusion. Dette betyder, at udtrykket *"gennemgribende"* skal tolkes som værende fejlinformationer, der ikke kan isoleres på en bestemt regnskabspost, note eller et forhold.

Going concern må ud fra dens betydning for regnskabsaflæggelse som udgangspunkt anses som et væsentligt og gennemgribende forhold. Manglende opfyldelse af going concern forudsætning kan ikke isoleres på en bestemt regnskabspost eller note, men påvirker derimod regnskabet som helhed.

I tilfælde med et forbehold, hvor revisor er enig i valget af regnskabsprincip (going concern), men ledelsens redegørelse af usikkerhed knyttet til going concern er utilstrækkelig oplyst, er forbeholdet isoleret omkring et forhold, men påvirker regnskabet ikke som helhed. Det vil føre til en konklusion med forbehold, som vist i situation A1.

Nedenfor er de mulige situationer vedrørende going concern skitseret.

Going concern valgt som regnskabsprincip	Omtale af usikkerhed	
	Relevant valg	Utilstrækkelig
		Tilstrækkelig
		Utilstrækkelig
	Relevant valg	Supplerende oplysninger
	Ikke relevant valgt	Afkræftende konklusion
Going concern ikke valgt som regnskabsprincip	Relevant valg	Supplerende oplysninger
	Ikke relevant valgt	Afkræftende konklusion

Figur 11: Kilde: Erklæringsvejledningen, side 22

Som gennemgået tidligere er der forskellige former for konklusion afhængige af forbeholdssituationer og deres indvirkning. Supplerende oplysninger må ikke påvirke en konklusion, hvorfor det ses i figur 11, at supplerende oplysninger vedrørende going concern ikke har en indvirkning på konklusionsafsnittet.

En konklusion uden forbehold kan eksempelvis udformes:

"Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiviteter, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 20XX samt resultat af selskabets aktiviteter (og pengestrømme) for regnskabsåret 1. januar – 31. december 20XX i overensstemmelse med årsregnskabsloven."

En konklusion med forbehold, hvor revisor tager forbehold for utilstrækkelig/manglende oplysninger vedrørende usikkerhed knyttet til going concern forudsætning kan eksempelvis udformes:

"Konklusion

*Det er vores opfattelse, at årsregnskabet, **bortset fra det i forbeholdet anførte**, giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 20XX samt af resultatet af selskabets aktiviteter (og pengestrømme) for regnskabsåret 1. januar - 31. december 20XX i overensstemmelse med årsregnskabsloven."*

En afkræftende konklusion til forbehold, som er væsentlig og gennemgribende for regnskabet som helhed, kan eksempelvis udformes:

"Konklusion

*Det er vores opfattelse, at årsregnskabet, **bortset fra det i forbeholdet anførte, ikke**, giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 20XX samt af resultatet af selskabets aktiviteter (og pengestrømme) for regnskabsåret 1. januar - 31. december 20XX i overensstemmelse med årsregnskabsloven."*

7.3 Delkonklusion

Begrebet going concern er defineret som virksomhedens evne til at fortsætte driften. I forbindelse med aflæggelse af årsregnskab er det ledelsens ansvar at foretage en vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften. Ledelsesvurdering af going concern skal dække en periode på minimum 12 måneder fra balancedagen. Aflægges regnskabet efter årsregnskabsloven vil en virksomhed som udgangspunkt vælge going concern som et regnskabsprincip, medmindre den ikke eller kan antages at fortsætte. Going concern er én af de grundlæggende forudsætninger for udarbejdelse af regnskab efter årsregnskabsloven.

Revisors ansvar er at opnå tilstrækkelig og egnet bevis for, at ledelsens anvendelse af going concern forudsætning er passende. Ud fra det grundlag skal revisor vurdere, hvorvidt der eksisterer en væsentlig usikkerhed omkring going concern, og fastslå konsekvenserne for sin påtegning.

Going concern som regnskabsprincip har indvirkning på en revisionspåtegning, såfremt:

1. revisor er enig i valget af regnskabsprincippet, og omtalen af usikkerhed er tilstrækkelig redegjort af ledelsen i overensstemmelse med eksempelvis årsregnskabsloven
2. revisor er enig i valget af regnskabsprincippet, men omtalen af usikkerhed er **ikke** tilstrækkelig redegjort af ledelsen i overensstemmelse med eksempelvis årsregnskabsloven
3. revisor er uenig i valget af regnskabsprincippet, da virksomheden vurderes til ikke at kunne fortsætte driften.
4. forudsætning ikke er valgt som regnskabsprincip, men burde have været det, da virksomheden vurderes til at kunne fortsætte driften.

I situation 1 vil der være tale om en supplerende oplysning, hvor revisor i sin påtegning henleder regnskabsbrugerens opmærksomhed på usikkerheden. Supplerende oplysninger har ingen indvirkning på konklusionsafsnittet.

I situation 2 vil revisor skulle tage et forbehold for manglende oplysninger i sin påtegning. Forbeholdet er væsentlig men ikke gennemgribende for et regnskab som helhed. Derfor vil revisor skulle udtrykke en konklusion med forbehold.

I situation 3 og 4 vil revisor skulle tage et forbehold, da revisor er uenig i anvendelse af regnskabsprincippet. Manglende opfyldelse af going concern forudsætning er som udgangspunkt væsentlig og gennemgribende for et regnskab som helhed. Derfor vil revisor skulle udtrykke en afkræftende konklusion.

8. Analyse af going concern modifikation

Teorien fra afsnit 3-7 vil nu blive anvendt i dette afsnit ved gennemgang af udvalgte revisionspåtegninger, hvor disse er blevet modificeret som følge af problemstillingen vedrørende going concern.

8.1 Dataindsamling

Til analysen i dette afsnit er der indsamlet datagrundlag via databasen Navne & Numre Erhverv. Databasen giver mulighed for at søge efter specifikke data ud fra udvalgte kriterier. Der er foretaget en selektiv udvælgelse af data til analysen baseret på følgende kriterier:

- Virksomhedsform
- Virksomheds status
- Regnskabsafslutningsdato
- Balancesum

8.1.1 Virksomhedsform

I denne afhandling er der valgt kun at beskæftige sig med aktie- og anpartsselskaber. Begrundelse for valget er, at som udgangspunkt er begge selskabsformer underlagt årsregnskabsloven samt deres årsregnskab er underlagt revision, jf. gennemgang i afsnit 3.2.

8.1.2 Virksomheds status

Overordnet problemstilling i denne afhandling er udformning af revisionspåtegning som følge af going concern problemer. Der er derfor valgt at tage udgangspunkt i praktiske eksempler, og dette søges opnået ved at udvælge virksomheder, som enten er opløst efter en konkurs eller er taget under konkursbehandling.

8.1.3 Regnskabsafslutningsdato

Regnskabsafslutningsdato er afgrænset til 31. december 2008 – 31. december 2010. Begrundelse for den afgrænsede perioden er, at der er behov for "aktuelle" eksempler til analysen. Som beskrevet i indledningen har der været meget fokus på revisionsbranchen som følge af konkurser under finanskrisen. Den valgte periode vurderes til at indeholde aktuelle data til analysen.

8.1.4 Balancesum

Der er fravalgt alle virksomheder med en balancesum under 36 mio.kr. Begrundelse for fravalget er, at der ønskes så vidt muligt at få virksomheder med passiv ejerkreds til analysen samt virksomheder med en vis størrelse. Mindre virksomheder er typisk ejerdrevne, hvilken betyder, at ejerne udøver indflydelse via deres deltagelse i driften. Derudover vurderes det at jo mindre virksomheder, jo mindre kompliceret er deres regnskab. Derfor vil der være større udfordring i regnskab med "substans" i forhold til udformning af en påtegning. Der er valgt ikke at sortere på omsætning, da det ikke er alle virksomheder i deres regnskab, som oplyser omsætningen.

8.1.5 Data til analysen

På baggrund af opslag hos Navne & Numre Erhverv samt de ovenfor beskrevne kriterier er der fundet i alt 274 virksomheder. Opslaget fra Navne & Numre Erhverv er vedlagt som bilag, jf. bilag 1.

Sortering af data til analysen af revisionspåtegningerne	
Opslag hos Navne og Numre Erhverv	274
Virksomheder med balancesum under 36 mio.kr. og ansatte under 30	-200
Virksomheder der aflægges regnskab efter IFRS	-7
Virksomheder hvor årsrapporter indeholder en blank revisionspåtegning	-37
Virksomheder hvor årsrapporter indeholder en modiceret revisionspåtegning vedr. øvrige forhold end going concern	-4
Endelig population til analyse	26

Figur 12 - Egen tilvirkning

Der er foretaget en yderligere sortering af data til analysen, herunder sortering af virksomheder med ansatte under 30. Dette skal ses i sammenhæng med den første sortering beskrevet i afsnit 8.1.4. Sorteringen af ansatte fjerner eksempelvis virksomheder uden aktiviteter, såsom holdingselskaber med det formål at besidde kapitalandele i datterselskaber. Kombination af balancesum og antal ansatte vurderes at give det bedste grundlag til vurdering af revisionspåtegninger. De udvalgte virksomheder har en vis størrelse, og derfor vil revisionspåtegning på årsregnskabet have en vis betydning for deres omverden. I afsnit 4.2.1 er modtager af en revisors erklæring og de forhold, som der normalt lægges vægt på beskrevet. Modtager anses som de personer, virksomheder, offentlige myn-

digheder mv., hvis beslutninger må forventes at blive påvirket af erklæringer og udtalelse fra en revisor.

Dette medfører, at 200 virksomheder fra opslaget er blevet sorteret fra og efterlader 74 virksomheder tilbage til den videre analyse.

Af de 74 tilbageværende virksomheder er der yderligere sorteret 7 virksomheder fra, som aflægger årsregnskab efter anden regnskabsmæssig begrebsramme end årsregnskabsloven.

Der er foretaget gennemgang af 67 regnskaber i første omgang for at identificere revisionspåtegninger, der endelig skal analyseres. Følgende kriterier er anlagt i gennemgangen:

- Blanke eller modificeret påtegninger
- Påtegninger med forbehold vedrørende going concern
- Påtegninger med forbehold vedrørende øvrige forhold
- Påtegninger med supplerede oplysninger vedrørende going concern
- Påtegninger med supplerede oplysninger vedrørende øvrige forhold

8.1.5.1 Blanke eller modificeret påtegninger

Blanke revisionspåtegninger er sorteret fra, da analysen omfatter en revisionspåtegningens indhold vedrørende going concern. Vurderingen, af hvorvidt de blanke påtegninger skulle have været modificeret med et forbehold eller supplerende oplysninger, vil kræve et indgående kendskab til virksomhederne samt revisors arbejdspapirer, der ligger til grund for revisionspåtegning.

8.1.5.2 Forbehold samt supplerende oplysninger vedrørende øvrige forhold

Af samme årsag som regnskaber med blanke påtegninger er revisionspåtegninger, der alene indeholder et forbehold eller supplerende oplysninger vedrørende øvrige forhold end going concern sorteret fra. Disse påtegninger er ikke aktuelle for analysen. Såfremt et forbehold eller supplerende oplysninger vedrørende øvrige forhold indgår i revisionspåtegningerne sammen med et forbehold eller supplerende oplysninger vedrørende going concern, vil disse blive analyseret som en del af revisionspåtegning.

Klassificering af revisionspåtegning på de 67 udvalgte regnskaber kan ses i bilag 2. Den oprindelige database med 274 virksomheder er fortløbende nummeret. Ophold eller spring i nummereringen i

bilag 2 er udtrykt for de sorteringer, der er foretaget efterfølgende. Nummereringen muliggør sporing af data til den oprindelige database i bilag 1.

8.2 Definition af fejltypen i revisionspåtegning

Det fremgår af International Standards on Quality Control (ISQC 1), at et revisionsfirma har et ansvar for at etablere og opretholde et kvalitetssikringssystem, der skal sikre, at

- firmaet og dets personale overholder faglige standarder samt relevante krav i lov og øvrig regulering, og
- erklæringer afgivet af firmaet eller af opgaveansvarlige partnere er passende efter omstændighederne⁷³.

Et kvalitetssikringssystem indeholder politikker og procedurer, der behandler hvert af de følgende elementer⁷⁴:

- ledelsesansvar for kvalitet i firmaet
- relevante etiske krav
- accept og fortsættelse af klientforhold og specifikke opgaver
- menneskelige ressourcer
- opgavens udførelse
- overvågning

I elementet "opgavens udførelse" indgår der bl.a. kvalitetsgennemgang, hvor firmaet skal etablere politikker og procedurer, der ved relevante opgaver kræver en kvalitetsgennemgang, der giver en vurdering samt bedømmelse af de betydelige vurderinger, som et revisionsteam har foretaget og af de konklusioner, som teamet er kommet frem til ved udformningen af erklæringen⁷⁵.

Kvalitetssikringsprocessen omfatter bl.a. en kvalitetssikringskontrollant, som er en partner, anden ekstern eller intern kvalificeret person, som ikke har deltaget i revisionen⁷⁶. I de fleste revisionsvirksomheder vil der være tale om en anden partner i firmaet, der varetager rollen som kvalitetskontrollanten.

⁷³ ISQC 1, afsnit 1-11

⁷⁴ ISQC 1, afsnit 16

⁷⁵ ISQC 1, afsnit 35

⁷⁶ ISA 220, afsnit 7c

Det må derfor forventes, at der bør være kvalitetsgennemgang på relevante erklæringsopgaver. Baseret på de gennemgåede teorier vil erklæringsopgaver, hvor der er overvejelser omkring, en virksomheds fortsatte drift falder ind under definitionen relevante erklæringsopgaver.

En kvalitetskontrollants arbejde omfatter bl.a.⁷⁷:

- drøftelse af betydelige forhold med den opgaveansvarlige partner
- gennemgang af regnskabet og den foreslåede revisorerklæring
- gennemgang af udvalg revisionsdokumentation, der hører til regnskaber og de konklusioner, der ligger til grund for den foreslåede revisorerklæring
- vurdering af de konklusioner, som revisionsteamet er kommet frem til samt om den foreslåede revisorerklæring er passende.

Der er anlagt en forudsætning for analysen, at de afgivne revisionspåtegninger på udvalgte regnskaber har været underlagt en kvalitetssikringsgennemgang.

På baggrund af de seneste offentliggjorte årsrapporter for de udvalgte virksomheder er der defineret nogle typer af fejl. Disse fejl er opdelt i to kategorier, herunder *formelle fejl* og *indholdsmæssige fejl*.

De definerede fejltyper i revisionspåtegningen er alle fejl, der bedømmes ud fra erklæringsbekendtgørelsens og revisionsstandardernes bestemmelser, der tidligere er behandlet i afsnit 6. Der er tale om erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarderne, der er gældende på nuværende tidspunkt.

Det kan virke misvisende at bedømme revisionspåtegningerne, der er udarbejdet efter daværende gældende erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarder. Begrundelse for den valgte metode er, at afhandlingen er tiltænkt de andre studerende på samme akademisk niveau, som inspirationskilde samt de personer, der arbejder med emnet i hverdagen. Derfor vil udbyttet af analysen være mest brugbart, såfremt den er foretaget efter de gældende regler på nuværende tidspunkt.

Som beskrevet i afsnit 7.2.2 skal en henvisning i supplerende oplysninger være rettet mod relevante noter i regnskabet og ikke ledelsesberetningen, da ændring af årsregnskabsloven har medført, at der ikke længere er krav til revision af ledelsesberetningen. I forbindelse med gennemgangen er henvisninger til ledelsesberetning ikke anset som en fejl. Begrundelse for dette er, at det ikke er afgørende

⁷⁷ ISA 220, afsnit 20

for forståelse af supplerende oplysninger om en henvisning er rettet mod ledelsesberetningen eller en note. Derfor er fokus rettet mod hvorvidt henvisningen er konkrete nok.

8.2.1 Formelle fejl

Følgende fejl er defineret som formelle fejl:

1. Revisionen har givet anledning til forbehold, men afsnittet *"Revisors ansvar og den udførte revision"* er ikke tilrettet.
2. Placering af afsnit i forkert rækkefølge og anvendelse af forkert overskrift
3. Ikke korrekt henvisning til ledelsesberetning/note i påtegning eller manglende henvisning
4. Øvrige formelle fejl

Fejl nr. 1 har karakter af en forglemmelse i henhold til erklæringsbekendtgørelsen § 5, stk. 3. Såfremt revisionen har givet anledning til forbehold, skal revisor ændre beskrivelse af revisors ansvar, jf. afsnit 6.1.5. Revisor skal derfor i forlængelse af beskrivelse af revisors ansvar og den udførte revision anføre *"Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores revisionskonklusion med forbehold"*.

Fejl nr. 2 vil virke meningsforstyrrende for en regnskabsbruger, da rækkefølgen af afsnit er medvirkende til at fremme forståelse af en revisionspåtegning. Et forbehold påvirker konklusionen og er derfor naturlig placeret før konklusionsafsnittet. Modsat må supplerende oplysninger ikke have indflydelse på konklusionen og skal placeres efter konklusionsafsnittet.

Fejl nr. 3 er en fejl i forhold til erklæringsbekendtgørelsen § 8 og ISA 706 afsnit 7, hvor det er krævet, at en henvisning skal være konkret. Det vil sige, en henvisning til konkrete poster eller noter i regnskabet samt konkrete afsnit i en eventuel ledelsesberetning. De fejltyper, der er medtaget under denne kategori, er:

- Henvisning til ledelsesberetning/note ved supplerende oplysninger vedrørende going concern, men ikke til et konkret afsnit eller bestemt note.
- Ingen henvisning til ledelsesberetning/note ved afgivelse af supplerende oplysninger vedrørende going concern.

Den sidste fejlkategori er en opsamlingskategori og omfatter de øvrige formelle fejl, der måtte være, som ikke passer ind under de 3 første kategorier.

8.2.1 Indholdsmæssige fejl

Indholdsmæssige fejl er ligeledes opdelt i grupper. De indholdsmæssige fejl er de fejl, hvor indholdet og dermed budskabet i revisorpåtegning er forkert. De indholdsmæssige fejl er opdelt efter følgende kriterier:

1. Mangelfuld redegørelse for going concern. Revisor burde derfor have taget et forbehold
2. Omtale af going concern af ledelsen i årsregnskabet/ledelsesberetningen, men ingen modifikation i påtegningen i form af forbehold, supplerende oplysninger eller konklusionen
3. Uenighed i anvendelse af going concern forudsætning, men revisor afgiver en forkert konklusion
4. Øvrige indholdsmæssige fejl

Den første fejl er de tilfælde, hvor revisor er enig i anvendelse af going concern som regnskabsprincip, men hvor ledelsens beskrivelse er enten åbenlys mangelfuld eller mangler. Jf. afsnit 7.2.2 skal ledelsen redegøre for de usikkerheder knyttet til going concern i ledelsesberetningen/note. På baggrund heraf skal revisor, såfremt han er enig give en supplerende oplysning omkring going concern. Er redegørelse derimod mangelfuld eller er usikkerheder utilstrækkeligt oplyst, skal revisor tage forbehold for den mangelfulde redegørelse.

Fejl nr. 2 er modsat fejl af den første fejl. I denne situation har ledelsen omtalt usikkerhed vedrørende going concern, men revisor har ikke medtaget supplerende oplysninger, eller taget et forbehold og modificeret konklusionen, som beskrevet i afsnit 7.2.

Fejl nr. 3 omhandler afgivelse af en forkert konklusion, som følge af et forbehold for anvendelse af going concern som et regnskabsprincip. Revisor er uenig med ledelsen om anvendelse af going concern, men har ikke modificeret konklusionen, som følge af et forbehold.

Fejl nr. 4 er en opsamlingskategori, der omfatter resten af de indholdsmæssige fejl. Disse er:

- Revisors formulering af supplerende oplysninger er uklar. Det fremmer ikke forståelse af regnskabet.
- Manglende omtale af et forhold i supplerende oplysninger
- Omtale af et forhold i supplerende oplysninger, som skulle ikke have været omtalt eller omtale af et forhold som ikke er oplyst i regnskabet, herunder tilføre nye oplysninger til regnskabsbrugere.
- Supplerende oplysninger er formuleret uden *”uden at tage forbehold”* eller *”uden at det har påvirket vores konklusion...”*

8.3 Gennemgang af udvalgte revisionspåtegning

Revisionspåtegningerne er gennemgået ud fra de kriterier, som er oplistet i afsnit 8.2. Fejl samt forslag til korrektion vil blive gennemgået i dette afsnit.

8.3.1 Oversigt over fejl

Efter frasortering af irrelevante data til analysen, som beskrevet i afsnit 8.1, er 26 revisionspåtegninger gennemlæst for identifikation af formelle og indholdsmæssige fejl. Resultatet af gennemgang kan ses nedenfor i figur 13 og 14.

Fordeling af endelig population på fejl		
	Antal	I %
Påtegninger med fejl	17	65,4%
Påtegninger uden fejl	9	34,6%
I alt	26	100,0%

Figur 13 - Egen tilvirkning

Fordeling af endelig population på fejltyper		
	Antal	I %
Påtegninger med formelle fejl	4	23,5%
Påtegninger med indholdsmæssige fejl	4	23,5%
Påtegninger med begge fejl typer	9	52,9%
I alt	17	100,0%

Figur 14 - Egen tilvirkning

Kun 9 revisionspåtegninger ud af 26 var uden fejl svarende til 34,6 % af de gennemgåede påtegninger. Det vil sige 65,4 % af revisionspåtegninger indeholder fejl, herunder enten formelle eller indholdsmæssige fejl. Af de 17 fejl fremgår det af figur 14, at der er flest påtegninger, der indeholder begge fejltyper, mens der er samme antal af formelle og indholdsmæssige fejl.

8.3.2 Oversigt over fejltypen inden for de to kategorier af fejl

Inden for formelle og indholdsmæssige fejl er fejlene kategoriseret, jf. afsnit 8.1 og 8.2. Af de 17 konstaterede fejl ser fordelingen ud således:

Fordeling af antal fejl på endelig population - formelle fejl (1)		
	Antal	I %
F 1	3	18,8%
F 2	4	25,0%
F 3	9	56,3%
F 4	0	0,0%
I alt	16	100,0%

(1) - Der er tale om antal fejl på påtegninger. En påtegning kan indeholde mere end 1 fejl.

Figur 15 - Egen tilvirkning

Det ses af figuren, at formelle fejl af type nr. 3 er den mest hyppige fejl fundet ved gennemgangen. Der er tale om fejl vedrørende ukorrekt henvisning i forbehold eller supplerende oplysninger. Eksemplificering af fejl bliver vist i afsnit 8.4.

Fordeling af antal fejl på endelig population - indholdsmæssige fejl (1)		
	Antal	I %
I 1	4	30,8%
I 2	0	0,0%
I 3	1	7,7%
I 4	8	61,5%
I alt	13	100,0%

(1) - Der er tale om antal fejl på påtegninger. En påtegning kan indeholde mere end 1 fejl.

Figur 16 - Egen tilvirkning

Indholdsmæssige fejl viser et andet billede, hvor de fleste af fejlene har en karakter af fejl nr. 1 og 4. I 4 af tilfældene har der været mangelfulde redegørelser af going concern, og revisor har ikke taget et forbehold som følge heraf. 8 af fejlene hører til opsamlingskategorien, fejl nr. 4, som vil blive gennemgået nærmere i det næste afsnit.

8.4 Gennemgang af konstaterede fejl

8.4.1 Formelle fejl

Generelt for formelle fejl så bidrager fejlene ikke til fejlopfattelse hos regnskabsbrugeren, men de bidrager heller ikke til forståelse for at revisionspåtegningen bliver lettere, fordi der ikke er ensartethed i form og indhold.

8.4.1.1 Ikke korrekt henvisning til ledelsesberetning/note i påtegningen eller manglende henvisning (F3)

Der er konstaterede 9 fejl, hvor revisors henvisning i supplerende oplysninger eller i et forbehold ikke lever op til erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarderne. Fælles for alle fejl er, at revisor i sin formulering af supplerende oplysninger eller forbehold henviser til ledelsesberetningen, men den omhandler flere forhold, hvorfor henvisningerne ikke er konkrete nok. Nedenfor ses et af eksemplerne på en henvisning, der ikke er tilstrækkelig konkret. Supplerende oplysninger er taget fra regnskab nr. 78, Danske Telecom A/S, revideret af Ernst & Young Statsautoriseret Revisionsaktieselskab. Ledelsesberetning samt revisionspåtegning er vedlagt som bilag, jf. bilag 3

Supplerende oplysninger

Uden det har påvirket vores konklusion, gør vi opmærksom på beskrivelsen i ledelsesberetningen, hvor ledelsen redegør for forudsætningerne for fortsat drift.

Uden det har påvirket vores konklusion, gør vi opmærksom på beskrivelsen i ledelsesberetningen vedrørende usikkerhed ved indregning og måling, hvor ledelsen redegør for overvejelserne bag de foretagne nedskrivningstest og usikkerhed hermed.

Emphasis of matters

Without qualifying our opinion, we refer to the description in the Management's Review in which management explains the assumptions related to going concern.

Without qualifying our opinion, we refer to the description in the Management's Review regarding recognition and measurement uncertainties where management explains the considerations related to impairment tests.

Revisor henviser til ledelsesberetningen, men ikke til et bestemt afsnit. Ledelsesberetningen omhandler flere forhold, og den indeholder et bestemt afsnit til going concern. I overensstemmelse med erklæringsbekendtgørelsen § 8 skulle revisor have henvist til afsnittet i beretningen. Formuleringen på henvisningen kan eksempelvis skrives:

"Uden det har påvirket vores konklusion, gør vi opmærksom på oplysningerne i ledelsesberetningen, afsnit "Going Concern", hvor ledelsen redegør for forudsætning for fortsat drift"

I bilag 4 er der en oversigt over de regnskaber med revisionspåtegning, hvor henvisning i supplerende oplysninger eller forbehold ikke lever op til kravene i erklæringsbekendtgørelsen og revisionsstandarderne. Fejltypen er angivet som nr. 3 i kolonnen for formelle fejl.

Fejlen vedrørende manglende konkrete henvisninger til en bestemt note eller et bestemt afsnit i ledelsesberetningen er som udgangspunkt ikke medvirkende til, at budskabet i revisors supplerende oplysninger eller forbehold bliver ændret, men det fremmer heller ikke forståelse af budskabet.

Regnskabsbrugeren kan være nødsaget til, at læse hele ledelsesberetningen for at lede efter revisors henvisning. En ledelsesberetning kan være på flere sider, og brugeren kan hurtigt miste overblikket.

8.4.1.2 Placering af afsnit i forkert rækkefølge og anvendelse af forkert overskrift (F2)

Den næst mest hyppige formelle fejl blev konstateret i forbindelse med gennemgang vedrørende anvendelse af forkert overskrift. Fejlen gik på, at overskriften af afsnit til supplerende oplysninger ikke lever op til kravene i erklæringsbekendtgørelsen og ISA 706, hvor supplerende oplysninger skal opdeles i grupper med tilhørende passende overskrifter, jf. afsnit 6.1.7. I nedenstående eksempel fra regnskab nr. 69, Blue Planet Food Group A/S, revideret af KMPG Statsautoriseret Revisionspartner-selskab, ses anvendelse af forkert overskrift på supplerende oplysninger.

Supplerende oplysninger

Selskabets ledelse har i ledelsesberetningen gjort rede for de forhold, som ligger til grund for at der i 2009 kan gennemføres et turnaround i selskabet.

Forudsætningerne er i al væsentlighed baseret på en reduktion i omsætning og produktprogram.

I forhold til det lagte budget forventes overskud for 2009.

Det vil i sagens natur være usikkert om budgetforudsætningerne for 2009 kan realiseres.

Selskabets likviditet er stram, men som følge af nedbringelse af pengebinding i varelager kan selskabet p.t. overholde sine betalingsaftaler med vareleverandører. Vi henviser endvidere til ledelsesberetningen hvori de igangværende forhandlinger med selskabets pengeinstitut er omtalt.

Optagelsen og værdiansættelsen af aktiverne goodwill 3,6 mio. kr. og aktiveret udskudt skat 10 mio. kr. er indregnet i årsrapporten under forudsætning af, at de af ledelsen opstillede forudsætninger realiseres.

Vi er enige i, at det ligger indenfor virksomhedens muligheder at realisere forudsætningerne, men skal dog påpege usikkerheden heri, også henset til resultaterne i tidligere år.

Selskabets årsrapport bliver behandlet på generalforsamlingen den 26. juni 2009. Årsrapporten vil derfor blive indleveret for sent hvilket er en overtrædelse af årsregnskabsloven.

Supplerende oplysninger omhandler rent faktisk to forhold, herunder going concern og overtrædelse af en lovgivning. Going concern er et forhold, der vedrører regnskabet. Derfor burde overskriften til afsnittet have været *"Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet"*.

Den anden fejl er, at revisor ønsker at henlede opmærksomheden på overtrædelse af en lovgivning i den sidste linje af afsnittet. Overtrædelse af lovgivningen vurderes til at høre under andre forhold, og overskriften af et nyt afsnit skal formuleres således *"Supplerende oplysninger vedrørende andre forhold"*.

Hvorvidt den sidste linje burde have været en supplerende oplysninger vil blive behandlet nærmere i afsnit 8.4.2 vedrørende indholdsmæssige fejl.

Supplerende oplysninger skal henlede modtagerens opmærksomhed på særlige forhold, hvorfor overskriften er med til at indikere et forhold, der beskrives i afsnittet. Regnskabsbruger får dermed en indikation af forholdet vedrørende regnskabet, revisionen eller andre forhold.

8.4.1.3 Revisionen har ikke givet anledning til forbehold, men afsnittet "Revisors ansvar og den udførte revision" er ikke tilrettet (F1)

3 af revisionspåtegningerne var modificeret med et forbehold. Når revisor tager forbehold, skal beskrivelse af revisors ansvar og den udførte revision tilrettes i overensstemmelse med ISA 705, jf. afsnit 6.1.5. I eksempel givet nedenfor fra regnskab nr. 56, Runge & Sørensen A/S, revideret af W. Kragh A/S – Statsautoriserede Revisorer, er afsnittet ikke tilrettet, selvom revisor har taget et forbehold.

REVISORS ANSVAR OG DEN UDFØRTE REVISION

Vort ansvar er at udtrykke en konklusion om årsrapporten på grundlag af vor revision. Vi har udført vor revision i overensstemmelse med danske revisionsstandarder. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsrapporten. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsrapporten, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for selskabets udarbejdelse og aflæggelse af en årsrapport, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandling, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige samt en vurdering af den samlede præsentation af årsrapporten. Det er vor opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vor konklusion.

FORBEHOLD

Årsrapporten er aflagt under forudsætning af fortsat drift. Det er vores opfattelse, at det er en forudsætning for selskabets opretholdelse af det eksisterende forretningsomfang, herunder gennemførelse af handlingsplan og finansiering af selskabets fortsatte drift for de kommende 12 måneder inden for de bestående kreditfaciliteter, har behov for at reducere arbejdskapitalen for at tilvejebringe tilstrækkelig likviditet. Det er usikkert om ledelsen kan opnå succes med gennemførelse af ovenstående inden for de kommende 12 måneder. Vi henviser i øvrigt til selskabets ledelsesberetning. Vi tager forbehold for, at årsrapporten er aflagt under forudsætning om fortsat drift.

Vi tager forbehold for selskabets indregning og måling af udskudt skatteaktiv på 1.719.060 kr. i balancen, og de indvirkninger dette vil have på årets resultat, aktiver og egenkapital.

KONKLUSION

Det er vor opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 30. juni 2009 samt resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. juli 2008 – 30. juni 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Den sidste sætning i afsnittet skulle have været formuleret, *"Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores revisionskonklusion med forbehold"*.

8.4.2 Indholdsmæssige fejl

Modsat formelle fejl kan de indholdsmæssige fejl være så graverende, at budskabet af revisors påtegning bliver forkert.

8.4.2.1 Mangelfuld redegørelse for going concern. Revisor burde derfor have taget et forbehold (I1)

I 3 af regnskaberne er det vurderet, at ledelsen ikke tilstrækkelig har redegjort for usikkerhed knyttet til going concern. I eksemplet nedenfor fra regnskab nr. 55, Zepto Computers A/S, revideret af Time Vision Hillerød Registreret revisionsaktieselskab, har revisor i en supplerende oplysning henledt opmærksomhed på usikkerhed knyttet til selskabets evne til at fortsætte driften.

Supplerende oplysninger

Uden at det har påvirket vores konklusion, gør vi opmærksom på, at der kan være usikkerhed om selskabets evne til at fortsætte driften. Selskabets fortsatte drift er afhængig af at budgetter indfries, samt af kreditfaciliteter fra kreditinstitutter som minimum opretholdes.

Der henvises til bestyrelsens beretning omkring fremtid og iværksatte tiltag.

Regnskabsbrugeren bliver her gjort opmærksom på et forhold i regnskabet.

Ved nærmere gennemgang af ledelsesberetningen, som revisor henviser til, er det meget svært at se, at ledelsen skulle have beskrevet det omtalte forhold. Ledelsesberetningen består af 6 afsnit, herunder:

koncernoversigt, hovedaktivitet, redegørelse for udviklingen i virksomhedens økonomiske aktiviteter, hændelser efter regnskabsårets afslutning, forventet udvikling og videnressourcer. Ledelsen har redegjort for den økonomiske udvikling, som har været utilfredsstillende. Derudover oplyser ledelsen, at der er igangsat tiltag til forbedring af resultatet for det kommende år. Foreløbigt resultat i 2009 var negativt budgetteret. På næste side er 5 af afsnittene i ledelsesberetningen vist. Koncernoversigten er ikke vist, da den ikke indeholder relevante informationer til vurderingen af revisionspåtegningen. Hele ledelsesberetningen samt revisionspåtegningen er vedlagt som bilag, jf. bilag 5.

Ledelsesberetning

Hovedaktivitet

Koncernens hovedaktivitet har i lighed med tidligere år været fremstilling og salg af bærbare computere samt salg af TV.

Moderselskabet er noteret på First North under Københavns Fondsbørs.

Redegørelse for udviklingen i virksomhedens økonomiske aktiviteter

Koncernens drift har ikke udviklet sig som forventet. Årets resultat anses som utilfredsstillende.

- Selskabets omsætning er faldet med DKK 4 mio. i regnskabsåret
- Generel stagnation har ramt specielt IT-branchen hårdt med en tilbagegang på det nordiske marked på 13% i 4. kvartal 2008.
- Udover stagnation har selskabet haft leverandørproblemer med forsinkede og manglende leverancer, som har medført udskudt eller aflyst salg
- Selskabet har endvidere lidt store kurstab grundet uroen på valutamarkedet med stigende dollarkurs samtidig med fald i det engelske pund samt den svenske og norske krone, hvilket har medført mindre indtjening på salg til disse markeder
- Selskabets dækningsgrad er faldet fra 22,55% i 2007 til 14,71% i 2008 som følge af stagnation i markedet og uro på valutamarkedet
- Selskabet har i regnskabsåret etableret en ny Zepto Concept Store på RO's Torv i Roskilde
- Selskabet har i regnskabsåret etableret datterselskab i Norge og Finland
- Antallet af gennemsnitlige medarbejdere udgør 77 i løbet af regnskabsåret mod 58

gennemsnitlige ansatte i 2007

Hændelser efter regnskabsårets afslutning

Der er fra balancedagen og frem til i dag ikke indtrådt forhold, som forrykker vurderingen af årsrapporten. Selskabets drift har som budgetteret været negativ.

Der er iværksat tiltag til tilpasning af driftsomkostningerne, herunder reduktion af medarbejderstyrken, som vil få fuld virkning i 2. halvår 2009.

Forventet udvikling

Selskabets ledelse forventer, at de primære markeder i 2009 stadig vil være præget af lav omsætning som følge af stagnation. Der fokuseres derfor meget stærkt på indtjening og forenkling i organisationen, herunder nedlæggelse af datterselskaber, hvor salg vil erstattes enten fra Danmark eller som filial.

Der er udarbejdet nye budgetter for 2009. 2. halvår vil være overskudsgivende, dog vil første halvår fortsat være underskudsgivende, indtil besparelser og nedskæringer får fuld virkning. De udarbejdede budgetter udviser derfor et negativt EBITDA på DKK -2,9 mio. for 2009.

Bestyrelsen bakker op omkring den plan, ledelsen har iværksat for at komme igennem den nuværende situation.

I løbet af 2009 vil selskabet lancere en række nye produkter - herunder bærbare pc'er med docking station til erhvervsmarkedet samt designer notebooks og de nye, banebrydende mini netbooks. Derudover lanceres LCD TV med optage funktion. Alt sammen produkter som vil være med til at skabe en langt bredere målgruppe for Zeptos produkter samt sikre de rigtige prispunkter i markedet.

Vidensressourcer

En del af selskabets virksomhedsgrundlag er baseret på kompetente og branchekendte medarbejdere. Selskabets målsætning er at være branchens mest attraktive arbejdsplads, have de bedste kompetencer samt være kendt for at føre en god personalepolitik, der udvikler medarbejderne fagligt og personligt, således at medarbejdere er motiverede og stolte af at arbejde for Zepto Computers A/S.

Revisor vælger altså at omtale et forhold, som ledelsen ikke nævner. Da revisor vælger at omtale forholdet i en supplerende oplysning, kunne det tyde på, at revisor i forbindelse med udførelse af revisionen har konstateret usikkerheder knyttet til selskabets evne til fortsætte driften. Manglende redegørelse eller utilstrækkelig redegørelse af usikkerheder knyttet til going concern skal som udgangspunkt medføre et forbehold, jf. afsnit 7.2.1. Dette medfører yderligere, at revisor skal modificere konklusionen enten med et forbehold eller afgive en afkræftende konklusion., jf. afsnit 7.2.3.

Der er tale om en klar overtrædelse af erklæringsbekendtgørelsen samt revisionsstandarderne. Regnskabsbrugeren vil have svært ved at tage stilling til revisors supplerende oplysninger, eftersom ledelsen ikke omtaler forholdet. Der er en risiko for, at regnskabsbrugeren opfatter supplerende oplysninger som et forbehold, hvilken ikke er formålet med en supplerende oplysning.

8.4.2.2 Uenighed i anvendelse af going concern som regnskabsprincip, men revisor afgiver en forkert konklusion (13)

Kun et tilfælde ud af de 26 gennemgåede regnskaber har en revisor været uenig med ledelsen om anvendelse af going concern som regnskabsprincip. I eksemplet ses nedenfor fra regnskab nr. 56, Runge & Sørensen A/S, revideret af W. Kragh A/S – Statsautoriserede Revisorer har revisor taget et forbehold som følge af uenighed med ledelsen om, at årsrapporten er aflagt under forudsætning om fortsat drift.

FORBEHOLD

Årsrapporten er aflagt under forudsætning af fortsat drift. Det er vores opfattelse, at det er en forudsætning for selskabets opretholdelse af det eksisterende forretningsomfang, herunder gennemførelse af handlingsplan og finansiering af selskabets fortsatte drift for de kommende 12 måneder inden for de bestående kreditfaciliteter, har behov for at reducere arbejdskapitalen for at tilvejebringe tilstrækkelig likviditet. Det er usikkert om ledelsen kan opnå succes med gennemførelse af ovenstående inden for de kommende 12 måneder. Vi henviser i øvrigt til selskabets ledelsesberetning. Vi tager forbehold for, at årsrapporten er aflagt under forudsætning om fortsat drift.

Vi tager forbehold for selskabets indregning og måling af udskudt skatteaktiv på 1.719.060 kr. i balancen, og de indvirkninger dette vil have på årets resultat, aktiver og egenkapital.

KONKLUSION

Det er vor opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 30. juni 2009 samt resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. juli 2008 – 30. juni 2009 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Det må antages, at revisor ud fra det indsamlede revisionsbevis vurderer, at usikkerheden knyttet til fortsat drift er stort, således at årsrapporten ikke kan aflægges under forudsætning om fortsat drift.

Fejlen i denne revisionspåtegning består i, at revisor afgiver en forkert konklusion. Revisor har via sit forbehold beskrevet, at årsrapporten ikke er korrekt, men i konklusionsafsnittet vælger revisor alligevel at udtrykke, at årsrapporten giver et retvisende billede.

Fra gennemgang i afsnit 7.2.3 er det fastslået, at en fejl vedrørende going concern betragtes som væsentlig, da fejlen med rimelighed kan påvirke de økonomiske beslutninger, som brugere træffer på grundlag af et regnskab. Derudover betragtes fejlen vedrørende going concern også som værende gennemgribende, da fejlen ikke kan isoleres på en bestemt regnskabspost eller note, men den går mere på hele årsrapporten som helhed. En væsentlig og gennemgribende fejl som følge af uenighed med ledelsen bør medføre en afkræftende konklusion, hvor revisor angiver, at årsrapporten ikke giver et retvisende billede, og den aflægges ikke i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Der er asymmetri mellem revisors budskab i forbeholdet og konklusionen i sådan en grad, at regnskabsbrugeren vil i værste tilfælde blive vildledt af den afgivne konklusion i revisionspåtegningen.

8.4.2.3 Manglende omtale af et forhold i supplerende oplysning og tilføjelse af nye oplysninger (14)

Der skal altid oplyses om overtrædelse af den for virksomheden fastsatte selskabsretlige eller tilsvarende lovgivning, jf. afsnit 6.1.7. Nedenfor er der givet et eksempel fra regnskab nr. 160, Mondo Hosting A/S, revideret af Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab, hvor ledelsen har oplyst i sin beretning, at selskabet har tabt sin aktiekapital. På side 14 i årsrapporten kan det ses, at selskabet pr. 31. december 2008 har en negativ egenkapital på 49.820 t.kr.

Hovedaktiviteter

Hovedaktiviteten har bestået i outsourcing og hosting af såvel internetbaserede løsninger som traditionelle IT-løsninger.

Årets negative resultat t.kr. 36.007 anses for ikke tilfredsstillende.

Bestyrelsen foreslår, at årets negative resultat bliver overført til næste år.

Selskabets aktiekapital er tabt. Selskabet ledelse forventer at aktiekapitalen retableres ved egen indtjening, idet de igangsatte effektiviseringer forventes at skabe en positiv drift og cash flow inden udgangen af 2009. Modervirksomheden Mondo A/S, har bekræftet at støtte selskabets finansielt og likviditetsmæssigt indtil 1. juli 2010. Årsrapporten er derfor aflagt under forudsætning af fortsat drift.

Væsentlige begivenheder i årets løb

Som led i den igangværende oprydning og effektivisering i koncernens selskaber, er aktiviteterne i det koncernforbundne selskab Alpha IT ApS overdraget til Mondo Hosting A/S. Der henvises til beretningen i årsrapporten 2008 for Mondo A/S.

Begivenheder efter balancedagen

Der er ikke indtruffet begivenheder efter balancedagen, som væsentligt vil kunne påvirke selskabets finansielle stilling.

Der er oplyst om usikkerheder knyttet til going concern samt overtrædelse af bogføringsloven i revisionspåtegningen. Der er ikke en omtale af kapitaltab.

Supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet

Uden at tage forbehold gør vi opmærksom på oplysningerne i ledelsesberetningens afsnit "Hovedaktiviteter", hvoraf det fremgår, at ledelsen med finansiell støtte fra moderselskabet forventer at have dækket det nødvendige kapitalbehov til sikring af fortsat drift. Ledelsen har ved vurderingen heraf lagt til grund at den forventede positive udvikling i selskabets og koncernens drift og likviditet opnås, og har derfor aflagt årsrapporten med fortsat drift for øje. Efter vores opfattelse er der usikkerheder knyttet til selskabets og koncernens forventninger til den positive udvikling i drift og likviditet, hvorfor der kan opstå et finansieringsbehov, som ikke er afdækket. Vi har derfor forsynet årsrapporten med supplerende oplysning.

Supplerende oplysninger vedrørende andre forhold

Uden at det har påvirket vores konklusion, skal vi oplyse, at selskabet ikke har overholdt bogføringslovens bestemmelser, hvorved ledelsen kan ifalde ansvar. Vi har ved vores revision påset, at alle væsentlige forhold for årsrapporten er rettet.

Oplysningen, om at selskabet har tabt sin aktiekapital, skulle have været oplyst under *supplerende oplysninger vedrørende andre forhold*.

Revisor har i supplerende oplysninger vedrørende forhold i regnskabet gjort opmærksom på usikkerhed knyttet til selskabets og koncernens forventninger. Den forventede positive udvikling i selskabets og koncernens drift vurderer ledelsen for sandsynlig, og årsrapporten er aflagt med fortsat drift for øje. I ledelsesberetningen beskriver ledelsen en forventning til, at der kan skabes en positiv drift og derudover har man opnået tilsagn om finansiell støtte fra moderselskabet. Ud fra revisors formulering af supplerende oplysninger må det anses som værende en præcisering eller en fortolkning af ledelsesberetningen. Der er en vis nytteværdi for en regnskabsbruger, at revisor mener, at der er usikkerhed knyttet til ledelsens forventning, men såfremt revisor ikke er enig i ledelsens redegørelse, burde dette have resulteret i et forbehold. Et andet forhold, der hælder mod et forbehold, er, at ledelsens redegørelse er ret kortfattet, hvorfor det kunne ses som utilstrækkelig.

I dette tilfælde er der to statsautoriseret revisorer, som har skrevet under på påtegningen. Der kan argumenteres for, at en regnskabsbruger vil opfatte, at der kan være usikkerheder knyttet til ledelsens positive forventninger på trods af årets negative resultat på 36.007 t.kr. Derfor har revisorerne kun valgt at henlede opmærksomhed til forventningerne. Det virker dog besynderlig, at manglende omtale af kapitaltabet ikke er blevet fanget i kvalitetssikringsprocessen, og dermed har to revisorer overset et klart forhold, der skulle have været omtalt.

8.4.2.4 Revisors formulering af supplerende oplysninger er uklar (14)

En supplerende oplysning skal være med til at henlede regnskabsbrugerens opmærksomhed på et bestemt forhold. Formuleringen af supplerende oplysninger bør som følge heraf også være klar, således at regnskabsbrugerens ikke kan være i tvivl om, hvad revisor ønsker at påpege. Nedenfor er der givet et eksempel fra regnskab nr. 108, Slagelse Kødgrøst A/S, revideret af Ecovis Bülow Revision, hvor revisors formulering er noget uklar.

Supplerende oplysninger

Selskabet har tabt sin egenkapital, hvorfor selskabet er afhængig af at der stilles den fornødne finansiering til rådighed.

Det er uklart om revisor ønsker at gøre opmærksom på kapitaltabet, fortsat drift eller begge forhold. Såfremt revisor har ønsket at henlede opmærksomheden på kapitaltabet, må beskrivelsen anses som værende mangelfuld, da der mangler en henvisning til lovgivningen.

Selskabet har en negativ egenkapital på 1.779 t.kr., en kortfristet gældsforpligtelse på 39.264 t.kr. og likvide midler på 271 t.kr. Størstedelen af tilgodehavenderne er bundet op på debitorer. Likviditetssituationen virkede derfor stram, og ledelsen har ikke redegjort for situationen i ledelsesberetningen, jf. nedenfor.

Udvikling i regnskabsåret og opfølgning på sidste års forventede udvikling.

Virksomhedens drift har ikke helt udviklet sig som forventet, idet det ikke helt er lykkedes at opnå den forventede omsætning, som var budgetteret ved årets start.

Herudover oplever markedet stigende kostpriser hvilket især skyldes uro på det brasilianske marked.

Årsrapport

Det er ledelsens opfattelse, at alle væsentlige oplysninger til bedømmelse af selskabets økonomiske stilling og årets resultat fremgår af årsrapporten, og der er ikke efter regnskabsårets udløb indtruffet forhold, som vurderes at have væsentlig indflydelse på bedømmelse af selskabets finansielle stilling.

Forventet udvikling

Selskabet forventer et positivt resultat for 2009 i størrelsesordenen 2,0 mio kr. efter skat.

Der er indikation på problemer med fortsat drift. Ud fra den noget uklare formulering i supplerende oplysninger tyder på, at revisor kunne være uenig med ledelsens valgte regnskabsprincip. Revisor påpeger, at selskabet er afhængig af, at der stilles fornøden finansiering til rådighed, hvilket yderligere er en indikation på problemer med fortsat drift. Ledelsesberetningen må anses som kortfattet og beskriver ikke de usikkerheder, der er knyttet til fortsat drift. I dette tilfælde burde revisor have taget et forbehold for mangelfuld redegørelse for going concern, eller forbehold for uenighed vedrørende anvendelse af going concern som forudsætning for regnskabsaflæggelse. Dette vil have medført enten en konklusion med forbehold eller en afkræftende konklusion.

Desuden så er supplerende oplysninger formuleret uden "*Uden at tage forbehold gør vi opmærksom på ...*". Selvom afsnittet er korrekt placeret efter konklusionen, så fremmer det ikke ligefrem forståelse, da regnskabsbrugeren kan være tvivl om betydningen af den afgivne supplerende oplysning.

I eksempel givet nedenfor fra regnskab nr. 69, Blue Planet Food Group A/S, revideret af KMPG Statsautoriseret Revisionspartnerselskab, er der også et tilfælde af formuleringer, som ikke gavner forståelse af budskabet.

Supplerende oplysninger

Selskabets ledelse har i ledelsesberetningen gjort rede for de forhold, som ligger til grund for at der i 2009 kan gennemføres et turnaround i selskabet.

Forudsætningerne er i al væsentlighed baseret på en reduktion i omsætning og produktprogram.

I forhold til det lagte budget forventes overskud for 2009.

Det vil i sagens natur være usikkert om budgetforudsætningerne for 2009 kan realiseres.

Selskabets likviditet er stram, men som følge af nedbringelse af pengebinding i varelager kan selskabet p.t. overholde sine betalingsaftaler med vareleverandører. Vi henviser endvidere til ledelsesberetningen hvori de igangværende forhandlinger med selskabets pengeinstitut er omtalt.

Optagelsen og værdiansættelsen af aktiverne goodwill 3,6 mio. kr. og aktiveret udskudt skat 10 mio. kr. er indregnet i årsrapporten under forudsætning af, at de af ledelsen opstillede forudsætninger realiseres.

Vi er enige i, at det ligger indenfor virksomhedens muligheder at realisere forudsætningerne, men skal dog påpege usikkerheden heri, også henset til resultaterne i tidligere år.

Selskabets årsrapport bliver behandlet på generalforsamlingen den 26. juni 2009. Årsrapporten vil derfor blive indleveret for sent hvilket er en overtrædelse af årsregnskabsloven.

I de første 9 linjer er der givet resumé af ledelsesberetningen, hvilket ikke bør være nødvendig, da redegørelsen tilstrækkelig oplyser regnskabslæseren om den økonomiske stilling. Revisor burde have

holdt sig til en henvisning, herunder *"uden at tage forbehold skal vi henvise til afsnit..., hvor ledelsen redegør for usikkerhed knyttet til fortsat driften."* Der henvises til bilag 6 for ledelsesberetningen.

Det virker, som om revisoren har ønsket at underbygge sin udtalelse i det næstsidste afsnit, hvor der bliver oplyst, at der er usikkerheder knyttet til realisering af forudsætningerne beskrevet i ledelsesberetningen. Forholdet omkring goodwill og udskudt skat er slet ikke behandlet af ledelsen i ledelsesberetningen, hvorfor det virker besynderlig, at revisoren omtaler forholdet.

I det sidste afsnit bliver regnskabsbrugeren gjort opmærksom på, at der er sket en overtrædelse af årsregnskabsloven, da årsrapporten bliver indleveret for sent. Den første fejl er, at henvisningen til årsregnskabsloven ikke er konkret nok, jf. eksempel vist under 8.4.1.1. Henvisningen burde have omfattet en specifik paragraf, herunder § 138. Overtrædelse af lovgivningen skal som udgangspunkt oplyses under et særskilt afsnit, herunder supplerende oplysninger vedrørende andre forhold.

Overtrædelse af bestemmelserne i årsregnskabsloven medfører dog ikke en straf eller erstatningsansvar for ledelsen. Der er blot tale om, at ledelsen kan blive pålagt en afgift, jf. ÅRL § 151. Ud fra denne betragtning bør denne overtrædelse ikke oplyses som en supplerende oplysning.

Yderligere har revisor undladt at henlede opmærksomhed på, at selskabet har tabt mere end 50 % af sin aktiekapital. Ledelsen fremhæver selv forholdet i afsnittet *"Udvikling i aktiviteter og økonomiske forhold"*, hvor de skriver *"Egenkapitalkravene i henhold til lovgivningen ikke er opfyldt"*. Forholdet skulle have været omtalt i en supplerende oplysning, herunder supplerende oplysninger vedrørende andre forhold.

Revisionspåtegningen er underskrevet af to statsautoriserede revisorer, men den er fyldt med flere formelle og indholdsmæssige fejl. Det virker besynderlig, at kvalitetssikringsprocessen ikke har opfanget disse fejl.

8.5 Opsamling af fejlene

Der blev konstaterede 16 formelle fejl i forbindelse med gennemgangen af revisionspåtegningerne. Som skrevet indledningsvis i afsnit 8.4 så bidrager formelle fejl ikke til fejllopfattelse hos regnskabsbrugeren, men det fremmer heller ikke forståelse. Der er tale om basale fejl, herunder ikke korrekte henvisninger i påtegninger, anvendelse af forkerte overskrifter og manglende underskrift på påtegningerne.

Ud over erklæringsbekendtgørelsen er der en erklæringsvejledning samt revisionsstandarden, der regulerer udformning af en revisionspåtegning. Eksempler på en revisionspåtegning er tilgængelige for medlemmerne på FSR's hjemmeside. Eksempler, på hvordan et bestemt afsnit skal formuleres i en given situation, er givet i erklæringsvejledningen og revisionsstandarden. Med disse hjælpemidler burde der ikke forekomme basale fejl, som de gennemgåede formelle fejl. Revisorerne skal ikke opfinde en revisionstegning hver gang, der afgives en erklæring. Noget tyder på at kvalitetssikringsprocessen har fejlet, da fejlene ikke blevet opfanget.

Indholdsmæssige fejl kræver derimod, at en revisor går ind og foretager en vurdering. Ud fra de indsamlede revisionsbeviser skal revisor, såfremt det er nødvendigt, foretage tilretning af revisionspåtegning, således at budskabet omkring den foretagne revision bliver kommunikeret korrekt ud til modtagere af revisionspåtegningen. En indholdsmæssig fejl kan betyde, at revisors budskab bliver opfattet forkert eller giver et andet billede af, hvad revisor er kommet frem til i forbindelse med revisionen.

Der er givet eksempel på et forbehold vedrørende going concern, men revisor afgiver en forkert konklusion. På trods af sit forbehold, så konkluderede revisor i dette tilfælde, at regnskabet giver et retvisende billede. Budskabet burde have været, at virksomheden har problemer med at fortsætte driften, og regnskabet, der aflægges på forudsætning af, at virksomheden kan fortsætte driften, ikke giver et retvisende billede i overensstemmelse med ÅRL.

Derudover er det observeret, at der i fire tilfælde har ledelsens redegørelse af usikkerheder knyttet til going concern været enten mangelfuld eller utilstrækkelig oplyst. Revisor har ikke taget forbehold, men i supplerende oplysninger forsøgt at præcisere eller tolke ledelsens redegørelse. Der tilføres reelt nye oplysninger til regnskabsbruger. Beskrivelse i supplerende oplysninger kunne med fordel have været foreslået til ledelsen, således at revisors forslag kunne have været indarbejdet, og redegørelse vil derfor have levet op til kravene. Det er svært at komme med en vurdering af, hvad der er gået galt i forløbet uden, at det bliver til mere end spekulationer, da revisors arbejdsoplysninger samt drøftelser med ledelse ikke har været tilgængelig til analysen. Noget tyder på, at revisor med sine supplerende oplysninger har hjulpet disse virksomheder ved at forlænge deres levetid. Et forbehold på disse regnskaber vil næsten være et dødsstød, da virksomhederne vil have svært ved at forhandle kreditbetingelserne med deres samarbejdspartner.

I de tilfælde hvor der har været to underskrivende revisorer, kan det undres, hvordan påtegningerne kan indeholde fejl. Ud fra observationer vedrørende formelle fejl må det antages, at kvalitetssikringsprocesserne ikke har været gode nok eller været tilstrækkelig udført i det omfang til at kunne opdage fejlene.

8.6 Delkonklusion

17 ud af 26 revisionspåtegningerne indeholdt fejl. 4 af dem indeholdt formelle fejl, som er fejl af karakteren, hvor det formelle krav i forhold til en standardrevisionspåtegning ikke er overholdt. Der er tale om basale fejl, hvor der er indikation af, at kvalitetssikringsprocessen har fejlet, da disse fejl ikke er blevet opfanget.

4 ud af de 17 fejl indeholdt fejl, som er fejl af karakteren med indholdsmæssige betydning. Det vil sige en fejl, der kan have betydning for budskabet for en revisors påtegning. Derudover var der 9 revisionspåtegningerne, der indeholdt begge typer af fejl.

De formelle fejl bidrager ikke til fejlopfattelse hos regnskabsbrugeren, men det fremmer heller ikke forståelsen. Derimod har de indholdsmæssige fejl haft en betydning for revisors budskab i revisionspåtegningerne. Der er observeret et tilfælde, hvor en revisionspåtegning indeholdt en forkert konklusion. Revisor havde taget et forbehold for årsrapporten, der er aflagt under forudsætning for fortsat drift, men konkluderer, at årsrapporten giver et retvisende billede. Derudover er det observeret, at revisorerne har i visse situationer forsøgt at opveje mangelfulde ledelsesberetninger med beskrivelse i supplerende oplysninger, hvor der er tale om en præcisering eller fortolkning af ledelsesberetningerne. I disse situationer skulle revisorerne have taget et forbehold for mangelfulde eller utilstrækkelige redegørelser vedrørende going concern af ledelsen.

Fejlene er ikke blevet opfanget under kvalitetssikringsgennemgangen. Ud fra gennemgangen er der indikation af, at kvalitetssikringsgennemgangen ikke har været tilstrækkelig udført.

9. Hovedkonklusion

Interessekonflikt mellem ejerne og ledelsen i en virksomhed skaber behov for overvågning af ledelsens præstation fra ejerens side. En virksomhed foretager regelmæssige finansielle rapporter, heri blandt et årsregnskab.

Aflægger ledelsen et årsregnskab efter årsregnskabsloven, er der et krav om, at virksomheden skal lade sit årsregnskab revidere af en eller flere revisorer. En revisionspåtegning er med til at styrke de tiltænkte brugeres tillid til regnskabet.

Revisorloven er den øverste lov og regulerer godkendte revisors virke i Danmark. Revisorloven og erklæringsbekendtgørelsen regulerer erklæringer afgivet af godkendte revisorer i Danmark. Erklæringsbekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i revisorloven. Derudover har Erhvervs- og Selskabsstyrelsen samt FSR uarbejdet vejledning og revisionsstandarder som en fortolkning samt udfyldende regler for lovgrundlaget. Arbejdet med erklæringer er desuden omfattet af retningslinjerne for revisors etiske adfærd.

En erklæring med sikkerhed er en erklæringsopgave, hvor en revisor udtrykker en konklusion, der er udformet og medvirkende til at øge troværdigheden på emnet, som erklæringsopgaven omhandler.

Der er to former for sikkerhed, herunder høj grad af sikkerhed eller begrænset sikkerhed. Afgivelse af erklæringer med sikkerhed er omfattet af begrebsrammen for erklæringer med sikkerhed. En revisionspåtegning til et årsregnskab er en erklæring med høj grad af sikkerhed.

Erklæringsbekendtgørelsen samt revisionsstandarderne, ISA 700, 705 og 706 regulerer indholdet af en revisionspåtegning. En revisionspåtegning til revision af et fuldstændigt regnskab med generelt formål kan indeholde op til 9 afsnit.

Revisionspåtegningen skal angive, hvem den henvender sig til. Påtegningen adresseres normalt til dem, som påtegningen er udarbejdet til, herunder ejerne i en virksomhed. Revisor skal angive, hvilke bestanddele af et regnskab, der er revideret samt hvilken periode og begrebsramme, der er gældende.

Derudover skal der være afsnit, der tydeliggør ledelsens ansvar samt revisors ansvar og den udførte revision. Såfremt den udførte revision giver anledning til forbehold, skal et forbehold have et særskilt afsnit, der skal begrundes over for de tiltænkte brugere.

Revisoren skal i en påtegning afgive en konklusion eller afvise at afgive en konklusion. Dette afhænger af et forbeholds virkning på konklusionen. Såfremt der er et forhold, som revisoren ønsker at gøre de tiltænkte brugere opmærksom på, skal dette gøres i afsnit under supplerende oplysninger. Da supplerende oplysninger ikke må have indflydelse for en revisors konklusion, er afsnittet placeret efter konklusionsafsnittet.

Begrebet going concern er defineret som virksomhedens evne til at fortsætte driften. I forbindelse med aflæggelse af årsregnskab er det ledelsens ansvar at foretage en vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften. Ledelsens vurdering af going concern skal dække en periode på minimum 12 måneder fra balancedagen. Going concern er én af de grundlæggende forudsætninger for udarbejdelse af regnskab efter årsregnskabsloven.

Revisors ansvar er at opnå tilstrækkelig og egnet bevis for, at ledelsens anvendelse af going concerns forudsætning er passende. Ud fra det grundlag skal revisor vurdere, hvorvidt der eksisterer en væsentlig usikkerhed omkring going concern, og såfremt fastslå konsekvenserne for sin påtegning.

Going concern som regnskabsprincip vil medføre en modificeret revisionspåtegning, såfremt:

1. revisor er enig i valget af regnskabsprincippet, og omtalen af usikkerhed er tilstrækkelig redegjort af ledelsen i overensstemmelse med eksempelvis årsregnskabsloven
2. revisor er enig i valget af regnskabsprincippet, men omtalen af usikkerhed er **ikke** tilstrækkelig redegjort af ledelsen i overensstemmelse med eksempelvis årsregnskabsloven
3. revisor er uenig i valget af regnskabsprincippet, da virksomheden vurderes til ikke at kunne fortsætte driften
4. forudsætningen ikke er valgt som regnskabsprincip, men burde have været det, da virksomheden vurderes til at kunne fortsætte driften.

I situation 1 vil der være tale om en supplerende oplysning, hvor revisor i sin påtegning henleder regnskabsbrugerens opmærksomhed på usikkerheden. Supplerende oplysninger har ingen indvirkning på konklusionsafsnittet.

I situation 2 skal revisor tage et forbehold for manglende oplysninger i sin påtegning. Forbeholdet er væsentlig men ikke gennemgribende for et regnskab som helhed. Dette medfører, at revisor skal udtrykke en konklusion med forbehold.

I situation 3 og 4 skal revisor tage et forbehold, da revisor er uenig i anvendelse af regnskabsprincippet. Manglende opfyldelse af going concerns forudsætning er som udgangspunkt væsentlig og gennemgribende for et regnskab som helhed. Derfor skal revisor som følge heraf udtrykke en afkræftende konklusion.

I analysen er der gennemgået 26 revisionspåtegninger. 17 ud af 26 revisionspåtegningerne indeholdt fejl. Fejlene som formelle fejl hvor det formelle krav i forhold til en standardrevisionspåtegning ikke er overholdt. Der er tale om basale fejl, hvor der er indikation af, at kvalitetssikringsprocessen har fejlet, da disse fejl ikke er blevet opfanget. Derudover var der også fejl af karakteren med indholdsmæssig betydning. Det vil sige en fejl, der kan have betydning for budskabet for en revisors påtegning.

De formelle fejl bidrager ikke til fejlopfattelse hos regnskabsbrugeren, men det fremmer heller ikke forståelsen. Derimod har de indholdsmæssige fejl haft en betydning for revisors budskab i revisionspåtegningerne. Der er observeret et tilfælde, hvor en revisionspåtegning indeholdt en forkert konklusion. Revisor havde i situationen taget et forbehold for årsrapporten, der er aflagt under forudsætning for fortsat drift, men konkluderer fejlagtig, at årsrapporten giver et retvisende billede. Derudover er det observeret, at revisorerne i visse situationer har forsøgt at opveje mangelfulde ledelsesberetninger med beskrivelse i supplerende oplysninger, hvor der er tale om en præcisering eller fortolkning af ledelsesberetningerne. I disse situationer skulle revisorerne have taget et forbehold for mangelfulde eller utilstrækkelige redegørelser af going concern af ledelsen.

Revisionsvirksomhederne har et ansvar for at etablere et kvalitetssikringssystem, der skal sikre at afgivne erklæringer er passende efter omstændigheder. Dette omfatter bl.a. en kvalitetsgennemgang af risikofyldte sager, som medfører going concern overvejelser. Gennemgangen bør sikre, at påtegningen er formuleret i overensstemmelse med de gældende lovgivninger. Analysen indikerer, at kvalitetsgennemgangen hos revisionsvirksomheder til de afgivne revisionspåtegninger ikke har været tilstrækkelig udført, da fejlene ikke blev opfanget under kvalitetssikringsgennemgangen.

10. Perspektivering

Ud fra de gennemgåede revisionspåtegninger i afhandlingen, så danner der sig et billede af kvalitetsgennemgangen, som enten har fejlet eller ikke har været udført i et tilstrækkeligt omfang. Det hjælper ikke ligefrem på branchens image, når revisionspåtegningerne er fyldt med fejl i et risikofyldt og afgørende område som en virksomheds evne til at fortsætte driften. Det vil kun kræve én dårlig sag, før det bliver taget op i medierne, så vil branchen være under større fokus. Dette er sket bl.a. med Roskilde Bank sagen.

Problemstillingerne omkring udformning af passende erklæring til sager, der involverer going concern, er noget, bl.a. Revisortilsynet har haft som et særligt fokusområde i forbindelse med tilsynets kvalitetskontrol 2010⁷⁸.

Revisortilsynets opgave er at kontrollere, om revisionsvirksomheder lever op til revisorlovens krav om uafhængighed og kvalitet, når de foretager revision eller afgiver erklæringer i øvrigt.

Sammenlignet med 2009 er Revisortilsynet i 2010 kontrollen i højere grad stødt på mangelfulde kvalitetsstyringssystemer. På virksomhedsniveau (revisionsvirksomheder der blev udvalgt til kontrol) kunne tilsynet konstatere de hyppigste fejl typer til at være⁷⁹:

- de etablerede kvalitetsstyringssystemer ikke anvendes på erklæringsopgaver
- intern efterfølgende kontrol (overvågning i kvalitetsstyringssystem) er ikke udført
- mangler i revisionsvirksomhedens kvalitetsstyringssystems procedurer for løsningen af erklæringsopgaver.

Fejlene på virksomhedsniveau havde en effekt på enkeltsagsniveau, hvor tilsynet bl.a. kunne konstatere alvorlige fejl i de afgivne erklæringer. En af de hyppigste forekomne fejl i erklæringerne var bl.a. manglende forbehold/supplerende oplysninger vedrørende forudsætning om fortsat drift⁸⁰.

Revisionsbranchen har fortsat en udfordring med, at enkelte virksomheder ikke har et ordentligt kvalitetsstyringsystem, hvilket bekræftes af Revisortilsynets redegørelse. Dette ses også i afhandlin-

⁷⁸ Redegørelse om Revisionstilsynets kvalitetskontrol 2010, side 13.

⁷⁹ Redegørelse om Revisionstilsynets kvalitetskontrol 2010, side 11

⁸⁰ Redegørelse om Revisionstilsynets kvalitetskontrol 2010, side 12

gens analyse af revisionspåtegningerne, hvor fejlene ikke er blevet opfanget i forbindelse med en kvalitetsgennemgang.

Revisortilsynet vil fortsat have going concern som et fokusområde i 2011 kontrollen⁸¹. Tilsynets kontrol må anses som værende et vigtigt redskab for revisionsbranchens håndtering af udfordring med problemstillingerne omkring kvalitetsstyresystem. Kontrollen kan dog ikke stå alene, men må suppleres med noget mere præventive, såsom uddannelse, løbende opdateringskurser samt efteruddannelseskursus til revisorer.

⁸¹ Redegørelse om Revisionstilsynets kvalitetskontrol 2010, side 13

11. Litteraturliste

Bøger, rapporter og publikationer

Nørby-udvalget	Nørby-udvalgets rapport om Corporate Governance i Danmark 2001
PriceWaterhouseCoopers	Oversigt, Inspiration, Viden – Regnskabshåndbogen 2011
Ermann, Nazim Semovski, Büelent	CMA kandidatafhandling, Revisionskomitéer i danske børsnoterede selskaber – ud fra et Corporate Governance – perspektiv 2005
Füchsel, Kim Lunden, Martin Tjørnelund Thomsen, Ole	Revisors skriftlige erklæringer 3. udgave 2010 Thomsen Reuters
Revisornævnet	Sag nr. 51/2010 – 29. juni 2011
Foreningen af Statsautoriserede Revisorer – Revisionsteknisk Udvalg	REVU's udtalelse om den uafhængige revisors erklæringer uden modifikationer og supplerende oplysninger ved revision af et fuldstændigt regnskab med generelt formål November 2011
Revisortilsynet	Redegørelse om Revisortilsynets kvalitetskontrol 2010 24. oktober 2011

Love, vejledninger og standarder

Internationale Standard om Revision, ISA 200 - Den uafhængige revisors overordnede mål og revisionens gennemførelse i overensstemmelse med Internationale standarder om revision	Foreningen af Statsautoriserede Revisorer Thomson Reuters Professional A/S
Internationale Standard om Revision, ISA 220 - Kvalitetsstyring ved revision af regnskaber	Foreningen af Statsautoriserede Revisorer Thomson Reuters Professional A/S
Internationale Standard om Revision, ISA 320 - Væsentlighed ved planlægning og udførelse af en revision	Foreningen af Statsautoriserede Revisorer Thomson Reuters Professional A/S
Internationale Standard om Revision, ISA 570 – Fortsat drift (Going Concern)	Foreningen af Statsautoriserede Revisorer Thomson Reuters Professional A/S
Internationale Standard om Revision, ISA 700 – Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab	Foreningen af Statsautoriserede Revisorer Thomson Reuters Professional A/S
Internationale Standard om Revision, ISA 705 – Modifikationer til konklusionen i den uafhængige revisors erklæring	Foreningen af Statsautoriserede Revisorer Thomson Reuters Professional A/S
Internationale Standard om Revision, ISA 706 – Supplerende oplysninger vedrørende forståelse af regnskabet og supplerende oplysninger vedrørende forståelse af revisionen i den uafhængige revisors erklæring	Foreningen af Statsautoriserede Revisorer Thomson Reuters Professional A/S
Internationale Standard om Kvalitetsstyring, ISQC 1 – Kvalitetsstyring i firmaer, som udfører revision og review af regnskaber, andre erklæringsopgaver med sikkerhed samt beslægtede opgaver	Foreningen af Statsautoriserede Revisorer Thomson Reuters Professional A/S
Regnskabsvejledning 1 - Årsrapporten, dens formål og indhold	FSRs Revisionstekniske Udvalg Marts 2002 Thomson Reuters Professional A/S

Vejledning om bekendtgørelsen om godkendte revisorers erklæringer (erklæringsbekendtgørelsen)	Erhvervs- og Selskabsstyrelsen 24. marts 2009
Retningslinjer for revisors etiske adfærd (Etiske regler for revisorer) 2010	Foreningen af Statsautoriserede Revisorer og Danske Revisorforening December 2010 Thomson Reuters Professional A/S
Begrebsramme for erklæringsopgaver med sikkerhed	FSRs Revisionstekniske Udvalg Januar 2005
Bekendtgørelse 2008-06-26 nr. 668 om godkendte revisorers erklæringer (erklæringsbekendtgørelsen)	Erhvervs- og Selskabsstyrelsen Thomson Reuters Professional A/S
Lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (revisorloven)	Karnov Group Denmark A/S
Årsregnskabsloven	Karnov Group Denmark A/S
Yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning (Bilag til Internationale Standarder om Revision)	FSRs Revisionstekniske Udvalg April 2011
Revisionsudtalelse (UR) nr. 2007-3	FSRs Revisionstekniske Udvalg April 2007

Artikler

Renge, Morten S. Jepsen, Charlotte	Leder – Kritik af revisorerne - igen Revisions & Regnskabsvæsen nr. 8 2011
Experian	2009 sætter rekord for antallet af konkurser - pressemeddelelse af 5. januar 2010

Hjemmesider og links

<http://finans-dyn.tv2.dk/nyheder/article.php/id-19361211:roskilde-bank-mist%C3%A6nkt-for-regnskabsfusk.html>

<http://erhverv.nnmarkedsdata.dk>

<http://www.fsr.dk/>

12. Bilagsfortegnelse

Bilagsnr.	Bilagsbeskrivelse
------------------	--------------------------

1	Opslag fra Navne & Numre Erhverv
2	Databasen til analysen
3	Ledelsesberetning samt revisionspåtegning til regnskab nr. 78
4	Oversigt over fejl
5	Ledelsesberetning og revisionspåtegning til regnskab nr. 55
6	Ledelsesberetningen til regnskab nr. 69
7	Årsrapporter for alle de udvalgte virksomheder (CD-Rom)

13. Bilag

Bilag 1 - Opslag fra Navne & Numre Erhverv

Nr.		CVR-nr.	Antal ansatte	Omsætning (1.000 kr.)	Balance (1.000 kr.)
1		73099013	86	157.491	124.519
2		16999695	-	-	45.472
3		27568025	35		240.728
4		15288337	22	14.036	147.686
5		18999803	3	238.142	103.035
6		29153531	-		62.124
7		73444616	1	675	45.699
8		73314011	124	131.409	73.183
9		29722617	28	-	76.739
10		13414807	5	256.388	60.069
11		27931898	6		51.090
12		82576428	54		47.762
13		25477065	-	15.453	62.831
14		25281985	-		42.879
15		26554144	7		44.371
16		10000254	60		59.628
17		27187528	-		45.683
18		29524076	-		55.663
19		20991305	11		41.248
20		26426723	27	79.236	41.389
21		31060567	25		41.927
22		67192311	274	229.763	279.025
23		18876531	8		43.326
24		27226663	52		66.715
25		21169102	32		48.356
26		20854197	82		102.855
27		26903270	61		73.901
28		28712480	-		87.726
29		46595513	43		42.358
30		28671601	-		196.880
31		73639816	-		200.257
32		24212688	15		37.620
33		19530140	49		47.233
34		21415340	-		40.453
35		41800410	78		38.947
36		78853611	17		45.969
37		28678967	71		85.512
38		29012830	12		49.917
39		29244049	-	4.717	78.148
40		30575105	1	31.741	457.268
41		13550441	171	164.156	64.303
42		13258007	-	4.920	57.593
43		25559096	103		128.657
44		21466638	-		43.001
45		27048587	20	1.560	317.871
46		18309246	40		46.276
47		25627199	25		131.501
48		30496922	53		236.526
49		70956810	-	6.076	112.983
50		30351118	-	1.958	150.163
51		10153298	1	145	158.911
52		26257921	3		207.000
53		24226417	-		43.094
54		26404665	197		98.730

Nr.		CVR-nr.	Antal ansatte	Omsætning (1.000 kr.)	Balance (1.000 kr.)
55		10089522	77	173.154	62.058
56		76251614	35		47.618
57		10298199	153	501.390	172.492
58		26160251	120		68.744
59		29190127	-		40.077
60		41368918	421	589.517	317.085
61		28322925	36	53.532	77.815
62		29217890	155	446.440	13.147.956
63		32140998	-		80.678
64		16817740	37	50.633	49.642
65		30579666	24		54.713
66		19733041	84	373.521	122.052
67		28696930	2		59.848
68		54523912	100	214.119	324.769
69		18070405	35		103.434
70		21716243	-	-	72.715
71		18243830	36		59.275
72		49859619	-		41.820
73		28310455	34		37.079
74		29972591	-	655	45.570
75		19371476	40		93.637
76		21928097	35		60.219
77		26141273	71		143.899
78		25052994	41	41.305	173.222
79		10011558	53		177.121
80		43689711	46		39.018
81		81305110	77		58.925
82		37573612	49		48.832
83		21027642	1		246.224
84		17559974	3		100.551
85		10131863	7		43.620
86		29424004	35		114.887
87		12563809	71	52.254	63.566
88		28312806	22		57.674
89		75974914	100		83.194
90		19110079	107		135.305
91		46099117	209	245.708	281.266
92		14411887	-		66.118
93		27553672	-		51.460
94		38683810	171	309.325	131.019
95		19591387	52		47.550
96		20567430	-		66.852
97		13552479	1	8.930	125.754
98		26046955	9		204.006
99		28480415	4	13.600	207.135
100		28697406	-	8.342	97.697
101		29195269	-	3.827	47.893
102		29204683	-		58.926
103		29211035	2		120.411
104		29852650	-		54.448
105		82567917	85		127.747
106		13703299	110		75.582
107		29635811	68		68.511
108		16436674	65	167.890	46.448

Nr.		CVR-nr.	Antal ansatte	Omsætning (1.000 kr.)	Balance (1.000 kr.)
109		66934128	77		66.152
110		20108231	1		57.099
111		31367743	1		38.178
112		25133269	1		48.111
113		75187815	6	25.006	324.263
114		30489411	77		60.005
115		30833627	-		42.241
116		10498899	343	542.149	234.874
117		27742734	97		85.064
118		13853584	-	1.132	37.589
119		10150027	-		36.991
120		12908180	87		40.683
121		40172319	273	490.967	9.777.334
122		36452013	1		98.622
123		20014598	16	76.743	338.419
124		28710240	-	-	244.210
125		10904390	66	163.362	1.750.009
126		13707677	7		71.169
127		29178887	105	141.396	112.843
128		29618100	-		178.203
129		31271746	-		51.217
130		11965970	60		45.542
131		21763578	51		57.543
132		29442630	-		66.682
133		68544319	40		53.844
134		88555813	70	68.423	44.887
135		81880913	37		39.035
136		27025765	-		42.648
137		28316135	25		37.918
138		26306825	26		37.164
139		14669000	655	2.092.100	32.786.700
140		27357024	32	25.173	37.920
141		30614100	-	14.453	190.528
142		21274135	25		41.249
143		27481574	-	-	309.780
144		27481590	35		45.314
145		28320299	-		300.408
146		15773928	534	2.139.913	33.628.513
147		12379293	-		63.372
148		76800014	1		213.390
149		16239038	123	195.850	90.215
150		20074841	60		69.578
151		26679745	2		49.343
152		10135524	1		112.002
153		28982194	-		77.183
154		29417091	-		188.898
155		30207998	4		82.710
156		30730461	7		66.313
157		31052696	35		350.808
158		31760321	-	5.160	94.166
159		20323949	-		47.403
160		26550742	49		40.377
161		27094295	14	14.913	134.280
162		30911776	-	4.037	115.074

Nr.		CVR-nr.	Antal ansatte	Omsætning (1.000 kr.)	Balance (1.000 kr.)
163		30911733	-	4.415	57.064
164		30911431	-	34	282.227
165		27908608	-		55.636
166		30589033	-		44.234
167		27216943	-	10	50.024
168		27382673	1		116.511
169		27640370	-	531	70.850
170		26989337	15	10.741	65.566
171		21240532	3	4.169	69.419
172		26257662	-		48.496
173		27344550	2	8.070	162.020
174		12852630	59		52.176
175		25083121	-		63.774
176		15081872	4	5.644	79.168
177		18252988	-		496.101
178		27918638	-		46.640
179		28980396	-		100.923
180		27490522	7		46.342
181		27074995	-		37.317
182		77967613	-		43.703
183		10159512	-		75.575
184		30492811	4		52.979
185		29827419	4		39.382
186		12837097	1		38.481
187		15734337	1		145.594
188		27527256	-		42.419
189		27961487	-	2.099	41.486
190		30566831	-		39.825
191		19626547	4		39.179
192		28121164	-		114.261
193		27961134	-		105.281
194		26275598	1	2.393	53.859
195		28861346	1	5.226	52.880
196		30593014	-	4.266	44.369
197		30567366	-		38.683
198		20402148	-	4.713	55.101
199		28965230	-	9.713	130.023
200		28129513	-		95.128
201		70855828	5	347	135.138
202		10179041	-	-	55.194
203		12057377	-	2.183	61.531
204		10615046	4		79.249
205		19903095	11	17.873	406.922
206		27513166	-		71.151
207		26710863	1		5.191.870
208		31370701	-		43.353
209		42525812	81	485.433	89.983
210		18356201	10	53.934	152.471
211		19961672	-		54.425
212		29149704	-		43.417
213		29799326	-		68.517
214		12377304	-	1.907	38.712
215		21126209	-		55.919
216		20126647	-		81.922

Nr.		CVR-nr.	Antal ansatte	Omsætning (1.000 kr.)	Balance (1.000 kr.)
217		27298400	-		47.472
218		82416412	1		107.450
219		10283108	4		235.519
220		28703775	1		58.773
221		30589203	1		50.267
222		27555853	4		74.678
223		28675720	-	1.780	36.661
224		21024902	-		160.389
225		21011770	-		84.391
226		28107242	-		56.276
227		27138446	1		53.592
228		21842907	-		40.804
229		78534915	2		78.187
230		27324770	7		156.386
231		28989490	-		60.091
232		12283474	-		66.003
233		29840156	-		44.308
234		28671407	-	6.485	83.384
235		14691537	7		56.088
236		26521122	-		140.413
237		25349733	2		44.489
238		21441694	-	1.741	53.740
239		21600148	-		37.303
240		12601344	1	2.555	183.493
241		18920689	-		70.567
242		29134979	13	91.255	152.002
243		27527612	-	3.048	91.207
244		29975000	-	6.719	182.865
245		29975027	-	-	44.962
246		79167312	1		286.729
247		36782315	2	345	120.199
248		13988277	-		54.419
249		27515193	3		143.725
250		12850484	-	-	76.341
251		28327579	-		80.841
252		26717973	1		56.270
253		29183198	-		36.603
254		15827882	7		63.294
255		10101123	3		103.946
256		27188591	-	2.064	138.634
257		27190529	-	6.781	56.372
258		28311044	3	7.076	115.940
259		29418616	-		153.493
260		29421781	-		329.751
261		29421862	-		57.115
262		29913749	2		51.867
263		31485223	-		257.341
264		31485258	-		78.454
265		31875048	-		101.156
266		66976718	2	1.076	43.441
267		87868028	-	413	70.150
268		27178618	1	910	591.715
269		27178634	-		69.612
270		27452841	-		173.551
271		27924549	-	180	102.863
272		29924716	9	4.068	575.635
273		30272722	-	-	82.862
274		31177928	-		63.267

Bilag 2 - Databasen til analysen

Nr.	CVR-nr.	Aflagt efter ÅRL	Blanke påtegninger	Forbehold vedr. going concern	Forbehold vedr. øvrige forhold	Suppl. vedr. going concern	Suppl. Vedr. øvrige forhold
1	73099013	ÅRL					x
3	27568025	ÅRL				x	
8	73314011	ÅRL	x				
12	82576428	ÅRL	x				
16	10000254	ÅRL	x				
22	67192311	ÅRL				x	
24	27226663	ÅRL				x	
25	21169102	ÅRL	x				
26	20854197	ÅRL	x				
27	26903270	ÅRL	x				
29	46595513	ÅRL	x				
33	19530140	ÅRL				x	
35	41800410	ÅRL				x	x
37	28678967	ÅRL	x				
41	13550441	ÅRL	x				
43	25559096	ÅRL	x				
46	18309246	ÅRL				x	
48	30496922	ÅRL					x
54	26404665	ÅRL	x				
55	10089522	ÅRL				x	
56	76251614	ÅRL		x	x		
57	10298199	ÅRL	x				
58	26160251	ÅRL	x				
60	41368918	ÅRL				x	
61	28322925	ÅRL				x	
62	29217890	IFRS					
64	16817740	ÅRL				x	
66	19733041	ÅRL				x	
68	54523912	ÅRL				x	
69	18070405	ÅRL			x	x	
71	18243830	ÅRL	x				
73	28310455	ÅRL		x			
75	19371476	ÅRL	x				
76	21928097	ÅRL	x				
77	26141273	ÅRL	x				
78	25052994	ÅRL				x	
79	10011558	ÅRL	x				
80	43689711	ÅRL	x				
81	81305110	ÅRL				x	
82	37573612	ÅRL	x				
86	29424004	ÅRL	x				
87	12563809	ÅRL	x				
89	75974914	ÅRL				x	
90	19110079	ÅRL	x				
91	46099117	ÅRL	x				
94	38683810	ÅRL	x				
95	19591387	ÅRL	x				
105	82567917	ÅRL					x

Nr.		CVR-nr.	Aflagt efter ÅRL	Blanke påtegninger	Forbehold vedr. going concern	Forbehold vedr. øvrige forhold	Suppl. vedr. going concern	Suppl. Vedr. øvrige forhold
106		13703299	ÅRL				x	x
107		29635811	ÅRL					x
108		16436674	ÅRL				x	x
109		66934128	ÅRL				x	
114		30489411	ÅRL	x				
116		10498899	IFRS	x				
117		27742734	ÅRL	x				
120		12908180	ÅRL	x				
121		40172319	IFRS	x				
125		10904390	IFRS	x				
127		29178887	ÅRL	x				
130		11965970	ÅRL	x				
131		21763578	ÅRL	x				
133		68544319	ÅRL	x				
134		88555813	ÅRL	x				
135		81880913	ÅRL				x	
139		14669000	IFRS		x		x	
140		27357024	IFRS			x		x
144		27481590	ÅRL				x	
146		15773928	IFRS	x				
149		16239038	ÅRL				x	
150		20074841	ÅRL	x				
157		31052696	ÅRL	x				
160		26550742	ÅRL			x	x	x
174		12852630	ÅRL	x				
209		42525812	ÅRL		x	x		x

Bilag 3 - Ledelsesberetning samt revisionspåtegning til regnskab nr. 78

Ledelsesberetning

Præsentation af virksomheden

Danske Telecom er en infrastrukturbaseret teleoperatør med fokus på Internet-, IP-, Voice og datakommunikationstjenester og -løsninger. Koncernen leverer sine tjenester på flere forskellige teknologiske platforme - kobber, fibre og gennem luften, hvor koncernen benytter sig af landsdækkende licenserede frekvensbånd i 2.5GHz, 3.5GHz, 3.6GHz og 26GHz båndene. Løsningerne er bedre kendt under betegnelsen ADSL, FTTB, Fixed/Mobile WiMAX, FWA samt Radio-kædeløsninger. Koncernen leverer services og løsninger med hastigheder fra 1 Mbit/s og helt op til 1 Gbit/s. Koncernen råder over et landsdækkende fiberbaseret transmissionsnet, der løber langs det danske jernbanenet, og forbinder alle de største danske byer, hvor Danske Telecom har dækning. Danske Telecoms position som alternativ leverandør understøttes til fulde af denne strategi, der gør Danske Telecom i stand til at levere primære eller sekundære forbindelser til partnere og kunder uafhængigt af andre leverandørers netværk.

Koncernen leverer sine services og løsninger til private forbrugere, erhvervs- og offentlige virksomheder samt til andre ISP'ere og teleoperatører. I 2007 vandt Danske Telecom SKI-udbuddet 02.08 og er officiel godkendt teleleverandør til Stat, Amt og Kommuner for en periode på 3 år.

Vores position "Alternative Netværk til Professionelle" er blevet styrket i løbet af 2008 og forventes yderligere styrket de kommende år. Selskabets målsætning forbliver at levere "... den bedste oplevelse..." til sine kunder, medarbejdere og aktionærer.

Management's Review

Business activities and mission

Danske Telecom is an infrastructure-based telecom operator focusing on Internet, IP, Voice and datacom services and solutions. The Group provides its services over a variety of technological platforms, including copper, fiber and wireless, making use of nationwide licensed frequencies in the 2.5GHz, 3.5GHz, 3.6GHz and 26GHz bands. These solutions are better known as ADSL, FTTB, Fixed/Mobile WiMAX, FWA and Microwave solutions. The Group provides services and solutions with speeds ranging from 1 Mbit/s to 1 Gbit/s. The Group works a nationwide fiber-based transmission network running alongside the Danish railways, connecting all the major Danish cities covered by Danske Telecom. Danske Telecom's position as an alternative supplier is fully supported by this strategy, which enables the Company to supply primary or secondary connections to partners and clients independently of other suppliers' networks.

The Group supplies services and solutions to private consumers, businesses and public organizations as well as other ISPs and telecom operators. In 2007, Danske Telecom won the SKI contract 02.08 and was approved as an official supplier of tele and datacom services to the public sector for a period of three years.

Our position, "Alternative Networks to Professionals", was reinforced in 2008 and is expected to strengthen further in the coming years. The Group's ambition remains to supply "... the best experience ..." to its customers, employees and shareholders.

Ledelsesberetning - fortsat

Udviklingen i økonomiske aktiviteter og forhold

Koncernens samlede omsætning i 2008 blev kr. 41,3 mio., en nedgang på 8,5% i forhold til 2007. Baggrunden for denne nedgang er specielt den skærpede konkurrence på privatmarkedet karakteriseret af faldende priser og stigende churn. Omsætningen på privatmarkedet faldt med 21,8% i forhold til 2007. På erhvervssegmentet oplevede selskabet en positiv udvikling i omsætningen på 2,6% i forhold til 2007. På trods af denne nedgang i omsætning leverede koncernen en bruttofortjeneste på kr. 21,2 mio., hvilket er på niveau med 2007.

2008 blev året, hvor Danske Telecom for første gang leverer et positivt EBITDA-resultat for hele året på kr. 627.835. Denne udvikling er yderst positiv og koncernens ledelse forventer at kunne fortsætte den positive udvikling på driften i 2009 og fremover.

Årets resultat udviser et underskud på kr. 38 mio., hvilket repræsenterer en lille tilbagegang på kr. 1,7 mio. sammenlignet med 2007. Koncernens balance pr. 31. december 2008 udviser en egenkapital på kr. 59,8 mio., hvilket er en fremgang på kr. 20,3 mio. med en samlet aktivmasse på kr. 161,7 mio.

Ledelsen vurderer 2008-resultatet som rimeligt tilfredsstillende baseret på det positive EBITDA-resultat samt fastholdelse af 2007-niveauet for bruttofortjeneste og nettoresultat i et marked, der påvirkes af den generelle finansielle krise og deraf afledte real økonomiske afmatning.

Usædvanlige risici

Der er ikke kendskab til usædvanlige risici.

Management's Review - continued

Business review

The Group reported total revenue of DKK 41.3 million in 2008, down 8.5% on 2007. The decline can primarily be ascribed to tougher competition in the private market with falling ARPU and increasing churn rates. Private market revenue dropped by 21.8% relative to 2007. In the business segment, on the other hand, revenue grew by 2.6% over 2007. Despite the lower revenue, the Group realized a gross profit of DKK 21.2 million, in line with 2007.

In 2008, Danske Telecom delivered a positive EBITDA result of DKK 627,835 for the first time. Management expects to improve the EBITDA margin in 2009 and beyond.

The net result for 2008 show a loss of DKK 38 million, a slight setback of DKK 1.7 million compared with 2007. The consolidated balance sheet at 31 December 2008 shows equity of DKK 59.8 million, an increase of DKK 20.3 million, and total assets of DKK 161.7 million.

Management finds the 2008 result reasonably satisfactory based on the positive EBITDA result and a gross profit and net result in line with 2007 despite a market affected by the global financial crisis and resulting economic downturn.

Unusual risks

The Group is not exposed to any known unusual risks.

Ledelsesberetning - fortsat

Væsentlige begivenheder og forholds indflydelse på årsregnskabet

I september 2008 solgte Clearwire sin andel i Danske Telecom til DT Opportunity Fund. I forbindelse med denne transaktion udstedte selskabet nye aktier og konverterede gæld til en samlet værdi af kr. 60 mio. Derved blev DT Opportunity Fund ny majoritetsaktionær i selskabet.

Bevægelser på egenkapitalen

I forbindelse med ændringerne i aktionærkredsen er der foretaget udvidelser af selskabskapitalen med t.kr. 4.173. Omkostningerne til disse kapitaludvidelser er ført direkte på egenkapitalen med t.kr. 2.073.

Årets resultat sammenholdt med tidligere udtrykte forventninger

Koncernens forventninger til 2008 var en tiltagende konkurrence på bredbåndsmarkedet, hvilket netop har påvirket koncernens nettoomsætning.

Koncernen forventede endvidere et betydeligt forbedret EBITDA-resultat. Med en stigning fra minus t.kr. 760 i 2007 til et positivt EBITDA på t.kr. 628 for 2008 anser ledelsen EBITDA-resultatet for tilfredsstillende.

Usikkerhed ved indregning og måling

Selskabet har foretaget nedskrivningstest af henholdsvis anlægsaktiver og udskudt skatteaktiv baseret på forventningerne som anført under "Forventet udvikling" nedenfor. På baggrund heraf har ledelsen ikke fundet anledning til nedskrivninger, idet det bemærkes, at et sådant skøn naturligvis er behæftet med usikkerhed.

Management's Review - continued

Effect on the financial statements of significant events and matters

In September 2008, Clearwire sold its shareholding in Danske Telecom to DT Opportunity Fund. In connection with this transaction, the Company issued new shares and converted debt total worth DKK 60 million, making DT Opportunity Fund a majority shareholder.

Changes in equity

In connection with the shareholder reshuffle, the Company's share capital was increased by DKK 4,173 thousand. The costs relating to the capital increase, DKK 2,073 thousand, were recognized directly in equity.

Net profit/loss for the year compared with previously expressed expectations

The Group anticipated intensifying competition in the broadband market in 2008, which did in fact impact Group revenue.

The Group also expected a significantly improved EBITDA result. Improving from a loss of DKK 760 thousand in 2007 to a positive DKK 628 thousand for 2008, management considers the EBITDA result satisfactory

Recognition and measurement uncertainties

The Company prepared impairment tests of fixed assets and the deferred tax asset based on the expectations detailed in "Outlook" below. Based on this, Management has not found cause to set up reserves, though it is noted that obviously such estimate is subject to uncertainties.

Ledelsesberetning - fortsat

Usædvanlige forhold

Der er ikke indtruffet usædvanlige forhold i 2008, der væsentligt påvirker årets resultat.

Going concern

Selskabet forventer et behov for tilførsel af yderligere likviditet i løbet af 2009 og forventer at levere et cash positivt resultat i slutningen af året, jf. budgettet. Forventningen baserer sig primært på aftalte tilpasninger af omkostningerne samt omlægning af selskabets leasingaftaler. Der er indgået aftale med kreditinstitut om ydelse af finansiering på kr. 25 millioner, og ledelsen forventer denne aftale underskrevet og tiltrådt af alle aktionærer i maj/juni 2009. Ledelsen har på baggrund heraf valgt at aflægge årsregnskabet på going concern basis.

Begivenheder efter balancedagen

Der er efter regnskabsårets afslutning ikke indtruffet begivenheder, der væsentligt vil kunne påvirke vurderingen af koncernens finansielle stilling.

Forventet udvikling

Omsætningen i 1. kvartal 2009 blev kr. 9,5 mio., hvilket er 10% over budget.

I 2009 forventer ledelsen yderligere tiltagende konkurrence på det private bredbåndsmarked. Fokus vil derfor være på en styrkelse af det eksisterende og fortsat voksende erhvervssegment. Udvikling af nye innovative og værdigenererende produkter og tjenester med klare strategiske fordele ift. erhvervskunderne vil være i fokus for at sikre og udvide den eksisterende kundebase. Selskabets ledelse vil løbende tilpasse omkostningerne og forventer på denne baggrund et positivt og forbedret driftsresultat (EBITDA) i forhold til 2008.

Management's Review - continued

Unusual matters

No unusual events occurred in 2008 which significantly affected the result for the year.

Going concern

The Company assumes a need for additional funding during 2009 and expects positive cash flow by the end of 2009 in accordance with the budget. This assumption is based on agreed adjustment of expenses incl. restructuring of its leasing agreements. Agreements are currently being entered into, whereby a banking institution is providing financing of DKK 25 million and management expects signing by all shareholders in May/June 2009. On this basis management is submitting the Annual Report 2008 on a going concern basis.

Post balance sheet events

No post balance sheet events have occurred, which could materially affect the assessment of the Group's financial position.

Outlook

Revenues in the first quarter of 2009 were DKK 9.5 million, which is 10% above the budget.

In 2009, management expects even stronger competition in the private broadband market and will therefore work to strengthen the existing business segment. Focus will be on development of new services and business areas with clear strategic benefits for business clients in an effort to retain and broaden the existing customer base. The management of the Company will adjust operating costs and expects an improved EBITDA result relative to 2008.

Ledelsesberetning - fortsat

Koncernen er p.t. i færd med at gennemføre test i København af den seneste 4G-teknologi inden for Mobile Data med anvendelse af den globale Mobile WIMAX 802.16m (Wave2) standard.

I 2009 forventes der en yderligere konsolidering i markedet og Danske Telecom vil være åben for strategiske partnerskaber eller sammenlægning med udvalgte infrastruktur-, indholds- og tjenesteleverandører. Partnerskaber der kan levere større værdi til kunderne og aktionærerne.

Management's Review - continued

The Group is currently testing the latest 4G Mobile Data technology based on the Global Mobile WIMAX 802.16m (Wave2) standard.

2009 is expected to see further consolidation in the market, and Danske Telecom is open to strategic partnerships or alliances with selected infrastructure, content and service providers in order to improve the value proposition offered to customers and shareholders.

Den uafhængige revisors påtegning

Vi har revideret årsrapporten for Danske Telecom A/S for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2008, omfattende ledelsespåtegning, ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter for såvel koncernen som moderselskabet samt pengestrømsopgørelse for koncernen. Årsrapporten aflægges efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsrapporten

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsrapporten på grundlag af vores revision. Vi har udført vores revision i overensstemmelse med danske revisionsstandards. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsrapporten. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsrapporten, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for virksomhedens udarbejdelse og aflæggelse af en årsrapport, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandlingerne, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol.

Independent Auditors' Report

We have audited the Annual Report of Danske Telecom A/S for the financial year ended 31 December 2008, which comprises the Statement of the Supervisory and Executive Boards on the Annual Report, the Management's Review, a summary of significant accounting policies, the income statement, balance sheet, statement of changes in equity and notes for the Group as well as for the Parent Company and the consolidated cash flow statement for the year then ended. The Annual Report has been prepared in accordance with the Danish Financial Statements Act.

The Supervisory and Executive Boards' Responsibility for the Annual Report

The Supervisory and Executive Boards are responsible for the preparation and fair presentation of this Annual Report in accordance with the Danish Financial Statements Act. This responsibility includes: designing, implementing and maintaining internal control relevant to the preparation and fair presentation of an Annual Report that is free from material misstatement, whether due to fraud or error; selecting and applying appropriate accounting policies; and making accounting estimates that are reasonable in the circumstances.

Auditor's Responsibility and Basis of Opinion

Our responsibility is to express an opinion on this Annual Report based on our audit. We conducted our audit in accordance with Danish Standards on Auditing. Those standards require that we comply with ethical requirements and plan and perform the audit to obtain reasonable assurance whether the Annual Report is free from material misstatement.

An audit involves performing procedures to obtain audit evidence about the amounts and disclosures in the Annual Report. The procedures selected depend on the auditors' judgement, including the assessment of the risks of material misstatement of the Annual Report, whether due to fraud or error. In making those risk assessments, the auditor considers internal control relevant to the entity's preparation and fair presentation of the Annual Report in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the entity's internal control.

Den uafhængige revisors påtegning - fortsat

En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige samt en vurdering af den samlede præsentation af årsrapporten.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af koncernens og moderselskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2008 samt af resultatet af koncernens og moderselskabets aktiviteter og koncernens pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2008 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Supplerende oplysninger

Uden det har påvirket vores konklusion, gør vi opmærksom på beskrivelsen i ledelsesberetningen, hvor ledelsen redegør for forudsætningerne for fortsat drift.

Uden det har påvirket vores konklusion, gør vi opmærksom på beskrivelsen i ledelsesberetningen vedrørende usikkerhed ved indregning og måling, hvor ledelsen redegør for overvejelserne bag de foretagne nedskrivningstest og usikkerhed hermed.

Independent Auditors' Report - continued

An audit also includes evaluating the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates made by the Supervisory and Executive Boards, as well as evaluating the overall presentation of the Annual Report.

We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our audit opinion.

The audit did not result in any qualification.

Opinion

In our opinion, the Annual Report gives a true and fair view of the Group's and the Parent Company's financial position at 31 December 2008 and of the results of the Group's and the Parent Company's operations and the consolidated cash flow for the financial year then ended in accordance with the Danish Financial Statements Act.

Emphasis of matters

Without qualifying our opinion, we refer to the description in the Management's Review in which management explains the assumptions related to going concern.

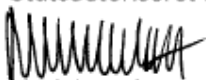
Without qualifying our opinion, we refer to the description in the Management's Review regarding recognition and measurement uncertainties where management explains the considerations related to impairment tests.

København, den 29. maj 2009

Copenhagen 29 May 2009

Ernst & Young

Statsautoriseret Revisionsaktieselskab

Mark Leerdrup

statsautoriseret revisor

State Authorised Public Accountant

Bilag 4 – Oversigt over fejl

Nr.		CVR-nr.	Formelle fejl	Indholdsmæssige fejl
3		27568025	I/A	I/A
22		67192311	I/A	I/A
24		27226663	I/A	I/A
33		19530140	3	1
35		41800410	I/A	4
46		18309246	3	4
55		10089522	2,3	1
56		76251614	1,3	3
60		41368918	I/A	I/A
61		28322925	I/A	I/A
64		16817740	3	1
66		19733041	I/A	I/A
68		54523912	I/A	I/A
69		18070405	1,2,3	4
73		28310455	1	I/A
78		25052994	3	I/A
81		81305110	I/A	I/A
89		75974914	I/A	1
106		13703299	3	I/A
108		16436674	2,3	4
109		66934128	3	4
135		81880913	I/A	4
144		27481590	2	I/A
149		16239038	3	4
160		26550742	I/A	4
209		42525812	I/A	I/A

Bilag 5 – Ledelsesberetning og revisionspåtegning til regnskab nr. 55

Ledelsesberetning

Ledelsesberetningen i selskabets officielle årsrapport som omfatter hele koncernen er redegjort nedenfor:

Koncernoversigt pr. 31.december 2008

Zepto Computers A/S CVR. nr. 10 08 95 22 Danmark	
Zepto Computers GmbH, Tyskland	100%
Zepto Computers Ltd., England	100%
Zepto Computers AB, Sverige	88%
Zepto Computers AB, Norge	100%
Zepto Computers AB, Finland	100%

TDDK	Koncernen		Modervirksomhed		
	2008	2007	2006	2005	2004
Hovedtal					
Nettoomsætning	175.145	179.157	113.039	87.910	52.771
Bruttofortjeneste	25.762	40.395	22.481	15.791	9.327
Resultat ordinær primær drift	-17.388	5.131	6.065	3.366	2.273
Finansielle poster	-1.829	-1.260	-1.088	-460	-92
Årets resultat	-15.132	2.851	3.839	2.121	1.467
Anlægsaktiver	28.000	12.434	9.617	9.217	143
Omsætningsaktiver	35.923	49.669	32.286	18.292	9.083
Balancesum	63.923	62.103	41.903	27.509	9.225
Investering materielle anlægsaktiver	2.250	2.104	988	9.290	0
Aktiekapital	1.464	1.464	1.464	1.339	1.339
Egenkapital	13.130	20.922	18.071	5.016	2.895
Kortfristede gældforpligtelser	45.069	35.041	17.720	15.150	6.330
Nøgletal					
Overskudsgrad	-10,0	2,9	5,4	3,8	4,3
<i>Res. primær drift / oms.*100</i>					
Afkastningsgrad	-27,2	8,3	18,1	19,3	41,3
<i>Resultat primær drift / aktiver*100</i>					
Bruttomargin	14,7	22,5	19,9	18	17,7
<i>Bruttofortjeneste * 100 / nettoomsætning</i>					
Likviditetsgrad	79,7	141,7	182,2	120,7	143,4
<i>Omsætningsaktiver * 100 / kortfristet gæld</i>					
Egenkapitalens andel (soliditet)	20,5	33,7	43,1	18,2	31,4
<i>EK / balancesum*100</i>					
Egenkapitalen forrentning	-88,8	14,6	33,2	53,6	84,2
<i>Årets res. / (gnm.snitslig)EK*100</i>					

Nøgletallene er beregnet efter Finansanalytikerforeningens "Anbefalinger og Nøgletal 2005". Der henvises til definitioner og begreber under anvendt regnskabspraksis.

Ledelsesberetning

Hovedaktivitet

Koncernens hovedaktivitet har i lighed med tidligere år været fremstilling og salg af bærbare computere samt salg af TV.

Moderselskabet er noteret på First North under Københavns Fondsbørs.

Redegørelse for udviklingen i virksomhedens økonomiske aktiviteter

Koncernens drift har ikke udviklet sig som forventet. Årets resultat anses som utilfredsstillende.

- Selskabets omsætning er faldet med DKK 4 mio. i regnskabsåret
- Generel stagnation har ramt specielt IT-branchen hårdt med en tilbagegang på det nordiske marked på 13% i 4. kvartal 2008.
- Udover stagnation har selskabet haft leverandørproblemer med forsinkede og manglende leverancer, som har medført udskudt eller aflyst salg
- Selskabet har endvidere lidt store kurstab grundet uroen på valutamarkedet med stigende dollarkurs samtidig med fald i det engelske pund samt den svenske og norske krone, hvilket har medført mindre indtjening på salg til disse markeder
- Selskabets dækningsgrad er faldet fra 22,55% i 2007 til 14,71% i 2008 som følge af stagnation i markedet og uro på valutamarkedet
- Selskabet har i regnskabsåret etableret en ny Zepto Concept Store på RO's Torv i Roskilde
- Selskabet har i regnskabsåret etableret datterselskab i Norge og Finland
- Antallet af gennemsnitlige medarbejdere udgør 77 i løbet af regnskabsåret mod 58 gennemsnitlige ansatte i 2007

Hændelser efter regnskabsårets afslutning

Der er fra balancedagen og frem til i dag ikke indtrådt forhold, som forrykker vurderingen af årsrapporten. Selskabets drift har som budgetteret været negativ.

Der er iværksat tiltag til tilpasning af driftsomkostningerne, herunder reduktion af medarbejderstyrken, som vil få fuld virkning i 2. halvår 2009.

Forventet udvikling

Selskabets ledelse forventer, at de primære markeder i 2009 stadig vil være præget af lav omsætning som følge af stagnation. Der fokuseres derfor meget stærkt på indtjening og forenkling i organisationen, herunder nedlæggelse af datterselskaber, hvor salg vil erstattes enten fra Danmark eller som filial.

Der er udarbejdet nye budgetter for 2009. 2. halvår vil være overskudsgivende, dog vil første halvår fortsat være underskudsgivende, indtil besparelser og nedskæringer får fuld virkning. De udarbejdede budgetter udviser derfor et negativt EBITDA på DKK -2,9 mio. for 2009.

Bestyrelsen bakker op omkring den plan, ledelsen har iværksat for at komme igennem den nuværende situation.

I løbet af 2009 vil selskabet lancere en række nye produkter - herunder bærbare pc'er med docking station til erhvervsmarkedet samt designer notebooks og de nye, banebrydende mini netbooks. Derudover lanceres LCD TV med optage funktion. Alt sammen produkter som vil være med til at skabe en langt bredere målgruppe for Zeptos produkter samt sikre de rigtige prispunkter i markedet.

Vidensressourcer

En del af selskabets virksomhedsgrundlag er baseret på kompetente og branchekendte medarbejdere. Selskabets målsætning er at være branchens mest attraktive arbejdsplads, have de bedste kompetencer samt være kendt for at føre en god personalepolitik, der udvikler medarbejderne fagligt og personligt, således at medarbejdere er motiverede og stolte af at arbejde for Zepto Computers A/S.

Revisionspåtegning afgivet af uafhængig revisor

Til aktionærerne i Zepto Computers A/S

Vi har revideret årsrapporten for Zepto Computers A/S for regnskabsåret 1. januar 2008 - 31. december 2008, omfattende ledelsespåtegning, ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis, resultatopgørelse, balance, pengestrømsopgørelse og noter. Årsrapporten aflægges efter årsregnskabsloven.

Ledelsens ansvar for årsrapporten

Ledelsen har ansvaret for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette ansvar omfatter udformning, implementering og opretholdelse af interne kontroller, der er relevante for at udarbejde og aflægge en årsrapport, der giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl samt valg og anvendelse af en hensigtsmæssig regnskabspraksis og udøvelse af regnskabsmæssige skøn, som er rimelige efter omstændighederne.

Revisors ansvar og den udførte revision

Vort ansvar er at udtrykke en konklusion om årsrapporten på grundlag af vor revision. Vi har udført vor revision i overensstemmelse med danske revisionsstandards. Disse standarder kræver, at vi lever op til etiske krav samt planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter handlinger for at opnå revisionsbevis for de beløb og oplysninger, der er anført i årsrapporten. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurderingen af risikoen for væsentlig fejlinformation i årsrapporten, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor interne kontroller, der er relevante for virksomhedens udarbejdelse og aflæggelse af en årsrapport, der giver et retvisende billede, med henblik på at udforme revisionshandlingerne, der er passende efter omstændighederne, men ikke med det formål at udtrykke en konklusion om effektiviteten af virksomhedens interne kontrol. En revision omfatter endvidere stillingtagen til, om den af ledelsen anvendte regnskabspraksis er passende, om de af ledelsen udøvede regnskabsmæssige skøn er rimelige, samt en vurdering af den samlede præsentation af årsrapporten.

Det er vor opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vor konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vor opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2008 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar 2008 - 31. december 2008 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Supplerende oplysninger

Uden at det har påvirket vores konklusion, gør vi opmærksom på, at der kan være usikkerhed om selskabets evne til at fortsætte driften. Selskabets fortsatte drift er afhængig af at budgetter indfries, samt af kreditfaciliteter fra kreditinstitutter som minimum opretholdes.

Der henvises til bestyrelsens beretning omkring fremtid og iværksatte tiltag.

Hillerød, den 20. marts 2009

TimeVision Hillerød
Registreret revisionsaktieselskab

Henrik Lund-Jensen
registreret revisor FRR

Bilag 6 – Ledelsesberetningen til regnskab nr. 69

Ledelsesberetning

Hoved- og nøgletal

t.kr.	2008	2007	2006	2005	2004
Hovedtal					
Bruttoresultat	3.950	-532	15.069	18.757	13.877
Resultat af ordinær primær drift	-13.560	-14.742	406	4.889	3.605
Resultat af finansielle poster	-6.620	-4.252	-2.377	-2.050	-309
Årets resultat	-15.161	-14.195	-1.566	2.000	2.274
Samlede aktiver	103.141	93.405	91.946	72.278	52.630
Egenkapital	2.299	-2.578	8.613	10.626	8.626
Nøgletal					
Likviditetsgrad	95,9 %	100,5 %	112,2 %	113,6 %	116,0 %
Egenkapitalandel (soliditet)	2,2 %	-2,8 %	9,4 %	14,7 %	16,4 %
Egenkapitalforrentning	-30,0 %	-470,4 %	-16,3 %	20,8 %	30,4 %
Gennemsnitligt antal fuldtidsbeskæftigede	35	30	33	30	27

Beregning af nøgletal

Likviditetsgrad	$\frac{\text{Omsætningsaktiver} \times 100}{\text{Kortfristet gæld}}$
Egenkapitalandel (soliditet)	$\frac{\text{Egenkapital, ultimo} \times 100}{\text{Passiver i alt, ultimo}}$
Egenkapitalforrentning	$\frac{\text{Ordinært resultat efter skat} \times 100}{\text{Gennemsnitlig egenkapital}}$

Der henvises til definitioner og begreber under anvendt regnskabspraksis.

Ledelsesberetning

Beretning

Virksomhedens hovedaktiviteter

Selskabets aktiviteter består i køb og salg af dybfrosne fiske-, grøntsags- og bærprodukter.

Usikkerhed ved indregning eller måling

Virksomheden har haft 2 toldsager anlagt af EU. Den ene toldsag er udgiftsført og en er indregnet under andre tilgodehavender idet selskabet forventer at vinde sagen. Beløbet udgør 685 tkr.

Udviklingen i aktiviteter og økonomiske forhold

Efter den gennemførte tilpasning og styrkelse ultimo 2007 og primo 2008 af selskabets organisation m.v. forløb den driftsmæssige udvikling i første halvår af 2008 fornuftigt.

I juli 2008 blev selskabets egenkapital styrket med kontant indskud af 10 mio. kr.

Selskabet har herefter været påvirket væsentlig af den finansielle krise og dens indvirkninger på bl.a. salg af fødevarer, primært i det lidt dyre segment.

Selskabet blev i den forbindelse ramt af 3 væsentlige forhold, som hver for sig har medført store tab i 2. halvdel af regnskabsåret 2008:

- Stigende dollarkurs i 2. halvår 2008 fordyrede selskabets leveringer af varer til østen.
- Den økonomiske krise ramte selskabets kunder med deraf følgende kraftige fald i omsætningen.
- Et pludselig og stærkt fald af kursen på svenske kroner i 4. kvartal 2008, gav direkte tab på handel med selskabets kunder på det svenske marked, som er selskabets næststørste marked.

Primært disse forhold medførte at den positive udvikling fra 1. halvår brat stoppede og vendte resultatet af driften til en stærkt negativ udvikling.

Dette har også bevirket, at den likviditetsmæssige situation i 2. halvår af 2008 har været meget stram.

Der blev i forbindelse med afslutningen af selskabets regnskab besluttet at slanke balancen, hvilket har medført tab og hensættelser, som er medtaget i regnskabet for 2008.

Selskabets resultat for 2008 udviser herefter et underskud på 15,2 mio. kr.

Ultimo 2007 blev der stillet ansvarlig lånekapital på 10 mio. kr. til rådighed for selskabet. Disse lån udløb den 31. december 2008 til fuld indfrielse. På baggrund af den økonomiske

Ledelsesberetning

Beretning

udvikling i selskabet har kreditorerne valgt at lånene ikke kræves indfriet, men i stedet har kreditorerne tilbudt at lånene konverteres til aktiekapital. Dette har selskabet accepteret.

Denne konvertering forventes godkendt på selskabets ordinære generalforsamling i 2009. Bestyrelse har besluttet at indarbejde konverteringen i årsregnskabet for 2008, idet det er bestyrelsens opfattelse at dette giver et mere retvisende billede af selskabets økonomiske forhold og situation.

Selskabets egenkapital i henhold til nærværende regnskab andrager efter ovennævnte konvertering af lån til aktiekapital 2,3 mio. kr.

Egenkapitalkravene i henhold til lovgivningen er ikke opfyldt. Det er dog bestyrelsens opfattelse, at selskabets egenkapital vil blive styrket over de kommende år via positiv indtjening. Selskabets planer og budgetter viser at egenkapitalen vil være intakt i løbet af regnskabsår 2010.

På baggrund af ovenstående og efterfølgende omtalt nedenfor har selskabets bestyrelse fundet det forsvarligt at udarbejde selskabets regnskab for 2008 efter principper for fortsat drift.

Begivenheder efter regnskabsårets afslutning

På baggrund af udviklingen i 2. halvår 2008 samt den fortsatte finansielle krise og ikke mindst niveauet for kursen på svenske kroner, blev det besluttet i 1. kvartal 2009 at omlægge selskabets strategi væsentligt.

Selskabets oprindelige planer for 2009 er således væsentligt reduceret. Omsætningen blev korrigeret ned med 30%, selskabets produktprogram blev reduceret med 35% og organisationen blev væsentligt reduceret. Disse tilpasninger er gennemført primært i 2. kvartal. Selskabets resultater måned for måned er positive efter de gennemførte ændringer.

Selskabet har samtidig besluttet at reducere sine lagre for at sikre det likvide beredskab. Dette har medført en betydelig bedre likviditetsmæssig situation og selskabet overholder nu sine aftaler med vareleverandører m.v.

Effekten af de ændrede planer er at der forventes et acceptabelt positivt resultat som helhed for 2009. Der vil dog være tale om et negativt resultat for det første halvår 2009.

På baggrund af den negative udvikling i de seneste regnskabsår og de gennemførte tiltag for at skabe driftsmæssige overskud samt budgetterne for 2009, har selskabet anmodet selskabets bankforbindelse om at bekræfte, at banken forlænger sit engagement med Blue Planet Food Group A/S.

Banken har i den anledning meddelt:

"Banken bekræfter at Blue Planet Food Group A/S' engagement foreløbig forlænges til 30.9.2009. I den mellemliggende periode frem til 30.9.2009 ønsker banken en drøftelse af hvorledes banken sikre sig, at der ikke sker en unødvendig forskydning mellem selskabets

kreditorer, og at banken sikrer sig, at likviditet fra en ekstraordinær nedbringelse af varelageret også går til forholdsmæssig nedbringelse af bankens kredit. Dette bl.a. for at sikre sig, at bankens pant i varelageret ikke nødvendigt udvandes.

Samtidig opfordrer banken til en drøftelse af alternativer, såfremt der kommer negative afvigelser på indtjeningen i selskabet."

Bestyrelsen har taget bankens melding til efterretning og vil snarest få afklaret forholdet til banken i relation til de stillede krav.

Det er bestyrelsens opfattelse, at ovenstående drøftelse med banken vil resultere i en fortsættelse af engagementet på en for selskabet og øvrige kreditorer acceptabel vis.

Skulle forhandlingerne med banken, mod bestyrelsens forventninger, ikke give et realistisk grundlag for at drive selskabet videre på forsvarlig vis, kan selskabet blive nødt til at indstille driften med deraf følgende tab for selskabets kreditorer.

På baggrund af ovenstående tiltag og udvikling samt bestyrelsens forventninger til de fremtidige konditioner for bankengagementer, har bestyrelsen fundet det forsvarligt at opføre nærværende regnskab efter principperne om fortsat drift.

Ud over ovenstående er det efter bestyrelsens opfattelse ikke sket væsentlige forhold der væsentligt påvirker selskabets finansielle stilling.

Bilag 7 – Cd-rom

I CD-rom er der PDF-version af årsrapporter for de 26 udvalgte virksomheder.